

ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU - troškovi kaznenog postupka i dostava pismena -

Priručnik za polaznike/ice

Izrada obrazovnog materijala:

Tomislav Brđanović,
Županijski sud u Varaždinu

Zagreb, listopad 2022.

Copyright 2022.

Pravosudna akademija

Maksimirska cesta 63, 10 000 Zagreb, Hrvatska

TEL +385 1 2357 626 WEB www.pak.hr

Sadržaj

Kratice	4
Uvod	6
1. Troškovi kaznenog postupka i dostava odluka.....	7
1.1. Uvod	7
1.2. Troškovi kaznenog postupka – pojam i definicija.....	8
1.3. Vrste troškova.....	15
1.4. Odluke o troškovima postupka	26
2. Dostava	48
3. Vježbe.....	61
Literatura	65
Pravni izvori.....	65

Kratice

U tekstu će se koristiti sljedeće kratice:

KZ/11 - Kazneni zakon („Narodne novine“ broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21)

ZKP/08 - Zakon o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22)

ZODO - Zakon o državnom odvjetništvu („Narodne novine“ broj: 67/18)

ZOS - Zakon o sudovima („Narodne novine“ broj: 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 129/19 i 130/2020)

ZSM - Zakon o sudovima za mladež („Narodne novine“ broj: 84/11, 143/12, 148/13, 56/15 i 126/19)

ZIKZ - Zakon o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“ broj: 14/21)

Zakon o izvršavanju maloljetničkih sankcija - Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje („Narodne novine“ broj: NN 133/12)

ZPSKP - Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije („Narodne novine“ broj: 91/10, 81/13, 124/13, 26/15, 102/17, 68/18, 70/19, 141/20)

Pravilnik o troškovima – Pravilnik o troškovima u kaznenom postupku („Narodne novine“ broj: 58/12 i 111/12)

Rješenje o paušalnoj svoti - Rješenje o određivanju paušalnog iznosa za troškove kaznenog postupka („Narodne novine“ broj: 145/11)

Tarifa - Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Narodne novine“ broj: 142/12, 103/14, 118/14, 107/15 i 37/22)

Pravilnik o nagradama – Pravilnik o visini nagrade za rad odvjetnika prilikom obrana po službenoj dužnosti, obrana na teret proračunskih sredstava i odvjetnika kao opunomoćenika djeteta žrtve kaznenog djela („Narodne novine“ broj: 22/22 i 100/22) – raniji propis Pravilnik o visini nagrade odvjetniku određenom za branitelja po službenoj dužnosti (NN 101/12)

Rješenje o utvrđivanju cijena posebnih troškova nastalih radom Ministarstva unutarnjih poslova ("Narodne novine" br. 55/11., 58/11., 100/12., 83/13., 110/14., 45/16.)

Pravilnik o stalnim sudskim vještacima ("Narodne novine" br. 38/14., 123/15., 29/16., 61/19., 21/22.)

Pravilnik o stalnim sudskim tumačima ("Narodne novine" br. 88/08., 119/08., 28/13., 21/22.)

Pravilnik o uvjetima za obavljanje poslova dostave u kaznenom postupku
(„Narodne novine“ broj: 58/12)

Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji u kaznenom postupku („Narodne novine“
broj: 97/22)

Uvod

Program obuke radionice „Troškovi kaznenog postupka i dostava odluka“ obuhvaća edukaciju i praktičan rad na pitanjima troškova i dostave, dvije, moglo bi se s „pravom“ reći, "sporedne" stvari u Zakonu o kaznenom postupku. Troškovi kaznenog postupka u sudskim su i državnoodvjetničkim odlukama posljednji dio odluke koja se donosi i obrazlaže, pa su u skladu i s podnormiranošću u ZKP/08, ti dijelovi odluke često prilično šturo obrazloženi, ponekad su i izreke šturo, ali i raznovrsne. No, da li taj dio odluka zaslužuje ovakav tretman? Trošak postupka dvojake je prirode, s jedne strane predstavlja cijenu koju osoba koja je na koncu dužna snositi (platiti) troškove postupka plaća za svoje sudjelovanje i (ne)uspjeh u kaznenom postupku. S druge strane radi se o prihodu Državnog proračuna kojim se naknađuju iznosi novca prethodno predujmljeni iz proračuna za vođenje kaznenog postupka, putem kojih pravosuđe naknađuje te iznose od osoba koje su te troškove dužni platiti. Već na ovome se vidi važnost i značaj odluka o troškovima, ali i pitanja učinkovite naplate istih. Odredbe ZKP/08 daju učinkovit alat, iako podnormiran, za donošenje odluka o troškovima, a podnormiranost, nerijetko, dopunjuje sudska praksa, odnosno stajališta viših sudova.

Ekonomičnost postupka jedno je od osnovnih načela kaznenog postupka koje nije izriječno proklamirano u ZKP/08, ali se provlači kao pozadina cjelokupnog postupka, npr. kao olakotna okolnost koja se vrednuje optuženiku – iskreno i potpuno priznanje čime je doprinio brzom i ekonomičnom okončanju kaznenog postupka. Naravno da s obzirom na prirodu kaznenog postupka i utjecaj na prava pojedinaca ekonomičnost i cijena kaznenog postupka ne mogu biti kriterij za (ne)poduzimanje pojedinih radnji, ali o troškovima postupka treba svakako razmišljati kod određivanja dokaznih radnji, izvođenja dokaza na raspravama i broja rasprava što sve utječe na cijenu cijelog postupka.

Konačno, valja voditi računa i da je odluka o troškovima odluka koja interesira kako osobu koja će platiti taj trošak, ali i osobe koje sudjeluju u kaznenom postupku kao pomoćnici stranaka, stručne osobe jer predstavljaju njihov prihod (odvjetnici kao branitelji, opunomoćenici, stručni pomoćnici suda – vještaci, tumači i dr.).

Dostava pismena, iako, u pravilu, tehničko pitanje, proizvodi znatne učinke u svim (sudskim) postupcima. Od uredne dostave ovisi mogućnost pokretanja postupka, vođenja istoga i konačnog završetka postupka, a može proizvesti i brojne učinke za trajanja postupka. Stoga je ispravna primjena, ali i potpuno znanje o dostavi, od presudnog značenja za mogućnost ispravnog, efikasnog i ekonomičnog vođenja kaznenog postupka. Od ove "tehničke" aktivnosti koju sada, u pravilu, obavljaju poštari, ovisna je sudbina čitavog postupka, od dostave poziva, odluka, s mogućom posljedicom u određivanju istražnog zatvora, u ekstremnim slučajevima. Uspješna dostava ima za posljedicu uredno, redovno i ekonomično vođenje kaznenog postupka, u suprotnome, nerijetko, propadaju ročišta, odluke se ne mogu dostaviti, postupci traju unedogled, s puno troškova. Naravno da je pretpostavka za urednu dostavu uređenost društva, postojanje propisa i puna provedba istih o prebivalištu, boravištu, odgovarajućim prijavama, posljedicama propuštanja prijave, o funkcioniranju poštanske službe, educiranosti dostavljača, dakle radi se o puno stvari koje su izvan domašaja ZKP/08 i funkcioniranja pravosudne vlasti, ali su od bitnog utjecaja na njezin rad i učinkovitost.

Odredbe o dostavi izmijenjene su u ZID ZKP/08 iz NN 84/22, uvedena je elektronička komunikacija s osobama koje su obveznici elektroničke komunikacije pa o navedenom svakako valja voditi računa kao o budućnosti dostave, s proklamiranim ciljem ubrzanja kaznenog postupka, ali i smanjenja troškova. Kod toga je značajan izvor i Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji (NN 97/22), koji se praktično, kao i odredbe ZKP/08 o elektroničkoj komunikaciji, prema dopisu ministra od 1. rujna 2022., još ne primjenjuju.

Radionica je osmišljena i realizirana od strane Pravosudne akademije i uvrštena u Program edukacije za 2022.

Odluke o troškovima kaznenog postupka i dostava pismena su odluke i radnje koje se svakodnevno poduzimaju u kaznenim postupcima, brojnost istih iziskuje potrebu za dobrim poznavanjem materije, problema koji se pojavljuju u praksi i načinima rješavanja navedenih problema, sve s ciljem što uspješnijeg rada na državnoodvjetničkim i sudskim predmetima.

S obzirom na prednje, polaznici radionice steći će i ponoviti znanja o pojmovima troškova i dostave, izvorima prava koji uređuju ova pitanja, problemima u primjeni, praktičnim rješenjima, a na praktičnim će primjerima uvježbati postojeća i novo stečena znanja.

1. Troškovi kaznenog postupka i dostava odluka

1.1. Uvod

Zakon o kaznenom postupku je alat kojim se služe suci i državni odvjetnici kako bi ostvarili osnovni cilj kaznenog postupka koji je proklamiran u čl. 1. st. 1. ZKP/08. Stoga je dobro poznavanje i pravilna upotreba procesnih alata od presudnog značenja za pravilan rad u kaznenim postupcima, za koje nije potrebno naglašavati kakav značaj imaju za državu, društvo, ali i pojedince.

Već je u uvodnom dijelu Priručnika, kod dijela koji se odnosi na sadržaj Kurikuluma, istaknuto značenje koje u kaznenom postupku imaju odredbe o troškovima i dostavi. Ovdje se samo ponavljaju najbitniji naglasci značenja oba pojma.

U tom smislu nemjerljivo je značenja dobrog poznavanja odredaba o troškovima kaznenog postupka i dostavi pismena. Prvospomenuti pojam ima dvojako značenje – 1. o odluci ovisi tko će i u kojem iznosu platiti trošak postupka (tko će ostvariti prihode od kojih ovisi njegovo poslovanje); 2. troškovi postupka su prihod Državnog proračuna, cijena za funkcioniranje pravosudnog aparata u širem smislu (policija, državno odvjetništvo i sudovi).

O ispravnoj dostavi ovisi funkcioniranje čitavog pravosudnog sustava, pa time i kaznenog postupka. Od izvida kaznenih djela pa do pravomoćnog okončanja postupka i postupka po izvanrednim pravnim lijekovima, ali i u postupku izvršenja, svaka radnja ovisi o urednoj dostavi. Uredna dostava važna je za obavještanje sudionika o radnjama koje se poduzimaju u kaznenom postupku, od dostave počinju teći rokovi, stoga uredna dostava ima poseban učinak u kaznenom postupku. ZKP/08 propisuje načine dostave, uvodi dostavu elektroničkom komunikacijom, predviđa posljedice odbijanja dostave, izbjegavanja dostave, s mogućom posljedicom u značajnom zadiranju u temeljna ljudska prava.

1.2. Troškovi kaznenog postupka – pojam i definicija

U ZKP/08 troškovi kaznenog postupka uređeni su u Glavi X. u čl. 145. -152., dakle u 9 zakonskih članaka sadržane su sve odredbe koje je zakonodavac namijenio i predvidio za uređivanje svega što se odnosi na troškove kaznenog postupka.

Troškovi postupka su, prema strukturi presude iz čl. 454. i čl. 455. st. 2. toč. 8. ZKP/08, posljednja odluka (uz odluku o imovinskopravnom zahtjevu) koju sud izriče u izreci presude, s time da je uvriježena struktura presude u praksi da su troškovi posljednji dio odluke u izreci koju obrazlažu posljednji razlozi u obrazloženju presude. Time je, možda i nesvjesno, odluci o troškovima dan neki „manji i sporedan“ značaj. No, tome ne bi trebalo biti tako, upravo iz dvojake prirode odluke o troškovima navedene naprijed, ali i značaja koji imaju svi dijelovi izreke, pri čemu je i odluka o troškovima podložna preispitivanju s aspekta ostvarenja bitne povrede odredaba kaznenog postupka. Odluka o troškovima može se preispitivati s aspekta povrede prava na pravično suđenje iz čl. 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao zasebni parnični postupak u okviru kaznenog postupka prema praksi Europskog suda za ljudska prava (Robins protiv UK)¹

Povijesno gledano i u Zakonu o krivičnom postupku² bio je gotovo isti broj odredbi kao i u današnjem uređenju ZKP/08 (čl. 87.-94.), a sadržajno je vidljivo gotovo potpuno podudaranje između tog i sadašnjeg zakona (primjerice usporedbom čl. 87. Zakona o krivičnom postupku i čl. 145. ZKP/08 vidljiva je gotovo pa istovjetnost sadržaja odredbi).³

¹ B. Pavišić, Komentar Zakona o kaznenom postupku, Templar-book, Šmrika 2015., str. 198, predmet ESLJP odnosi se na duljinu postupka određivanja troškova, povreda čl. 6.1. Konvencije

² Zakon o krivičnom postupku (Narodne novine broj 52/91, 34/93, 38/93 i 28/96)

³ Članak 87.

(1) Troškovi krivičnog postupka jesu izdaci učinjeni u povodu krivičnog postupka od njegova pokretanja do njegova završetka i izdaci za poduzete istražne radnje prije istrage.

U Zakonu o kaznenom postupku⁴ odredbe o troškovima postupka bile su sadržane također u Glavi X., čl. 119. – 126. (7 članaka), a sadržajno su odgovarale ranijem Zakonu, dok se od odredbi ZKP/08 ne razlikuju, već postoji gotovo potpuna podudarnost (npr. odredba čl. 119. Zakona o kaznenom postupku (1997) i čl. 145. ZKP/08 su gotovo pa potpuno istovjetne).⁵

(2) Troškovi krivičnog postupka obuhvaćaju:

- 1) troškove za svjedoke, vještake, tumače i stručne osobe i troškove uviđaja;
- 2) podvozne troškove okrivljenika;
- 3) izdatke za dovođenje okrivljenika odnosno osobe lišene slobode;
- 4) podvozne i putne troškove službenih osoba;
- 5) troškove liječenja okrivljenika dok se nalazi u pritvoru te troškove porođaja;
- 6) paušalnu svotu;
- 7) nagradu i nužne izdatke branitelja, nužne izdatke privatnog tužitelja i oštećenika kao tužitelja i njihovih zakonskih zastupnika te nagradu i nužne izdatke njihovih punomoćnika;
- 8) nužne izdatke oštećenika i njegova zakonskog zastupnika te nagradu i nužne izdatke njegova punomoćnika.

(3) Paušalna svota utvrđuje se u okviru svota određenih propisom s obzirom na trajanje i složenost postupka i imovno stanje osobe obvezne da plati tu svotu.

(4) Troškovi iz točke 1. do 5. stavka 2. ovoga članka te nužni izdaci postavljenog branitelja i postavljenog punomoćnika oštećenika kao tužitelja (članak 66. i 92.) u postupku zbog krivičnih djela za koja se goni po službenoj dužnosti isplaćuju se iz sredstava tijela koji vodi krivični postupak unaprijed, a naplaćuje se kasnije od osoba koje su ih dužne nadoknaditi prema odredbama ovoga Zakona. Tijelo koje vodi krivični postupak dužno je sve troškove koji su unaprijed isplaćeni unijeti u popis koji će se priložiti spisima.

(5) Troškovi prevođenja na jezike naroda i manjina u Hrvatskoj koji nastaju primjenom odredaba Ustava i ovoga Zakona o pravu pripadnika naroda i manjina u Hrvatskoj na upotrebu svog jezika neće se naplaćivati od osoba koje su prema odredbama ovoga Zakona dužne nadoknaditi troškove krivičnog postupka.

⁴ Zakon o kaznenom postupku (1997) ("Narodne novine" br. 110/97., 27/98., 58/99., 112/99., 58/02., 143/02., 62/03. - službeni pročišćeni tekst, 178/04., 115/06., 152/08., 76/09., 80/11., 143/12.)

⁵ Članak 119.

(1) Troškovi kaznenog postupka jesu izdaci učinjeni u povodu kaznenog postupka od njegova pokretanja do njegova završetka i izdaci za poduzete istražne radnje prije istrage.

(2) Troškovi kaznenog postupka obuhvaćaju:

- 1) troškove za svjedoke, vještake, tumače i stručne osobe, troškove stenografiranja, tehničkog snimanja pravne pomoći (glava XIV.a) te troškove očevida,
- 2) podvozne troškove okrivljenika,
- 3) izdatke za dovođenje okrivljenika ili uhićene osobe,
- 4) podvozne i putne troškove službenih osoba,
- 5) troškove liječenja okrivljenika koji nema pravo na zdravstvenu zaštitu dok se nalazi u pritvoru ili zdravstvenoj ustanovi na temelju odluke suda, te troškove porođaja,
- 6) paušalnu svotu,
- 7) nagradu i nužne izdatke branitelja, nužne izdatke privatnog tužitelja i oštećenika kao tužitelja i njihovih zakonskih zastupnika te nagradu i nužne izdatke njihovih opunomoćenika,
- 8) nužne izdatke oštećenika i njegova zakonskog zastupnika te nagradu i nužne izdatke njegova opunomoćenika.

(3) Paušalna svota utvrđuje se u okviru svota određenih posebnim propisom s obzirom na složenost i trajanje kaznenog postupka i imovno stanje osobe obvezne da plati tu svotu.

(4) Troškovi iz stavka 2. točke 1. do 5. ovoga članka osim onih koji su nastali u tijelima koja se financiraju iz državnog proračuna te nužni izdaci postavljenog branitelja i postavljenog opunomoćenika oštećenika kao tužitelja (članak 66. i 124.) u postupku zbog kaznenih djela za koja se progona po službenoj dužnosti predju mljuju se iz sredstava tijela koje vodi kazneni postupak, a naplaćuju kasnije od osoba koje su ih dužne naknaditi prema odredbama ovoga Zakona.

Navedena povijesna usporedba mogla bi govoriti o usklađenosti ovih propisa s potrebama kaznenih postupaka, dostatnosti uređenja u 7/8/9 članka s jedne strane, a s druge o podnormiranosti i zanemarivanju ovog dijela kaznenog postupka, kao "manje" važnog. No, za konačni zaključak valjalo bi provesti jedno ozbiljnije istraživanje sudske prakse, što prelazi granice i potrebe konkretne radionice.

U ZKP/08 na 97 mjesta nalazi se riječ koja ima korijen riječi "troškov", taj pojam ne odnosi se u strogom smislu riječi na troškove kaznenog postupka, već na sve što je povezano s troškovima (npr. troškovi obrane, branitelja po službenoj dužnosti, troškovi odgode rasprave i sl.). U Priručniku će se prvenstveno obraditi odredbe Glave X., dok će se preostalih pitanja troškova Priručnik dotaknuti na marginalijama i u mjeri potrebnoj za objašnjenje osnovne teme.

U čl. 145. st. 1. ZKP/08 zakonodavac daje definiciju pojma troškova navođenjem dvojakog opisa tog pojma⁶. Najprije se označava što sadržajno čini troškove kaznenog postupka, da su to izdaci, a potom daje vremensko određenje na što se konkretno odnose ti izdaci od započinjanja do završetka kaznenog postupka, izdaci za dokazne radnje prije početka kaznenog postupka te izdaci za pružanje pravne pomoći. Definicija, naočigled bez potrebe tumačenja, s obzirom da je jasno što predstavlja izdatke koji su učinjeni od započinjanja do završetka kaznenog postupka, nije ipak toliko jednostavna. Ista traži tumačenje sustavnim povezivanjem s odredbama o započinjanju kaznenog postupka, završetku istoga, dokaznim radnjama prije početka i pravnoj pomoći. Odredbom čl. 17. st. 1. ZKP/08⁷ određeno je vrijeme započinjanja kaznenog postupka, ovisno o vrsti postupka i ta odredba je značajna za pojašnjenje pojma "započinjanje" postupka. ZKP/08 nema odredbe koja bi uređivala pitanje kada postupak završava, u smislu odredbe koja bi se odnosila na pitanje troškova postupka. Neka smjernica mogla bi ležati u odredbama o branitelju (čl. 66. st. 1. toč. 2. i čl. 68. st. 2. ZKP/08) i izvršenju odluka (čl. 179. ZKP/08) pa bi se završetak postupka mogao vezati uz trenutak pravomoćnosti, odnosno donošenje odluke po izvanrednom pravnom lijeku, ako je isti podnijet nakon pravomoćnosti. No, nije sve tako jednoznačno. Postoje odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske⁸ koje,

(5) Troškovi za prevođenje na jezike manjina u Republici Hrvatskoj koji nastanu primjenom odredaba Ustava i zakona o pravu pripadnika manjina u Hrvatskoj na uporabu svog jezika neće se naplaćivati od osoba koje su prema odredbama ovoga Zakona dužne naknaditi troškove kaznenog postupka.

⁶ Članak 145.

(1) Troškovi kaznenog postupka su izdaci od započinjanja do njegova završetka, izdaci za dokazne radnje prije početka kaznenog postupka, te izdaci za pružanje pravne pomoći.

⁷ Članak 17.

(1) Kazneni postupak započinje:

- 1) pravomoćnošću rješenja o provođenju istrage,
- 2) potvrđivanjem optužnice ako istraga nije provedena,
- 3) određivanjem rasprave na temelju privatne tužbe,
- 4) donošenjem presude o izdavanju kaznenog naloga (članak 541. stavak 1.).

⁸ dalje VSRH

s aspekta troškova postupka, pojam završetka postupka stavljaju u fazu izvršenja odluka⁹, podvedeći pod pojam „pružanje pravne pomoći“ nagradu branitelju osuđenika u postupku preispitivanja rada za opće dobro. Slično u odnosu na postupak opoziva uvjetne osude odlučuje Županijski sud u Varaždinu (Kž-176/2018-3 od 8. svibnja 2018. i Kžzd-28/2020-3 od 13. svibnja 2020.) kada je došlo do obustave postupka opoziva uvjetne osude^{10,11}. Suprotno tome proizlazi iz odluka VSRH (Kzz-29/2020-3 od 11. prosinca 2020.¹²) u odnosu na postupak opoziva uvjetne osude

⁹ presuda VSRH broj Kzz-2/2017-3 od 24. siječnja i 5. rujna 2017. – „Državni odvjetnik navodi da se odluka o trošku odnosi na postupak preispitivanja rada za opće dobro, dok prema odredbi čl. 145. ZKP/08 troškovi kaznenog postupka predstavljaju samo izdatke od započinjanja do završetka postupka, izdatke za dokazne radnje prije početka kaznenog postupka i izdatke za pružanje pravne pomoći, zbog čega smatra da je došlo do povrede odredbe čl. 149. st. 1. ZKP/08, budući da nije obustavljen kazneni postupak niti je donesena presuda kojom se okrivljenik oslobađa od optužbe ili kojom se optužba odbija. Državni odvjetnik napominje da je riječ o posebnom postupku „sui generis“, pa troškovi koji su u okviru tog postupka učinjeni nisu troškovi kaznenog postupka u smislu odredbe čl. 145. ZKP/08.

Međutim, ovakvo se rezoniranje ne može prihvatiti. Naime, odredbu čl. 145. ZKP/08 treba sagledati s aspekta cilja i smisla izraza „od započinjanja do završetka kaznenog postupka“, u kom pravcu govori i fraza „izdaci za pružanje pravne pomoći“, koja logično pokriva pružanje pravne pomoći i izvan kaznenog postupka u užem smislu te riječi (odnosno postupka u kojem se odlučuje o nečijoj krivnji). Uostalom, pravno tumačenje koje zagovara državni odvjetnik podrazumijevalo bi da bi troškovi nastali zbog izvanrednih pravnih lijekova u kojima je osuđenik uspio, uvijek rezultirali nemogućnošću naplate iz sredstava državnog proračuna, što sasvim sigurno nije intencija zakonodavca, niti se dade iščitati iz odredbe čl. 145. ZKP/08.“

¹⁰ „Iz naprijed citirane zakonske odredbe proizlazi da su troškovi kaznenog postupka izdaci učinjeni: prvo, od njegova započinjanja do završetka, zatim drugo, izdaci za poduzete dokazne radnje prije početka tog postupka, te treće, izdaci za pružanje pravne pomoći. U prvu skupinu izdataka učinjenih povodom kaznenog postupka ulaze troškovi nastali povodom raspravljanja glavnog i sporednih predmeta (izuzeće, povrat u prijašnje stanje i dr.), kao i troškovi posebnih postupaka i troškovi izvanrednih pravnih lijekova. Prema tome odredbe o troškovima kaznenog postupka primjenjuju se na odgovarajući način i na troškove incidentnih postupaka, posebnih postupaka i postupaka po izvanrednim pravnim lijekovima, a ne isključivo na troškove nastale povodom raspravljanja glavnog predmeta. Ako u pogledu tih troškova nema posebnih odredaba, analogno se primjenjuju propisi o troškovima u glavnom predmetu. To je i logično jer su svi ti postupci regulirani istim Zakonom – ZKP/08. Postupak za opoziv uvjetne osude (Glava XXIX.) spada u kategoriju posebnih postupaka koji su normirani u trećem dijelu ZKP/08. Jasno je da i u tom postupku, koji se neposredno nadovezuje na postupak u glavnom predmetu u kojem je donesena osuđujuća presuda s izrečenom uvjetnom osudom i to u slučaju kada se pojavila potreba za opozivom te kaznenopravne sankcije, za stranke i oštećenika nastaju određeni troškovi. Te troškove treba tretirati kao troškove kaznenog postupka, a budući da oni nisu posebno regulirani u Glavi XXIX. ZKP/08, na njih valja analogno primijeniti odredbe o troškovima kaznenog postupka u glavnom predmetu.“

¹¹ „Obzirom da je u konkretnom slučaju Rješenjem Županijskog suda u Splitu, poslovni broj: Kžzd-95/2018-6 od 8. siječnja 2019. obustavljen postupak opoziva uvjetne osude valja, glede troškova, analogno primijeniti odredbu čl. 149. st. 1. ZKP/08 kojom je propisano da kada se obustavi kazneni postupak ili kada se donese presuda kojom se okrivljenik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 1. do 5. ZKP/08 te nužni izdaci osuđenika i nužni izdaci i nagrada branitelja padaju na teret proračunskih sredstava, osim u slučajevima određenim u stavku 2. do 5. čl. 149. ZKP/08, što ovdje nije slučaj, te stoga osuđeniku pripadaju troškovi koji su mu nastali vođenjem postupka opoziva uvjetne osude.“

¹² „Postupak opoziva uvjetne osude reguliran je člankom 564. ZKP/08. Glave XXIX. smještene u Treći dio tog Zakona naziva „Posebni postupci“ i on se provodi nakon pravomoćnog okončanja kaznenog postupka pa nedvojbeno nije jedan od njegovih stadija niti se on može izjednačiti s

(no, suprotno tome VSRH Kzz-42/07-2 od 12. veljače 2008.¹³) i Županijskog suda u Bjelovaru (Kž-322/2018-2 od 20. prosinca 2018.¹⁴) u odnosu na postupak izvršenja novčane kazne koji je obustavljen zbog zastare. Nije jednoznačan niti pojam „izdaci za dokazne radnje prije početka kaznenog postupka te izdaci za pružanje pravne pomoći“. Naime, postoji više sudskih odluka u kojima se odlučivalo o značenju ovog dijela odredbe. Npr. radilo se o troškovima obrane (nagrada i nužni izdaci branitelja) za zastupanje osumnjičenika na ispitivanju kod policije po čl. 208.a ZKP/08, prvo ispitivanje kod državnog odvjetnika (Županijski sud u Varaždinu, Kv II-216/2018-3 od 29. siječnja 2018.¹⁵), odbačaju kaznene prijave, a oštećenik ne preuzima progon

kaznenim postupkom jer se u njemu ne odlučuje o kaznenoj odgovornosti već o opozivu uvjetne ili djelomične uvjetne osude pravomoćno izrečene osuđeniku.

Zbog toga u tom postupku nema mjesta primjeni odredbe članka 149. stavka 1. ZKP/08. kojom je propisano da će se, kad se obustavi kazneni postupak u rješenju izreći da troškovi kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točke 1. do 5. tog Zakona te nužni izdaci okrivljenika i nužni izdaci i nagrada branitelja padaju na teret proračunskih sredstava.“

¹³ "U pravu je državni odvjetnik kada u zahtjevu za zaštitu zakonitosti navodi, da je sud drugog stupnja povrijedio kazneni zakon, kada je u postupku opoziva uvjetne osude po prijedlogu oštećenika, ujedno temeljem čl. 124 st. 1 ZKP odbio prijedlog oštećenika za naknadu troškova kaznenog postupka, a koji je on ponovio u zahtjevu od 22. listopada 2005. godine i to neovisno o činjenici što je okrivljenik presudom istog suda od 28. listopada 2004. godine br. K-13/04 oslobođen obveze naknade troškova kaznenog postupka.

Po odredbi čl. 122 st. 4 ZKP, u odluci kojom rješava o troškovima, sud može osloboditi okrivljenika obveze da naknadi troškove kaznenog postupka iz čl. 119 st. 2 t. 1 do 6 ZKP, te nagradu i nužne izdatke postavljenog branitelja. Kako je obveza naknade troškova koji se odnose na nužne izdatke oštećenika i njegovog zakonskog zastupnika, te nagradu i nužne izdatke njegovog opunomoćenika predviđena u odredbi čl. 119 st. 1 t. 8 ZKP, ti troškovi ne ulaze u beneficiju okrivljenika da lošeg materijalnog stanja bude oslobođen od njihove naknade sukladno odredbi čl. 122 st. 4 ZKP."

¹⁴ „U čl. 17. st. 1. toč. 1. do 4. ZKP-a definirano je kada kazneni postupak započinje, a nedvojbeno je da završava pravomoćnošću sudske odluke (čl. 178. ZKP-a). Sukladno tome u čl. 68. st. 2. ZKP-a izričito je propisano da prava i dužnosti branitelja prestaju pravomoćnim dovršenjem kaznenog postupka, osim ako drukčije nije propisano tim Zakonom.

Polazeći od ovakvih zakonskih određenja vijeće smatra da nema zakonskog uporišta stajalište žalbe da bi troškovi nastali u postupku izvršenja pravomoćne kazne, pa tako i troškovi obustave izvršenja te kazne, trebali pasti na teret proračunskih sredstava, jer to ZKP-om, a niti nekim drugim zakonom, nije propisano, niti se smislenim tumačenjem odredbi ZKP-a takvo stajalište može pravdati.

Na teret proračunskih sredstava, u slučajevima propisanim ZKP-om, padaju jedino troškovi okrivljenika i nužni izdaci i nagrada njegova branitelja koji su nastali od započinjanja do pravomoćnog dovršenja kaznenog postupka, u kom času prestaju prava i dužnosti branitelja. Sve daljnje troškove, pa i tako i troškove žalbe opunomoćenika osuđenika vezane za odluku o izvršenju kazne, dužna je platiti zastupana osoba, obzirom da je izvršenje kazne posljedica pravomoćne osuđujuće presude, u konkretnom slučaju radilo se o odluci u tijeku postupka prisilnog izvršenja novčane kazne koju osuđenik M. Š. nije dobrovoljno platio.“

¹⁵ „Iz stanja predmetnog kaznenog spisa proizlazi sljedeće: oštećenica kao tužiteljica podnijela je ovome sudu prijedlog za provođenje istrage i provođenje dokaznih radnji protiv osumnjičenih H. F. i N. M., čime je preuzela kazneni progon nakon što je Općinsko državno odvjetništvo u Koprivnici odbacilo njenu kaznenu prijavu zbog kaznenih djela iz čl. 236. st. 2. i čl. 305. st. 2. KZ/11, a na temelju kojeg prijedloga je sutkinja istrage ovoga suda donijela rješenje poslovni broj: 3 Kir-116/2018-6 od 28. ožujka 2018. o provođenju istrage, ali ga je žalbeno vijeće Županijskog suda u Varaždinu u žalbenom postupku rješenjem poslovni broj: 19 Kv II-75/18-3 (Kir-116/18) od 4. rujna 2018. preinačilo tako da je odbilo predmetni prijedlog oštećenice kao tužiteljice za provođenje istrage protiv navedenih osumnjičenika.

(VSRH Kzz-75/13-3 od 13. kolovoza 2013.¹⁶), obustava postupka u fazi potvrđivanja optužnice (VSRH I Kž-286/16-3 od 6. lipnja 2016.¹⁷). Vidljiv je različit pristup sudova

Dakle, u skladu s gore citiranom zakonskom odredbom u troškove kaznenog postupka spadaju i izdaci za pružanje pravne pomoći. Osumnjičeni H. F., kada je primio rješenje sutkinje istrage o provođenju istrage protiv njega, kao osoba nevična pravu, zatražio je stručnu pravnu pomoć odvjetnika kako bi zaštitio svoje interese. Prema tome radnje koje je odvjetnik K. K. poduzeo povodom predmetnog prijedloga oštećenice kao tužiteljice i naprijed spomenutog rješenja sutkinje istrage (uvid u spis, podnesak, žalba protiv rješenja) imaju se izvan svake sumnje tretirati kao njegovi izdaci za pružanje pravne pomoći u zastupanju osumnjičenika i kao takvi zasigurno spadaju u troškove kaznenog postupka u smislu gore navedene citirane odredbe čl. 145. st. 1. ZKP/08.

S druge pak strane također je točan žalbeni navod da u predmetnom slučaju nije bilo donijeto rješenje o obustavi postupka o kojem govori odredba čl. 149. st. 3. ZKP/08, što je i logično jer kazneni postupak, sukladno odredbi čl. 17. st. 1. t. 1. ZKP/08, u ovom slučaju nije ni započeo. No unatoč tome, prema pravnom stajalištu ovoga žalbenog vijeća, propis iz čl. 149. st. 3. ZKP/08 treba se analogno primijeniti i na procesno-pravnu situaciju kada je sud donio rješenje o odbijanju prijedloga ovlaštenog tužitelja za provođenje istrage (ili provođenje dokaznih radnji). Naime, ovu zakonsku normu valja dovesti u smislenu i logičnu vezu s navedenom odredbom čl. 145. st. 1. ZKP/08 koja govori o izdacima za pružanje pravne pomoći, a koji jamačno mogu nastati i prije započinjanja kaznenog postupka, kao i prije dokaznih radnji koje se poduzimaju prije početka kaznenog postupka.“

¹⁶ „Povodom kaznene prijave protiv osumnjičenog P. K. provedena je dokazna radnja njegovog prvog ispitivanja na Općinskom državnom odvjetništvu u Zadru. Toj dokaznoj radnji prisustvovala je i braniteljica osumnjičenika, odvjetnica D. V., a koju je osumnjičenik osobno opunomoćio da ga brani. Državni odvjetnik je odbacio kaznenu prijavu, a oštećenik nije nastavio kazneni progon kao supsidijarni tužitelj. U ime osumnjičenika braniteljica je zatražila naknadu troškova kaznenog postupka, Općinsko državno odvjetništvo u Zadru je odbilo taj zahtjev, a po žalbi osumnjičenika Županijski sud u Zadru preinačio je navedeno rješenje te donio rješenje prema kojem se zatraženi troškovi imaju isplatiti iz proračunskih sredstava Općinskog državnog odvjetništva, a to rješenje se pobija zahtjevom za zaštitu zakonitosti.

U pravu je državni odvjetnik kada u zahtjevu tvrdi da kazneni postupak nije vođen jer je doneseno rješenje o odbačaju kaznene prijave pa kazneni postupak u smislu odredbi ZKP/08 nije niti započeo. Isto tako, državni odvjetnik pravilno navodi da prema članku 145. stavak 1. ZKP/08 u troškove kaznenog postupka ulaze i izdaci za dokazne radnje prije početka kaznenog postupka te izdaci za pružanje pravne pomoći. Prema tome, jasno je da nagrada i nužni izdaci koje je osumnjičenik imao za braniteljicu koju je sam opunomoćio da ga brani i koja je prisustvovala njegovom prvom ispitivanju pred državnim odvjetnikom predstavljaju trošak kaznenog postupka, (kao što je trošak kaznenog postupka u tom smislu i trošak kopiranja spisa radi pripremanja obrane; članak 145. stavak 2. točka 1. i 7. ZKP/08).

Osnovno pitanje koje se ovdje postavlja je tko je dužan snositi troškove dokazne radnje prije početka kaznenog postupka te izdataka za pružanje pravne pomoći, ako je državni odvjetnik odbacio kaznenu prijavu, a oštećenik kao tužitelj nije nastavio kazneni progon?

Prema pobijanom rješenju Županijskog suda u Zadru navedeni troškovi padaju na teret proračunskih sredstava Općinskog državnog odvjetništva u Zadru kao tijela koje je provodilo dokaznu radnju prije početka kaznenog postupka.

Budući da ZKP/08 nema odredbu koja izrijekom rješava situaciju tko je dužan snositi troškove nagrade i nužnih izdataka branitelja ako je odbačena kaznena prijava, a oštećenik nije preuzeo kazneni progon kao tužitelj, to je tu situaciju potrebno riješiti smislenom primjenom odredbi ZKP/08 iz kojih proizlaze temeljne postavke obveze naknade troškova kaznenog postupka, osobito nagrade i nužnih izdataka branitelja.

Županijski sud u Zadru u pobijanoj odluci pravilno uočava da i prema članku 150. stavak 1. ZKP/08 osumnjičenik ovdje ne može snositi troškove nagrade i nužnih izdataka braniteljice jer ti troškovi padaju na teret proračunskih sredstava te pravilno smisleno primjenjuje članak 149. stavak 1. ZKP/08. Prema toj odredbi, nagrada i nužni izdaci branitelja padaju na teret proračunskih sredstava kad se postupak obustavi ili kad se donese odbijajuća ili oslobađajuća presuda. Drugim riječima, kada je kazneni postupak završio za okrivljenika povoljno i on nije proglašen krivim, tada navedeni trošak pada na teret proračunskih sredstava.

U konkretnoj situaciji kazneni postupak nije niti započeo, ali je nadležno tijelo za vođenje kaznenog postupka (općinsko državno odvjetništvo) poduzelo dokaznu radnju prije početka kaznenog

istom/sličnom problemu s razlikom u tumačenjima kada završava kazneni postupak, što znači pojam pružanja pravne pomoći i na što se ova pitanja odnose. U odnosu na navedeno bilo bi potrebno jasnije odrediti što sve obuhvaća troškove kaznenog postupka, posebno s aspekta vremenske dimenzije trajanja kaznenog postupka, kako ne bi isti pojam sudovi tumačili na različiti način. Pomoć u tumačenju ne daje pregledana pravna teorija¹⁸, niti obrazloženje uz Konačni prijedlog Zakona o kaznenom postupku¹⁹. Možda bi odgovor, kao prilog razmatranju ovog pitanja, ležao u razmišljanju da kazneni postupak u širem smislu obuhvaća i postupanje prema osumnjičeniku prije započinjanja kaznenog postupka, kao i postupak po izvanrednim pravnim lijekovima, postupak opoziva uvjetne osude, ali i postupak izvršenja kazni, koje postupke inicira ili poduzima država preko tijela progona ili sudovanja, pa kada

postupka. Nakon te radnje, nije uslijedio kazneni postupak jer je državni odvjetnik odbacio kaznenu prijavu, a oštećenik nije nastavio kazneni progon. Prema tome, postupanje nadležnog tijela je za osumnjičenika završilo povoljno i on se ne smije naći u situaciji da sam snosi trošak nagrade i nužnih izdataka njegove braniteljice koji trebaju pasti na teret proračunskih sredstava upravo smislenim tumačenjem članka 149. stavak 1. ZKP/08.

U odnosu na rasuđivanje u zahtjevu da se rješenje o odbačaju kaznene prijave ne može izjednačiti s pravomoćnom odlukom suda jer se državnoodvjetnički predmet može ponovno aktivirati ako se pojave okolnosti koje bi mogle utjecati da se kazneni postupak ipak pokrene, treba navesti ovo. Ako bi kazneni postupak bio pokrenut, onda bi odluka o trošku na kraju ovisila o ishodu tog kaznenog postupka i mogla bi biti drugačija od prvotno donesene, jednako kao i kod iznimne obnove kaznenog postupka na štetu okrivljenika (članak 503. ZKP/08). Doista, po pravnom značaju, rješenje o odbačaju kaznene prijave nema istu snagu kao i odbijajuća ili oslobađajuća presuda suda, ali ovdje se ne radi o poredbi pravnih snaga ili značaja navedenih odluka. Ovdje se radi o tome tko snosi trošak nagrade i nužnih izdataka branitelja ako je provedena dokazna radnja ispitivanja osumnjičenika uz prisutnog branitelja, a do kaznenog postupka niti ne dođe. Izričite zakonske odredbe o tome nema, ali postoje osnovne postavke koje se odnose na dužnost snasjanja troškova kaznenog postupka, a koje ovdje treba primijeniti smisleno. To je u pobijanom rješenju pravilno učinjeno pa nema pravo državni odvjetnik kada smatra da je učinjena povreda članka 145. stavak 1. i 2. točka 7., stavka 4. iste odredbe te povreda članka 149. stavak 1. ZKP/08.“

¹⁷ „Žalitelj smatra da je i odluka o trošku pogrešna jer kazneni postupak nije započeo „pa podredno tome nisu mogli ni nastati troškovi kaznenog postupka, obzirom s tok kako Zakon kaže izdaci nastali od njegova početka pa do njegova završetka“. Osim toga, žalitelj navodi da je prvostupanjski sud rješenje donio „uopće ne navodeći iznose tih troškova, te unatoč činjenici da niti jedan od okrivljenika nije sudu podnio zahtjev za naknadu spomenutih troškova“.

Odmah treba navesti da je potonji žalbeni navod neodlučan. Odluku o trošku sud mora donijeti kada donosi rješenje o obustavi, a ta odluka je ovdje pravilno donesena na temelju članka 149. stavka 1. ZKP/08. jer ne postoji niti jedna iznimka predviđena u članku 149. stavku 2., stavku 3. i stavku 4. ZKP/08. Visina troška može biti određena i posebnim rješenjem, naknadno.

U odnosu na prethodni žalbeni navod, treba navesti da žalitelj zakonsku odredbu pogrešno citira, a ne navodi je niti u cijelosti. Naime, troškovi kaznenog postupka su izdaci od započinjanja (ne od početka) pa do završetka kaznenog postupka, ali i izdaci za dokazne radnje prije početka kaznenog postupka (članak 145. stavak 1. ZKP/08.), a oni obuhvaćaju sve troškove o kojima je prvostupanjski sud pravilno odlučio (članak 145. stavak 2. točke 1. do 6., nužni izdaci četvorice okrivljenika te nužni izdaci i nagrade njihovih branitelja). Prema tome, troškovi kaznenog postupka ne obuhvaćaju samo izdatke od započinjanja kaznenog postupka nego i troškove koji su nastali u kaznenom postupku koji je prethodio njegovom započinjanju.“

¹⁸ Garačić, Novosel, Zakon o kaznenom postupku u sudskoj praksi, Libertin naklada, Rijeka 2018., Pavišić, Komentar Zakona o kaznenom postupku, Templar-book, Šmrika 2015., Pavlović, Zakon o kaznenom postupku, Libertin naklada, Rijeka, 2018.

¹⁹ PZE 116, www.sabor.hr

nastane situacija u kojoj je osumnjičenik/okrivljenik/optuženik/osuđenik „uspio“ u postupku, čini se nepravednim i protivnim osnovnim načelima prava da snosi troškove postupka.

1.3. Vrste troškova

Čl. 145. st. 2. ZKP/08 glasi:

Troškovi kaznenog postupka obuhvaćaju:

- 1) troškove za svjedoke, vještake, tumače i stručne osobe, troškove tehničkog snimanja, troškove prepisivanja zvučnih snimki i troškove očevida, troškove kopiranja ili snimanja spisa ili dijela spisa,
- 2) podvozne troškove okrivljenika,
- 3) izdatke za dovođenje okrivljenika ili uhićene osobe,
- 4) podvozne i putne troškove službenih osoba,
- 5) troškove liječenja okrivljenika koji nema pravo na zdravstvenu zaštitu dok se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru ili zdravstvenoj ustanovi na temelju odluke suda te troškove porođaja,
- 6) paušalnu svotu,
- 7) nagradu i nužne izdatke branitelja, nužne izdatke privatnog tužitelja i oštećenika kao tužitelja i njihovih zakonskih zastupnika te nagradu i nužne izdatke njihovih opunomoćenika,
- 8) nužne izdatke oštećenika i njegova zakonskog zastupnika te nagradu i nužne izdatke njegova opunomoćenika.

U ovoj su odredbi pobrojani troškovi kaznenog postupka koji mogu biti predmetom odluke o troškovima. Ipak jedan trošak nije obuhvaćen u ovoj odredbi, a obuhvaća ga odredba čl. 149. st. 1. ZKP/08 – nužni troškovi okrivljenika. U ZKP/08 nije dana definicija što se podrazumijeva pod pojedinom vrstom troška, definicija je dana u Pravilniku o troškovima.

U toč. 1. prilično je jasno tko su svjedoci, vještaci, tumači i stručne osobe, a koju vrstu troška te osobe mogu tražiti, najprije od tijela koje vodi postupak, da bi potom tijelo koje vodi postupak u odluci kojom se završava postupak moglo odlučiti tko će konačno platiti te troškove, određeno je spomenutim Pravilnikom, odnosno propisima koji uređuju nagradu i nužne troškove vještaka i tumača²⁰.

Putni troškovi obuhvaćaju naknadu za prijevoz sredstvima javnog prometa. Ti troškovi obuhvaćaju izdatke za dolazak iz mjesta prebivališta odnosno boravišta do mjesta gdje se treba obaviti ispitivanje, vještačenje, tumačenje ili neka druga radnja kao i za povratak u prebivalište odnosno boravište. Ovi troškovi obuhvaćaju i izdatke

²⁰ Pravilnik o stalnim sudskim vještacima ("Narodne novine" br. 38/14., 123/15., 29/16., 61/19., 21/22.); Pravilnik o stalnim sudskim tumačima ("Narodne novine" br. 88/08., 119/08., 28/13., 21/22.)

za prijevoz sredstvima javnog prometa u mjestu prebivališta odnosno boravišta. Naknada za prijevoz pripada za putovanje obavljeno najkraćim putem i najekonomičnijim prometnim sredstvom, a što to konkretno znači je faktično pitanje. U suradnji s računovodstvima potrebno je navedeno utvrditi, raspitivanjem kod pružatelja usluga javnog prijevoza. Visina naknade za prijevoz utvrđuje se na osnovi putne karte ili na drugi odgovarajući način, dakle osoba koja potražuje putne troškove treba predložiti dokaze o onome što potražuje. Na relacijama na kojima ne prometuju sredstva javnog prometa ili ne prometuju u pogodno vrijeme ili je iz drugih razloga bilo neophodno da se ne koristi sredstvo javnog prometa (pitanje utvrđivanja), svjedocima, vještacima, tumačima i stručnim osobama pripada naknada troškova u vidu obračuna prijeđenog kilometra kod upotrebe vlastitog prijevoznog sredstva. Visina naknade se obračunava prema broju prijeđenih kilometara po propisima koji vrijede za suca odnosno državnog odvjetnika i zamjenika državnog odvjetnika. Ako je putovanje obavljeno vlastitim prijevoznim sredstvom visina naknade za prijevoz utvrđuje se na način propisan u članku 6. Pravilnika. (čl. 6.-9. Pravilnika o troškovima).

Osim putnih troškova svjedoci, vještaci, tumači i stručne osobe imaju pravo i na troškove smještaja i prehrane (dnevnicu) i pravo na naknadu za izgubljeni osobni dohodak odnosno izgubljenu zaradu.

Troškovi za hranu i smještaj (u daljnjem tekstu: dnevnicu) obuhvaćaju nužne izdatke za hranu i smještaj za vrijeme zadržavanja svjedoka, vještaka, tumača i stručne osobe izvan mjesta prebivališta odnosno boravišta u trajanju duljem od 8 sati računajući i vrijeme potrebno za dolazak u mjesto gdje treba obaviti svjedočenje, vještačenje, tumačenje ili davanje stručnog objašnjenja, kao i za povratak u mjesto prebivališta odnosno boravišta. Za vrijeme zadržavanja izvan mjesta prebivališta ili boravišta preko 8 do 12 sati, svjedoku, vještaku, tumaču i stručnoj osobi pripada naknada u visini 1/2 dnevnice, a za vrijeme provedeno preko 12 do 24 sata cijela dnevnicu, koju imaju suci.

Osobama u radnom odnosu pripada pravo na naknadu za izgubljeni osobni dohodak za vrijeme odsustvovanja s rada zbog odazivanja na poziv u svojstvu svjedoka, vještaka, tumača ili stručne osobe.

Poljodjelicima, obrtnicima i drugim osobama koje samostalno obavljaju djelatnost osobnim radom sredstvima u vlasništvu građana ili drugu profesionalnu djelatnost pripada naknada za izgubljenu zaradu zbog odazivanja na poziv u svojstvu svjedoka, vještaka, tumača i stručne osobe.

Osobama u radnom odnosu naknadu izgubljenog osobnog dohotka isplaćuje poslodavac, državno tijelo u kojem su zaposleni ili osoba koja samostalno obavlja djelatnost osobnim radom sredstvima u vlasništvu građana ili drugu profesionalnu djelatnost. Poslodavac iz stavka 1. ovoga članka ima pravo na refundiranje isplaćene naknade osobnog dohotka od suda ili državnog odvjetništva.

Naknadu za izgubljenu zaradu poljoprivrednicima, obrtnicima i drugim osobama koje samostalno obavljaju djelatnost osobnim radom sredstvima u vlasništvu građana ili drugu profesionalnu djelatnost određuje sud odnosno državni odvjetnik ovisno od izgubljenog vremena i zanimanja, time da iznos dnevne naknade ne može biti manji od iznosa prosječne mjesečne neto plaće ukupno zaposlenih u Republici Hrvatskoj za prethodno tromjesečje prema podacima Državnog zavoda za statistiku, podijeljene s 30 dana, a niti veći od dvostrukog iznosa te naknade (čl. 10. – 13. Pravilnika).

Stručne osobe su primjerice djelatnici centara za socijalnu skrb koji sudjeluju u maloljetničkim kaznenim postupcima. Isto i čl. 81. Zakona o državnom odvjetništvu (Narodne novine 67/18. i 21/22.) stručna pomoć koju stručne osobe izvanpravne struke pružaju državnim odvjetnicima u radu.

Troškovi tehničkog snimanja, troškovi prepisivanja zvučnih snimki i troškovi kopiranja ili snimanja dijela spisa naplaćuju se prema posebnoj odluci koju donosi ministar pravosuđa.²¹

Troškovi očevida i rekonstrukcije za sve osobe čija je nazočnost na očevidu ili rekonstrukciji događaja obvezna ili nužna isplaćuju se iz sredstava tijela koje vodi kazneni postupak. (čl. 18. i 19. Pravilnika).

Toč. 2) – 4) uređuju kao vrstu troška putne i podvozne troškove okrivljenika i službenih osoba te troškove dovođenja okrivljenika ili uhićene osobe. Putni troškovi su troškovi putovanja sredstvima javnog prijevoza, podvozni troškovi su sinonim, prema jezičnoj definiciji pojma "podvozni"²² (ovdje je jasno vidljivo kako se odredba o troškovima nije mijenjala od Zakona o krivičnom postupku). Troškovi dovođenja odnosili bi se na troškove dovođenja okrivljenika koji je u istražnom zatvoru ili na izdržavanju kazne. Iskustveno i prema pregledanoj sudskoj praksi, zatvori i kaznionice ne ispostavljaju račune za ove troškove dovođenja okrivljenika koji je pritvoren ili se nalazi u istražnom zatvoru.

Troškovi prijevoza i dovođenja okrivljenika ili uhićene osobe podmiruju se iz sredstava suda ili državnog odvjetništva. Okrivljeniku pripada naknada za prijevoz pod uvjetima predviđenima u Pravilniku. Okrivljeniku koji se svojom krivnjom ne odazove pozivu, pa se zbog toga odredi prisilno dovođenje, snosi troškove bez obzira na rezultat kaznenog postupka.

²¹ Odluka Ministarstva pravosuđa o utvrđivanju visine naknade za preslike sudskih akata, Klasa: 700-01/10-01/781 od 20. prosinca 2010.; Odluka o troškovima tehničkog snimanja i prepisivanja zvučnih snimki Klasa 011-01/12-01/101 od 19. rujna 2012. i 11. svibnja 2015.

²² DEFINICIJA - <https://jezikoslovac.com/word/lwvs>:

1. reg. sredstvo za vožnju; kola
2. ono što se plaća za prijevoz robe; podvoznina

Troškovi dovođenja okrivljenika, ali i drugih osoba, čije dovođenje naloži sud tijekom rasprave, odnosno sudac istrage na traženje državnog odvjetnika naplaćuju se od tih osoba. Visina tih troškova naplaćuje se prema računu koji izdaje Ministarstvo unutarnjih poslova na temelju Rješenja o utvrđivanju cijena posebnih troškova nastalih radom Ministarstva unutarnjih poslova ("Narodne novine" br. 55/11., 58/11., 100/12., 83/13., 110/14., 45/16.) – (rješenje Županijskog suda u Varaždinu, broj Kv II-62/17-3 od 18. svibnja 2017.²³)

Troškovi liječenja okrivljenika ograničeni su na okrivljenike koji nemaju zdravstvenu zaštitu, a nalaze se u pritvoru ili istražnom zatvoru, prema toč. 5). Troškovi liječenja okrivljenika obuhvaćaju: 1. troškove liječenja u zdravstvenoj ustanovi za okrivljenika koji nije zdravstveno osiguran, dok se nalazi u zadržavanju; 2. troškove liječenja okrivljenika koji je upućen na promatranje u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu za duševno bolesne osobe; 3. troškove poroda okrivljenice koja je u zadržavanju, a nije zdravstveno osigurana i 4. troškove prijevoza okrivljenika do zdravstvene ustanove i natrag. Naknada troškova iz točke 1. do 3. stavka 1. ovog članka utvrđuje se na osnovi računa zdravstvene ustanove, a naknada troškova iz točke 4. na način propisan Pravilnikom. Troškovi iz točke 1. do 3. stavka 1. ovog članka isplaćuju se iz sredstava suda odnosno državnog odvjetništva koje je okrivljenika uputilo u zdravstvenu ustanovu osim kada je to posebnim propisima drukčije regulirano. (čl. 22. Pravilnika, ali i čl. 16. Pravilnika o kućnom redu u zatvorima za izvršavanje istražnog zatvora "Narodne novine" br. 8/10). No, rijetko će doći do primjene ove odredbe u praksi, jer osobe lišene slobode koje imaju prijavljeno prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj, nakon prijave zatvora ili kaznonice, imaju status zdravstveno osigurane osobe, prema čl. 7. st. 1. toč. 28. Zakona o zdravstvenoj zaštiti (Narodne novine 80/13., 137/13. i 98/19.). Dakle, ova odredba se stvarno može primijeniti tek na okrivljenika sa stranim državljanstvom, ali koji nema status osiguranika u svojoj državi.

Paušalna svota se prema čl. 145. st. 3. ZKP/08 utvrđuje u okviru iznosa određenih posebnim propisom. Posebni propis je Rješenje o određivanju paušalnog iznosa za troškove kaznenog postupka („Narodne novine“ broj: 145/11), a okvir za određivanje paušalne svote je od 300,00 do 50.000,00 kuna. Kriteriji prema kojima se određuje visina paušalne svote su složenost, trajanje izvida i trajanje kaznenog postupka. U ranijoj verziji ZKP/08 kriterij je bio broj dokaznih radnji i rasprava, a

²³ "Prije svega valja navesti da je predsjednik raspravnog vijeća u pobijanom rješenju pravilno zaključio i utvrdio da je svjedok uredno pozvan na raspravu za dan 9. studeni 2016., s obzirom da je poziv za raspravu predan njegovom ocu tj. odraslom članu domaćinstva, sukladno čl. 171. st. 1. ZKP/08. S obzirom da se svjedok nije odazvao na raspravu, premda je uredno pozvan, niti je opravdao svoj nedolazak, sud je osnovano naložio njegovo dovođenje na raspravu za dan 10. studeni 2016. po policijskim službenicima PU koprivničko-križevačke, koji su svjedoka i doveli na raspravu. Na opisani i utvrđeni način svjedok je svojom krivnjom prouzročio troškove svog dovođenja, s obzirom da je uredno pozvan, a izostanak nije opravdao.

Stoga je pobijanim rješenjem svjedok pravilno i osnovano obavezan na naknadu troškova svog dovođenja temeljem čl. 147. st. 1. i 2. ZKP/08, s time da je visina zatraženih i dosuđenih troškova dovođenja sukladna čl. 6. st. 2. toč. 1. i st. 3. toč. a. Rješenja o utvrđivanju cijena posebnih troškova nastalih radom Ministarstva unutarnjih poslova (NN 55/11)."

prema ranijem ZKP (ZKP/91 i ZKP/97) kriterij je bilo i imovno stanje osobe koja treba platiti paušalnu svotu. Ovaj potonji kriterij je i dalje prisutan, ali unutar odredbe čl. 148. st. 6. ZKP/08, samo za okrivljenika koji je proglašen krivim. Paušalna svota predstavljala bi cijenu za angažiranje pravosudnog aparata (u širem smislu, jer su uključeni i izvidi). Dakle, kriteriji za određivanje paušalne svote su novčani okvir, složenost i trajanje postupka te bi visina iste trebala odgovarati tim kriterijima. U slijedećoj je odluci viši sud našao da je u prvostupanjskoj presudi prenisko određena paušalna svota (Županijski sud u Varaždinu, KŽ-169/16-4 od 31. siječnja 2017.²⁴).

Nagrada i nužni izdaci odnose se na branitelja i opunomoćenika privatnog tužitelja, odnosno oštećenika kao tužitelja koji su odvjetnici (čl. 54., čl. 59., čl. 60. st. 4. i čl. 65. st. 4. ZKP/08). Visina nagrade, ali i način izračuna nužnih troškova propisani su u Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (VSRH Kzz-39/12-3 od 15. svibnja 2012.)²⁵ To se naravno odnosi na izabranog branitelja i situaciju u kojoj sud (državni odvjetnik) odlučuje o troškovima postupka na teret proračuna ili druge osobe koja je dužna platiti troškove postupka. Kod postavljenog branitelja/opunomoćenika djetetu žrtvi (savjetnika na teret proračunskih sredstava kod podnošenja imovinsko-pravnog zahtjeva koji je odvjetnik, predstavnik pravne osobe po službenoj dužnosti²⁶, postavljenog opunomoćenika oštećeniku kao

²⁴ „Naime, prema čl. 145. st. 3. ZKP/08 paušalna svota utvrđuje se u okviru svota određenih posebnim propisom s obzirom na složenost i trajanje izvida i kaznenog postupka, iz čega proizlazi da imovinske prilike optuženika, suprotno ocjeni suda prvog stupnja, nisu relevantne za visinu paušalne svote. Imajući u vidu dugotrajnost predmetnog kaznenog postupka, kao i njegovu složenost, paušalne svote u iznosu od 400,00 kn odnosno 500,00 kn, na koje su optuženici obvezani pobijanom presudom, dakle na samoj granici propisanog minimuma, doista se ukazuju preniskima, kako to osnovano državni odvjetnik ističe u žalbi, zbog čega je i u tom dijelu prihvaćena žalba državnog odvjetnika te preinačena pobijana presuda u odluci o troškovima kaznenog postupka na način da je svaki optuženik obvezan na platež paušalne svote u iznosu od 1.500,00 kn, koji iznos ovaj sud ocjenjuje primjerenim trajanju i složenosti postupka.“

²⁵ "Iz pobijanog pravomoćnog rješenja kojim je odlučeno o troškovima proizlazi da je okrivljeniku djelomično priznat trošak kaznenog postupka u iznosu od 9.562,50 kuna, dok je sa preostalim dijelom troška u iznosu od 11.455,00 kuna zahtjev okrivljenika odbijen kao neosnovan, uz obrazloženje da se okrivljeniku ne priznaju putni troškovi njegova branitelja, kao troškovi izbjivanja njegova branitelja iz pisarnice, budući je okrivljenik mogao angažirati branitelja u P. u kojem ima više kancelarija odvjetnika i da onda ti troškovi ne bi nastali. Pritom se naglašava da je okrivljenik, doduše, slobodan u izboru svog branitelja i izvan područja suda, ali je u tom slučaju dužan sam snositi dodatne troškove koji su uslijed toga nastali, konkretno putni trošak branitelja i trošak izbjivanja branitelja iz pisarnice.

Međutim, razmatrajući razloge navedene u zahtjevu za zaštitu zakonitosti valja naglasiti da ne postoji ni jedan propis, niti zakonski uvjet koji bi eksplicite obvezivao okrivljenika na naknadu putnih ili nekih drugih opravdanih troškova njegova branitelja, u situaciji kada je branitelj izabran izvan sjedišta suda u kojem se vodi postupak. Upravo suprotno, okrivljenik ima pravo na stručnu pomoć branitelja u slučaju kada se brani od optužbe države, što uključuje i pravo njegova slobodnog izbora u odabiru po njegovoj ocjeni najboljeg branitelja, bez obzira na sjedište braniteljeve pisarnice. U tom pogledu također treba reći da takva odluka okrivljenika ne može za njega biti štetna u smislu da on u konačnici sam mora snositi neke troškove u situaciji kada država koja je pokrenula postupak u tome nije uspjela, o čemu se upravo radi u konkretnom slučaju. Drugačiji stav bi se jedino mogao zauzeti prilikom utvrđene moguće zlouporabe ili manipulacije u ostvarivanju prava na slobodu izbora branitelja, a što iz obrazloženja pobijanog rješenja za sada ne proizlazi."

²⁶ Županijski sud u Osijeku KŽ-645/2008-3 od 2. listopada 2008. – nagrada za postavljenog predstavnika prema Pravilniku

tužitelju/privatnom tužitelju/žrtvi odrasloj osobi?) pitanje, ali samo, nagrade uređeno je u Pravilniku o visini nagrade za rad odvjetnika prilikom obrana po službenoj dužnosti, obrana na teret proračunskih sredstava i odvjetnika kao opunomoćenika djeteta žrtve kaznenog djela. Taj propis povezan je s Tarifom i predviđa 50% nagrade postavljenom branitelju i 70% opunomoćeniku koju bi ostvarili na temelju Tarife. Za napomenuti je kako opunomoćenik oštećenika postoji kao termin u Tarifi koja određuje da opunomoćeniku pripada 50% od nagrade koju ostvaruje branitelj okrivljenika (dakle 70% od 50%), ali samo u odnosu na radnje opunomoćenika na raspravi po Tbr. 4 Tarife. Dakle, sve ostale radnje koje opunomoćenik oštećenika poduzima u kaznenom postupku, a za koje je predviđena nagrada u Tarifi, iste naplaćuje prema odgovarajućem tarifnom broju, bez ovog umanjjenja iz Tbr. 4/8 Tarife. Spomenuti Pravilnik rješava pitanje nagrade, ne i nužnih troškova, na koje, kao i na PDV na nagradu, valja primijeniti odredbe Tarife (VSRH Kzz-31/06-2 od 15. svibnja 2007.²⁷).

Pravilnik ne rješava pitanja nagrada drugih sudionika u kaznenom postupku koje kao opunomoćenike/predstavnike postavlja sud po službenoj dužnosti, to pitanje nije rješavao niti raniji Pravilnik. O tom pitanju Kazneni odjel Županijskog suda u Varaždinu donio je 15. prosinca 2017. (i dalje primjenjivo) pravno shvaćanje: "U svim situacijama kada sud postavi odvjetnika za zastupnika stranke ili drugog sudionika u postupku na teret proračunskih sredstava (branitelja optuženika, opunomoćenika žrtve, savjetnika žrtve, opunomoćenika oštećenika kao tužitelja, predstavnika optužene pravne osobe) nagrada se određuje primjenom Pravilnika o visini nagrade odvjetniku određenom za branitelja po službenoj dužnosti (NN 101/12)."

Tarifa u Tbr. 4. st. 1. alineja 8. predviđa visinu nagrade odvjetniku koji je izabrani predstavnik optužene pravne osobe i to prema Tbr. 7. (koji se odnosi na parnične postupke) ovisno o propisanoj visini novčane kazne u Zakonu o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (Narodne novine 151/03., 110/07., 45/11., 143/12. i 114/22.). U spomenutom su Zakonu, inače, sadržane odredbe o troškovima predstavnika u čl. 31., pa je tako određeno da nagrada i nužni izdaci predstavnika ulaze u troškove kaznenog postupka. Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela nije usklađen s posljednjom izmjenom čl. 145. st. 4. ZKP/08,

²⁷ "Dakle, samo zbog toga što se odredba o pravu na naknadu poreza na dodanu vrijednost, koja postoji u Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika ("Narodne novine" broj 91/04) u čl. 42., ne nalazi u Pravilniku, ne znači da odvjetnici koji su postavljeni od strane suda kao branitelji po službenoj dužnosti nemaju pravo na tu naknadu. Oni su porezni obveznici prema odredbi čl. 8. Zakona o porezu na dodanu vrijednost ("Narodne novine" broj 47/95., 106/96., 164/98., 105/99., 54/00., 73/00., 48/04., 82/04. i 90/05, dalje: ZPDV) jer naplaćuju obavljenju uslugu, tako da od isplaćene nagrade, koja predstavlja poreznu osnovicu, moraju platiti porez, koji prema čl. 10. ZPDV-a iznosi od 22%.

Prema tome, time što je pravomoćnim rješenjem odbijen zahtjev odvjetnika D. Š. za naknadu troškova PDV-a od 22% na dosuđenu nagradu od 4.475,00 kn niži sudovi su povrijedili zakon i to ZPDV u odredbama čl. 8. i čl. 10., zbog čega je prihvaćen zahtjev za zaštitu zakonitosti te je konstatirana ova povreda."

pa tako u čl. 31. st. 2. predviđa predujmljivanje samo nužnih troškova predstavnika, ne i nagrade predstavniku (postavljenom). Predstavnik ne mora biti odvjetnik, već to može biti svaka potpuno poslovno sposobna fizička osoba koja zna hrvatski jezik (čl. 27. st. 2. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela). Izmjenom Tarife (Narodne novine 37/22.) dopunjen je Tbr. 4. st. 1. alineja 8. na način da je određeno da ako sud postavi odvjetnika za predstavnika pravne osobe da tada ima pravo na nagradu od 100 bodova za svaki dan rasprave. Navedena se odredba kosi s naprijed citiranim pravnim shvaćanjem. Time i nadalje nije riješeno pitanje nagrade postavljenom predstavniku pravne osobe što bi valjalo riješiti na jedinstveni način propisom koji bi određivao visinu nagrade osobama u kaznenom postupku koje je sud postavio kao stručne pomoćnike sudionicima u postupku.

Donošenjem spomenutog Pravilnika postavilo se pitanje vremenskog važenja istoga, jer u Pravilniku o tome ništa nije bilo određeno. Sudska je praksa stala na stanovište o primjeni odredbi Pravilnika prema vremenu donošenja odluke o zahtjevu za naknadu troškova (Zaključak 7. s sastanka predsjednika vijeća i sudaca evidencije VSRH s predsjednicima vijeća VKSRH i predsjednicima kaznenih odjela županijskih sudova i sudaca evidencije od 9. lipnja 2022., broj Su-IV-21/2022-11 pozivom na odluku VSRH Kzz-5/92). No, navedeno je stajalište u međuvremenu izgubilo na važnosti jer je Pravilnik izmijenjen na način da je relevantno vrijeme poduzimanja radnje i da se visina nagrade određuje prema Pravilniku koji je bio na snazi u vrijeme poduzimanja radnje (Dopuna Pravilnika NN 100/22).

Postoji niz praktičnih problema u određivanju nagrade i naknade nužnih troškova prema odredbi čl. 145. st. 2. toč. 7. ZKP/08, no valja se zadržati na nekoliko najznačajnijih. Najprije, radi se o pitanju nagrade za posjete okrivljeniku u istražnom zatvoru i dokaznoj podlozi za odlučivanje pa je ovdje praktično rješenje upit zatvoru, koji vodi evidenciju o svim posjetama, o broju i vremenu trajanja posjeta branitelja okrivljeniku istražnom zatvoreniku. Nadalje, pitanje je razlikovanja nužnih troškova od nagrade po pitanju obračuna PDV (Županijski sud u Varaždinu, Kv II-283/2021-3 od 11. siječnja 2022.²⁸), razlikovanja nužnih troškova okrivljenika, privatnog tužitelja i

²⁸ "Razmatrajući odredbe Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika vidljivo je da se u Glavi prvoj razrađuju vrste i visine nagrade za radnje i da je u Tbr. 42. jasno naznačeno da na sve obavljene radnje odvjetnik ima pravo obračunati pripadajući porez na dodanu vrijednost. U Glavi drugoj propisuje se naknada troškova koja obuhvaća Tbr. 45. i 46. Tarife, a koje se odnose na naknadu troškova putovanja, između ostaloga i uporabom vlastitog automobila. Već iz navedenoga proizlazi da Tarifa razlikuje radnje odvjetnika na koje se naplaćuje PDV i troškove koji ne potpadaju pod domašaj Tbr. 42. Razmatrajući odredbe Zakona o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“ broj: 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20) i Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“ broj: 79/13, 85/13, 160/13, 35/14, 157/14, 130/15, 1/17, 41/17, 128/17, 1/19, 01/20, 1/21 i 73/21) vidljivo je da se porezom na dodanu vrijednost oporezuje isporuka dobara i pružanje usluga, pri čemu naplata troškova korištenja vlastitog automobila ne potpada niti pod isporuku dobara, niti pružanje usluga. Naprotiv, odvjetniku koji za putovanje od mjesta svojeg sjedišta pa do suda pred kojim sudjeluje u kaznenom postupku koristi vlastiti automobil, naknađuje se taj trošak paušalno. Kada se razradi način na koji se određuje visina tog troška, radi se o naknadi 30% cijene bezolovnog benzina od 98 oktana za svaki prevođeni kilometar. Navedena jedinična cijena u sebi sadrži i PDV, koji je odvjetnik platio kupujući benzin, a koji trošak PDV-a mu se naknađuje isplatom navedene jedinične cijene po kilometru. Stoga bi dodatno naplaćivanje poreza na dodatnu

oštećenika kao tužitelja od nužnih troškova njihovih zastupnika (VSRH Kzz-13/2020-3 od 13. siječnja 2022.²⁹, VSRH Kzz-23/09-2 od 26. kolovoza 2009.³⁰), pitanje obračuna nagrade za pristup branitelja ročištu za objavu presude (kod odgode objave presude, odluka pod 28³¹, sukladno pravnom shvaćanju Kaznenog odjela Županijskog suda u Varaždinu od 15. listopada 2021., moguće i drugačije razmišljanje, prema odredbi Tbr. 34. – naknada za utrošeni sat, ako drugačije nije propisano – 50 bodova), pitanje visine nužnih troškova koji se odnosi na putne troškove upotrebom vlastitog automobila (Općinski sud u Varaždinu, K-212/2021-41 od 27. rujna 2022.³²).

vrijednost na troškove putovanja, uz činjenicu da nije regulirano Tarifom, predstavljalo dvostruko plaćanje tog poreza. Odredbe Pravilnika o porezu na dohodak („Narodne novine“ broj: 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20 i 1/21) neprimjenjive su na konkretno pitanje jer Tarifa u Tbr. 42. govori isključivo o porezu na dodanu vrijednost. No, kada bi ovaj propis bio primjenjiv valjalo bi primijeniti njegov čl. 7. st. 2. toč. 31. o tome da za upotrebu vlastitog automobila u službene svrhe nije oporeziva porezom na dohodak, naknada troškova u iznosu do 2,00 kn po kilometru."

²⁹ "Naime, u pravu je državni odvjetnik da se razlozi navedeni u obrazloženju drugostupanjskog rješenja ne mogu smatrati dostatnom i valjanom ocjenom žalbenih razloga, kako predviđa odredba članka 487. stavak 1. ZKP/08.. Iako je žalitelj istaknuo i obrazložio žalbeni osnov bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. ZKP/08., drugostupanjski je sud to ocijenio neosnovanim uz paušalno prihvaćanje razloga prvostupanjskog suda te je pritom pogrešno naložio branitelju "da je mogao angažirati i odvjetnika u mjestu u kojem se nalazi sud" pa kako je branitelj to propustio učiniti "nije mu u cijelosti priznata naknada za troškove putovanja i cestarinu". Ovakvim obrazloženjem drugostupanjski sud uopće nije uočio razliku između nagrade branitelja, s jedne strane, i njegovog prava na naknadu nužnih troškova (prijevozni i drugi troškovi) s druge, niti se osvrnuo na žalbom istaknuti prigovor o zasebnom pravu okrivljenika na naknadu njegovih nužnih izdataka."

³⁰ "Kako je iz sadržaja spisa vidljivo da je oštećenik kao tužitelj A. S. pravovremeno postavio zahtjev za naknadu troškova kaznenog postupka i da je osobno bio nazočan na održanim ročištima za glavnu raspravu, to nije bilo mjesta odbiti njegov zahtjev za naknadu troškova kaznenog postupka uz obrazloženje da nije riječ o nužnim izdacima oštećenika kao tužitelja.

Naime, ukoliko je oštećenik kao tužitelj imao potrebu putovati iz mjesta stanovanja u sjedište suda, te ukoliko je na putovanju proveo određeno vrijeme iznad osam odnosno dvanaest sati, tada mu pripada pravo na naknadu tih troškova, a posebno je pitanje da li mu pripada naknada u visini koju je zatražio ili manje od toga."

³¹ "Nije u pravu žaliteljica kad tvrdi da je za nagradu za ročište za objavu presude mjerodavna odredba Tbr. 4/1 Tarife o nagradi za prvi sat svakog dana rasprave, već je mjerodavna posljednja rečenica Tbr. 4/1 o nagradi za dodatni sat rasprave. Ovo iz razloga jer se radi o prekidu rasprave nakon zaključenja iste pa do objave presude, dakle tehnički se radi o istoj raspravi. Ispravno je stajalište u pobijanom rješenju da se radi o ročištu na kojem stranke nisu poduzele aktivne radnje, pa je za isto ispravno dosuđena nagrada po Tbr. 4/1 Tarife za slijedeći započeti sat rasprave. Time nije u pobijanom rješenju ostvarena istaknuta povreda materijalnog prava jer je isto donijeto pravilnim tumačenjem označenih odredbi Tarife."

³² "Za putovanja na rasprave i ročišta kod Općinskog suda u Varaždinu, prilikom razmatranja spisa, te prilikom putovanja na razgovore s okrivljenikom u istražnom zatvoru, branitelju je priznat i putni trošak prema Tbr. 45. i Tbr. 46 Tarife. Kako je branitelj zatražio putni trošak u iznosu od 4,5 kn/km, a istome, na temelju Tbr. 46 Tarife, za upotrebu vlastitog automobila pripada nadoknada u visini 30% cijene bezolovnog benzina od 98 oktana za svaki prevaljeni kilometar, zatražen je podatak o kretanju cijena goriva za razdoblje poduzimanja radnji od strane odvjetnika. Budući da bezolovni benzin od 98 oktana ne postoji u ponudi INE d.d., a branitelj u spis nije dostavio nikakav dokaz o cijeni navedenog goriva, to je izračun troškova sačinjen prema cijeni EUROSUPER 95 CLASS PLUS / E5 goriva."

Pravilnik o troškovima u čl. 4. rješava pitanje visine troškova za svjedočenje, vještačenje, tumačenje, prisustvovanje stručnih osoba istoga dana u više predmeta pred državnim odvjetnikom/sudovima. Te osobe imaju pravo na samo jedan putni trošak, dnevnicu i izgubljeni osobni dohodak, a taj će se trošak razmjerno podijeliti između pojedinih predmeta, što je značajno za konačnu odluku o troškovima postupka u svakom od tih predmeta.

Toč. 8. čl. 145. st. 2. ZKP/08 uređuje pitanje nužnih izdataka oštećenika i njegova zakonskog zastupnika te nagradu i nužne izdatke njegova opunomoćenika. Vrijedi sve što je navedeno za odredbu čl. 145. st. 2. toč. 7. ZKP/08.

Odredba čl. 145. st. 4. ZKP/08 izmijenjena je posljednjim izmjenama ZKP (ZID ZKP NN 80/22) čime su otklonjene brojne nedoumice u praksi. Ranije rješenje obuhvaćalo je samo pitanje predujmljivanja nužnih troškova na teret tijela koje vodi postupak, pa su postojali problemi u primjeni navedene odredbe. Sadašnje rješenje govori kako se troškovi kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 1. – 5. ZKP/08, osim troškova koji su nastali u tijelima koja se financiraju iz državnog proračuna (dakle troškovi npr. vještačenja u CKV Ivan Vučetić, troškovi prisilnog dovođenja i sl.) isplaćuju iz sredstava tijela koje vodi postupak. Iz istih sredstava isplaćuju se i nagrada i nužni izdaci postavljenog branitelja, postavljenog opunomoćenika oštećenika kao tužitelja i djeteta žrtve, dok drugi dio rečenice govori kako se isplaćeni iznosi naplaćuju kasnije od osoba koje su ih dužne naknaditi prema odredbama ZKP/08. Navedeno ima dvojako značenje jer postoji potreba definicije tijela koje vodi postupak, kao i pitanje predujmljenog plaćanja troškova postupka u korist određenih kategorija primatelja isplate (npr. svjedoka, vještaka, tumača) te nagrade i nužnih troškova postavljenim "pomoćnicima" stranaka - odvjetnicima. Pravilnik o troškovima predviđa obvezu tražitelja isplate troška da u određenim rokovima postavi zahtjev (npr. svjedoci, tumači, vještaci – do završetka ročišta, za troškove liječenja i nagradu vještacima – mjesec dana od obavljenog vještačenja odnosno otpuštanja zatvorenika s liječenja i dr.). Odredba čl. 202. st. 35. ZKP/08 propisuje da je tijelo koje vodi postupak u prethodnom postupku – državni odvjetnik koji postupa prije podizanja optužnice te sud kada provodi istragu i dokazno ročište, a nakon podizanja optužnice ili privatne tužbe, tijelo koje vodi postupak je sud. Distinkcija je važna jer određuje nadležnost za odlučivanje o pojedinoj vrsti troška prema fazi postupka³³. O

³³ "Valja razlikovati predujmljivanje troškova kaznenog postupka od konačne odluke suda o tome tko će snositi te troškove. Predujmljivanje troškova kaznenog postupka regulirano je u odredbama čl. 145. st. 4. i 5. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13 i 145/13 – V. novela: u daljnjem tekstu ZKP/08). Prema čl. 145. st. 4. ZKP/08 troškove postupka iz st. 2 citirane odredbe, osim onih koji su nastali u tijelima koja se financiraju iz državnog proračuna, isplaćuju se iz sredstva tijela koje vodi postupak. Da bi se dobio odgovor na pitanje koje troškove kaznenog postupka iz st. 2. čl. 145. ZKP/08 predujmljuje tijelo koje vodi postupak, valja odredbu iz čl. 145. st. 4. ZKP/08 povezati s st. 5. citirane odredbe i čl. 150. ZKP/08. Naime, prema čl. 145. st. 5. ZKP/08 troškove kopiranja ili snimanja spisa ili dijela spisa predujmljuje osoba na čiji zahtjev se obavlja kopiranje ili snimanje, dok sukladno čl. 150. ZKP/08 nagradu i nužne izdatke branitelja i opunomoćenika privatnog tužitelja ili oštećenika predujmljuje zastupana osoba, osim kada nagrada i nužni izdaci branitelja i opunomoćenika oštećenom kao tužitelju padaju na teret proračunskih sredstava. Prema tome, sud iz svojih sredstava predujmljuje

troškovima koji su nastali tijekom istrage odluku donosi, u pravilu, državni odvjetnik, a sud kada provodi istragu (na zahtjev oštećenika kao tužitelja) ili provodi dokazna ročišta (na prijedlog državnog odvjetnika ili okrivljenika). Kada predmet dođe u fazu optuženja, odluku o troškovima donosi sud, dakako ovo se odnosi na pitanje predumljivanja troškova (odnosi se i na odluku o konačnom plaćanju troškova, o čemu u nastavku).

Novinu u ovoj odredbi predstavlja mogućnost postavljenih branitelja i opunomoćenika za traženje, po etapama ili poduzetim radnjama, naknade nagrade i nužnih troškova od tijela koje vodi postupak. To je tijelo dužno donijeti posebno rješenje o tom zahtjevu u roku od 3 mjeseca od njegova postavljanja. Time se odstupa od uvriježene prakse da je, u pravilu, sud rješavao o zahtjevu za naknadu troškova postavljenog branitelja, tek po pravomoćnom okončanju postupka, čime je taj branitelj za odluku o troškovima trebao čekati dulje vrijeme. Prema ovoj odredbi nastaje obveza promptnog rješavanja o parcijalnim zahtjevima za isplatu branitelja/opunomoćenika na teret proračunskih sredstava, što će postaviti dodatne zahtjeve pred tijela koja vode postupak i prema predvidivom većem broju zahtjeva i kraćem roku za rješavanje.

Novo je rješenje i odredba čl. 145. st. 5. ZKP/08 o tome da troškove poduzetih radnji, ako kaznena prijava nije podnesena, snosi policija. Djelomično je nejasna odredba o roku od 6 mjeseci od poduzimanja radnji, no najvjerojatnije se misli na rok za podnošenje zahtjeva za naknadu troškova. Izuzetak je situacija kada je policija poduzimala radnje po nalogu suda ili državnog odvjetnika, kada troškove snosi tijelo koje je radnju naložilo. I ovdje bi se mogao pojaviti problem u tumačenju značenja pojma tijelo koje vodi postupak jer i kada sud (sudac istrage) nalaže pojedinu dokaznu radnju koju izvršava policija (npr. pretraga) to čini u postupku koji vodi državni odvjetnik i na prijedlog državnog odvjetnika. Svakako je za razmisliti i razmotriti sadržaj i domašaj ove odredbe. No, u svakom je slučaju ovim rješenjem popunjena pravna praznina koja je postojala i koju je popunjavala sudska praksa. (Županijski sud u Varaždinu Kv II-135/2016-3 od 4. listopada 2016.³⁴).

samo one troškove kaznenog postupka koji su nastali kod njega kao tijela koje vodi postupak, dok konačnu odluku o tome tko će snositi troškove postupka, sukladno čl. 146. ZKP/08 donosi u presudi i rješenju kojim obustavlja postupak. Kada sud obustavi kazneni postupak ili kada donese presudu kojom se okrivljenik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija, a troškovi kaznenog postupka padaju na teret proračunskih sredstava (čl. 149. st. 1. ZKP/08), izabranom branitelju nužne izdatke i nagradu isplatit će sud za sve radnje poduzete u postupku, bez obzira da li su poduzete pred državnim odvjetnikom ili pred sudom." - Sjednica Kaznenog odjela Županijskog suda u Varaždinu od 14. ožujka 2014.; tako i VSRH Kzz-5/1995-4 od 23. kolovoza 1995.

³⁴ "Prema odredbama ZKP/08 prethodni postupak obuhvaća, između ostalog, izvide i istraživanje (čl. 204. – 215.), pa dakle i izvide koje provodi policija temeljem čl. 207. i 208. ZKP/08. Sukladno citiranim odredbama, prema mišljenju ovog suda državni odvjetnik je tijelo koje vodi postupak u prethodnom postupku i u situaciji kada policija provodi izvide temeljem čl. 207. i 208. ZKP/08, o kojim izvidima policija obavještava državnog odvjetnika (čl. 207. st. 2. ZKP/08), i to bez obzira da li je državni odvjetnik preuzeo nadzor nad provođenjem izvida u smislu čl. 206h. ZKP/08.

Prema čl. 145. st. 4. ZKP/08 troškovi iz st. 2. istog članka, dakle i nagrada i nužni izdaci branitelja, isplaćuju se iz sredstava tijela koje vodi postupak, a naplaćuju se kasnije od osoba koje su ih dužne naknaditi prema odredbama tog Zakona, s time da prema st. 1. istog članka troškove

Troškovi kopiranja, snimanja spisa ili dijela spisa naplaćuju se od osobe na čiji se zahtjev obavlja kopiranje ili snimanje, a o njima se konačno odlučuje sukladno odredbama ZKP/08 – čl. 145. st. 6. ZKP/08. Dakle, osoba koja traži kopiranje ili snimanje dijela spisa ili čitavog spisa treba prethodno platiti te troškove, visina kojih je određena Odlukama ministra pravosuđa³⁵, koji troškovi ulaze u troškove kaznenog postupka i potom u konačnoj odluci valja odlučiti o cjelokupnim troškovima, prema pravilima o odlučivanju o troškovima postupka. Izuzetak je u odnosu na poziciju branitelja po službenoj dužnosti koji ne plaća troškove snimanja i kopiranja, već se ti troškovi isplaćuju iz sredstava tijela koje vodi postupak. I u toj situaciji se i taj trošak uvrštava u troškove kaznenog postupka o kojem treba odlučiti u odluci kojom se postupak završava i odrediti tko će snositi isti.

Troškovi prevođenja na jezike manjina u Republici Hrvatskoj i troškovi usmenog i pisanog prevođenja okrivljeniku ne naplaćuju se od osoba koje su prema ZKP/08 dužne naknaditi troškove postupka – čl. 145. st. 7. ZKP/08 (VSRH Kzz-12/2021-6 od 20. svibnja 2021.³⁶). Navedena odredba je izuzetak od općeg pravila o obvezi snošenja troškova postupka i ti troškovi uvijek terete proračunska sredstva. Navedeno je posljedica Ustavnih prava manjina u Republici Hrvatskoj, odnosno prenošenja u naš pravni okvir sadržaja Direktive 2010/64/EU Europskog parlamenta i vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima.³⁷

kaznenog postupka čine, između ostalog, i izdaci za pružanje pravne pomoći, u koju pravnu pomoć nesumnjivo spada obrana osumnjičenika po branitelju u predistražnom postupku sukladno Tbr. 3. toč. 1. Odvjetničke tarife.

S obzirom da protiv osumnj. D. O. nakon provođenja izvida nije ni podnesena kaznena prijava, po mišljenju ovog suda, analognom primjenom čl. 202. st. 35. u svezi čl. 145. st. 4., te čl. 149. st. 1. ZKP/08, kojom potonjom odredbom je propisano da će se u slučaju obustave kaznenog postupka ili donošenja oslobađajuće ili odbijajuće presude odlučiti da troškovi kaznenog postupka padaju na teret proračunskih sredstava, Županijsko državno odvjetništvo u Varaždinu je kao tijelo koje je vodilo postupak tijekom provođenja policijskih izvida dužno iz svojih sredstava isplatiti osumnj. D. O. naknadu troškova za nagradu branitelju."

³⁵ cit. pod 21

³⁶ "Nema dvojbe da u oba slučaja troškove kaznenog postupka obuhvaćaju troškovi tumača, dakle troškovi prevođenja (čl. 145. st. 2. toč. 1. ZKP/08.-VI). Rukovodeći se spomenutim normama prvostupanjski sud je obvezao oštećenika kao tužitelja da naknadi troškove prevođenja okrivljeniku, što je pravilnim ocijenio i sud drugog stupnja kada je odbio žalbu oštećenika kao tužitelja podnijetu i zbog odluke o troškovima.

5.Međutim, u pravu je državni odvjetnik da su kod odluke o troškovima postupka prvostupanjski i drugostupanjski sud, propustili voditi računa o odredbi čl. 145. st. 6. ZKP/08.-VI. prema kojoj se troškovi usmenog i pisanog prevođenja okrivljenika neće naplaćivati od osoba koje su prema odredbama ZKP/08.-VI dužne naknaditi troškove kaznenog postupka."

³⁷ Vlada RH, PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNAMA ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA, travanj 2013. "Članci 8., 145. i 239. ZKP-a izmijenjeni su radi transponiranja Direktive 2010/64/EU o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima. Predmetna Direktiva zahtijeva od države članice da omogući okrivljeniku koji ne govori ili ne razumije jezik na kojem se vodi kazneni postupak da, od trenutka službene obavijesti da je osumnjičen ili optužen za kazneno djelo pa do dovršetka postupka, što uključuje "konačan odgovor na pitanje da li je osoba počinila kazneno djelo, uključujući, gdje je to moguće, presuđenje i rješavanje

Odredba čl. 145. st. 8. ZKP/08 na prvi pogled nema smisla jer odredbe ZKP/08 kao opunomoćenika navode samo odvjetnika (čl. 54., čl. 59. i 60. st. 4. ZKP/08). No, moguće je npr. zastupanje oštećenika pravne osobe od strane punomoćnika po zaposlenju što bi onda opravdavalo postojanje ove odredbe.

1.4. Odluke o troškovima postupka

Odredba čl. 146. ZKP/08 je općenita odredba koja naznačuje u kojim odlukama se odlučuje o troškovima postupka, ali navedena odredba nije cjelovita i ne određuje sve vrste odluka i moguće donositelje istih. Spominju se presude i rješenja o obustavi kaznenog postupka, koje odluke po prirodi stvari donosi sud (presude nakon provedene rasprave, sudac istrage kada odlučuje o bilo kojem pitanju tijekom istrage donosi rješenje o obustavi kaznenog postupka, rješenja o obustavi donosi i optužno vijeće prije potvrđivanja optužnice, nakon potvrđivanja optužnice predsjednik vijeća). Ne spominju se odluke koje donosi državni odvjetnik, a koje bi po prirodi stvari trebale sadržavati i odluku o troškovima postupka, npr. rješenje o obustavi istrage.

U čl. 147. ZKP/08 predviđeno je donošenje posebne odluke o troškovima postupka koji su nastali krivnjom određenih sudionika postupka koje te osobe trebaju podmiriti neovisno o ishodu postupka. Kao osobe kojima se može naložiti plaćanje troškova pobrojani su okrivljenik, oštećenik, oštećenik kao tužitelj, privatni tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik, opunomoćenik, svjedok, vještak, tumač i stručna osoba. Te osobe podmiruju troškove svog dovođenja, odgode dokazne radnje ili rasprave i druge troškove postupka koje su prouzročili svojom krivnjom te razmjerni dio paušalne svote. O tome posebnu odluku donosi sud.

Što se tiče troškova dovođenja, odredba je jasna. Dakle, kada postoje pretpostavke za dovođenje okrivljenika (čl. 97., čl. 175. st. 1. i čl. 402. st. 1. ZKP/08),

svake žalbe (appeal)", ima pravo na tumačenje i prevođenje u kaznenom postupku. Slijedom navedenog, u članku 8. ZKP-a je, između ostalog, provedeno razlikovanje između usmenog i pisanog prevođenja. Nadalje, osigurano je prevođenje komunikacije okrivljenika i branitelja potrebne radi efektivnog korištenja prava obrane, koja komunikacija će se prevoditi na zahtjev okrivljenika. Također, propisano je da pravo na usmeno i pisano prevođenje ima okrivljenik u smislu članka 202. stavka 3. ZKP-a, dakle i u stadiju izvanrednih pravnih lijekova, koji ne govori ili ne razumije jezik na kojem se postupak vodi ili je nijem ili gluh, s obzirom da Direktiva 2010/64/EU o pravu na prevođenje u kaznenim postupcima propisuje ista prava i za osobu sa slušnim ili govornim poteškoćama. Kako bi se Direktiva 2010/64/EU o pravu na prevođenje u kaznenim postupcima u cijelosti implementirala u ZKP intervenirano je i u odredbu o troškovima kaznenog postupka (čl. 145. ZKP), koja odredba je dopunjena na način da se propisuje da trošak usmenog i pisanog prevođenja za okrivljenika (iz članka 202. stavka 3. ZKP-a), sukladno zahtjevu Direktive, pada na trošak proračunskih sredstava, neovisno o ishodu kaznenog postupka. Dopunjena je pouka o pravima (čl. 239. ZKP) te sada ona sadrži i pouku okrivljeniku da se ima pravo služiti svojim jezikom, odnosno jezikom koji govori i razumije te pravo na besplatno usmeno i pisano prevođenje pod pretpostavkama propisanim u sada izmijenjenom članku 8. ZKP-a."

svjedoka (žrtve ili oštećenika, oštećenika kao tužitelja ili privatnog tužitelja koje treba ispitati kao svjedoka) ili vještaka (čl. 173. st. 2., čl. 291. st. 1., čl. 310. st. 2., čl. 405. st. 2. ZKP/08) samo sud nalaže dovođenje tih osoba na dokaznu radnju, dokazno ročište ili raspravu. Za druge sudionike nije predviđena mogućnost dovođenja. Dovedbeni nalog izvršava policija (čl. 97. st. 4. ZKP/08) koja za obavljenju radnju izdaje račun, sukladno odredbama Rješenja o utvrđivanju cijena posebnih troškova nastalih radom Ministarstva unutarnjih poslova³⁸. S obzirom na to da dovedbeni nalog izdaje sud, logična je posljedica da i sud donosi odluku o troškovima dovođenja i obvezuje dovedenu osobu da te troškove uplati u Državni proračun. Ako povežemo odredbu čl. 145. st. 4. ZKP/08 i odredbu čl. 147. st. 1. ZKP/08 vidljivo je kako je trošak dovođenja nastao u tijelu koje se financira iz Državnog proračuna, pa se isto ne isplaćuje iz sredstava tijela koje vodi postupak, već samo naplaćuje od osobe koja je dužna taj trošak podmiriti.

Za druge sudionike u postupku ZKP/08 ne predviđa mogućnost dovođenja, dakle nije moguće dovođenje tumača, stručne osobe, zakonskog zastupnika (osim ako ga treba ispitati kao svjedoka), branitelja i opunomoćenika, ali je moguće te osobe obvezati na plaćanje troškova nastalih ako je njihovim nedolaskom došlo do odgode dokazne radnje, dokaznog ročišta ili rasprave. Čl. 147. st. 1. ZKP/08 predstavlja opću odredbu kojom se propisuje mogućnost nalaganja plaćanja troškova odgode ročišta ili rasprave, drugih troškova i razmjernog dijela paušalne svote.

Posebna odredba o navedenom postoji u odnosu na nedolazak uredno pozvanog branitelja, koji o razlogu nedolaska nije obavijestio sud u čl. 403. ZKP/08. Posljedica nedolaska privatnog tužitelja i oštećenika kao tužitelja ili njihovih opunomoćenika na raspravu je u obustavi postupka.

Troškovi odgode ročišta ili rasprave mogu se odnositi na putne troškove svjedoka (sve što ti troškovi obuhvaćaju), putne troškove i nagradu vještaka, nagradu i nužne izdatke branitelja, opunomoćenika privatnog tužitelja, oštećenika, oštećenika kao tužitelja, dakle sve ono što tvori troškove određenog ročišta. Pretpostavka je u utvrđenju koliko iznose troškovi, dakle da ovlaštena osoba o tome postavi zahtjev. Drugi troškovi mogu se odnositi na npr. troškove dovođenja okrivljenika koji se nalazi na izvršenju kazne zatvora, troškove dostave poziva svjedocima, troškove sudaca porotnika i dr. Razmjerni dio paušalne svote potrebno je odrediti u okvirima paušalne svote i posebno obrazložiti. (VSRH I Kž-155/12-4 od 7. ožujka 2012. – troškovi pristupa optuženika i branitelja, opunomoćenika oštećenika, razmjerni dio paušalne svote, troškovi slanja poziva svjedocima; I Kž-336/17-4 od 6. srpnja 2017., trošak odgode rasprave i razmjerni dio paušalne svote; I Kž-1136/04-3 od 2. prosinca 2004., trošak pristupa vještaka i razmjerni dio paušalne svote; I Kž-1041/08-3 od 14. siječnja 2009., razmjerni dio paušalne svote; I Kž-198/04-3 od 21. rujna 2006., razmjerni dio paušalne svote i troškovi svjedoka i sudaca porotnika; I Kž-494/15-4 od 15. rujna

³⁸ vidi praksa pod 23

2015. – odluka ukinuta jer nije obrazloženo na koji je način sud došao do visine razmjernog dijela paušalne svote od 8.000,00 kn).

O ovom trošku odlučuje sud prema čl. 147. st. 2. ZKP/08, dakle sudac istrage, sudac pojedinac ili raspravno vijeće, ne i izvanraspravno vijeće (VSRH I KŽ-629/16-6 od 12. prosinca 2016. i 17. siječnja 2017.).

U pogledu odluke o naknadi troškova postupka, osnovna je odredba čl. 148. ZKP/08 koja uređuje tko podmiruje troškove postupka kada sud okrivljenika proglasi krivim.

U čl. 148. st. 1. ZKP/08 propisano je da će sud okrivljeniku kojega je proglasio krivim, naložiti da podmiri troškove kaznenog postupka, osim ako ne postoje uvjeti za oslobođenje od plaćanja troškova u cijelosti ili djelomično. Navedena je odredba mijenjana od ranijeg uređenja u ZKP/08 kada je sud okrivljeniku, kojega je proglasio krivim, bio dužan naložiti podmirenje troškova kaznenog postupka, bez mogućnosti oslobođenja od plaćanja troškova. O oslobođenju, djelomičnom ili potpunom, moglo se odlučivati tek naknadno u postupku prisilne naplate, na zahtjev osuđenika i uz podastiranje odgovarajućih dokaza. Sada, dakle, postoji mogućnost da sud na temelju prikupljenih podataka o imovnom stanju okrivljenika, njegovim obvezama uzdržavanja drugih osoba u razmjeru prema visini troškova postupka, okrivljenika oslobodi obveze podmirenja troškova postupka u cijelosti ili djelomično. Pravilo bi trebalo biti u obvezivanju okrivljenika da podmiri troškove postupka, a izuzetak, ako su za to ispunjeni uvjeti, oslobođenje od te obveze djelomično ili u cijelosti.^{39,40}

³⁹ Županijski sud u Varaždinu, Kv II-31/2022-3 od 16. veljače 2022. „Protivno žalbenim navodima, i prema stavu ovog suda drugog stupnja, pobijana odluka o obveznicima naknade spornih troškova oštećeniku kao tužitelju je pravilna. Naime, osuđeni V. B. i N. L. su pravomoćnom presudom Županijskog suda u Varaždinu broj K-9/2017-188 od 31. svibnja 2019. proglašeni krivim za kazneno djelo ubojstva u pokušaju iz čl. 110. u vezi čl. 34. KZ/11 počinjenog na štetu H. B. Prema čl. 148. st. 1. ZKP/08, kad sud okrivljenika proglasi krivim, u presudi će mu naložiti da podmiri troškove kaznenog postupka, osim ako ne postoje uvjeti za oslobođenje od plaćanja troškova u cijelosti ili djelomično. Prema čl. 148. st. 3. ZKP/08 u presudi kojom je više okrivljenika proglašeno krivima sud će odrediti koliki će dio troškova podmiriti svaki od njih, a ako to nije moguće, odlučit će da svi okrivljenici solidarno podmire troškove, a kao što je odlučeno i pobijanim rješenjem.

5.1. Prema odredbi čl. 145. st. 2. toč. 8. ZKP/08 u troškove kaznenog postupka spadaju i nužni izdaci oštećenika i njegova zakonskog zastupnika te nagrada i nužni izdaci njegova opunomoćenika. Prema stavu ovog drugostupanjskog vijeća, već iz citiranih odredaba ZKP/08 jasno je da oštećenik imao pravo na dosuđeni pobijani iznos, a da su osuđenici, na temelju kogentne odredbe čl. 148. st. 1. ZKP/08 obveznici podmirenje tih troškova. Nadalje, odredbom čl. 23. st. 1. Pravilnika o naknadi troškova u kaznenom postupku („Narodne novine“, broj: 58/2012, 111/2012) propisano je da se branitelju i opunomoćeniku koji su odvjetnici, nagrada i troškovi određuju na temelju odvjetničke Tarife.“

⁴⁰ Županijski sud u Varaždinu KŽ-171/2022-6 od 21. lipnja 2022. – „Državni odvjetnik u žalbi s pravom ističe da je prvostupanjski sud optuženika, prilikom donošenja pobijane presude o izdavanju kaznenog naloga, kojim ga je proglasio krivim za kazneno djelo za koje se teretio u optužnici, u skladu s odredbom iz čl. 148. st. 1. ZKP/08, trebao obvezati na nadoknadu svih troškova kaznenog postupka, a koji, osim paušalne svote na čije plaćanje je sud prvog stupnja pobijanom presudom obvezao optuženika, obuhvaćaju i troškove vještačenja.

Ipak kod odlučivanja o troškovima koje će okrivljenik naknaditi npr. oštećeniku kao tužitelju, sud je ovlašten procjenjivati koji su troškovi bili nužni za vođenje postupka (Županijski sud u Bjelovaru Kv II-2/2019-2 od 24. siječnja 2019.⁴¹; Županijski sud u Varaždinu KŽ-248/2021-4 od 7. rujna 2021.⁴²).

Prema čl. 148. st. 2. ZKP/08 osoba koja je okrivljena za više kaznenih djela neće se osuditi na naknadu troškova u svezi s djelima za koja je oslobođena optužbe ako se ti troškovi mogu izdvojiti iz ukupnih troškova. Pretpostavka je da se troškovi u odnosu na pojedina kaznena djela za koja je okrivljenik oslobođen od optužbe mogu izdvojiti iz ukupnih troškova, a ako se to ne može, tada će okrivljenik biti obvezan na plaćanje svih troškova postupka (Županijski sud u Varaždinu, KŽ-104/15-4 od 10. ožujka 2015.⁴³, Kvm-32/18-3 od 12. prosinca 2018.⁴⁴).

6.1. Naime, iz stanja spisa proizlazi kao nesporno da je u prethodnom postupku provedena dokazna radnja sudsko medicinskog vještačenja, te da je vještak nakon sačinjenog nalaza i mišljenja zatražio nagradu za obavljeno vještačenje u iznosi od 1.560,00 kuna, koja mu je, temeljem rješenja državnog odvjetništva od 31. siječnja 2022. (list 78 spisa) isplaćena.“

⁴¹ „Nuzgredno rečeno, iz citiranog vijeće najprije zaključuje kako je optuženik ipak upoznat s podacima o visini troškova koji su traženi i za koje radnje, unatoč tome što u prvom žalbenom navodu tvrdi suprotno. Vijeće se slaže da oštećenik kao tužitelj ima pravo na nagradu za sastavljanje samo jedne optužnice i pravo na nagradu i naknadu troškova za pristup samo jednoj sjednici optužnog vijeća, neovisno o tome koliko je puta isti optužnicu dorađivao i na koliko je sjednica optužnog vijeća isti pristupio, ako je do potrebe dorađivanja optužnice i do zakazivanja novih sjednica optužnog vijeća dolazilo zbog činjenice da prvotno podnesena optužnica nije bila podobna za postupanje. Zbog navedenog vijeće zaključuje kako oštećenik kao tužitelj nema pravo na nagradu opunomoćenika za slijedeće stavke troškovnika: -sastav dopune optužnice od 18.8.2015. – 3.000,00 kn, -sastav dorađene optužnice od 2.3.2016. – 3.000,00 kn, -zastupanje na sjednici optužnog vijeća od 5.4.2016. – 3.000,00 kn, te na naknadu troškova opunomoćenika za stavku -putni trošak VŽ-BJ-VŽ, vezano za pristup sjednici optužnog vijeća od 5.4.2016. – 496,00 kn, jer je do dorađivanja optužnice i održavanja nove sjednice optužnog vijeća došlo zbog propusta oštećenika kao tužitelja, tj. njegovom krivnjom.“

⁴² „Međutim, u pravu je optuženik kada presudu sudu prvog stupnja pobija u odluci o troškovima u djelu u kojem je obvezan na plaćanje troškova psihijatrijskog vještačenja, koje je provedeno na okolnost raspravne sposobnosti optuženika na dan 1. rujna 2020.

15.1. Naime, u konkretnoj situaciji, kada se optuženik na raspravi izjasni da će se braniti šutnjom nema zakonske osnove, a niti potrebe za provođenjem psihijatrijskog vještačenja, jer je prije svega optuženikovo pravo da se brani na način kako to želi. Ako optuženik na raspravi izjavi da će se braniti šutnjom, postoji procesna odredba koja uređuje ovu situaciju i to odredba čl. 435. st. 2. ZKP/08, koju je u konkretnom slučaju valjalo primijeniti te pročitati zapisnik o prvom ispitivanju uz reprodukciju snimke prvog ispitivanja optuženika. Osim toga, u konkretnom slučaju, sud prvog stupnja, imao je mogućnost i odgoditi raspravu, bez potrebe provođenja vještačenja, jer je optuženik na toj raspravi objašnjavao razloge zbog kojih tada nije bio spreman iznositi svoju obranu. Za napomenuti je da iz zapisnika o raspravi od 16. ožujka 2021. proizlazi i da se na toj raspravi optuženik branio šutnjom, naravno bez potrebe navođenja razloga za odabir takvog načina obrane. S obzirom na navedeno, u tom je djelu valjalo optuženika osloboditi obveze plaćanja troškova za čijim nastankom nije bilo potrebe te isti padaju na teret proračunskih sredstava.“

⁴³ „Osnovano optuženik pobija odluku o troškovima kaznenog postupka s tvrdnjom da je neosnovano obvezan na naknadu cjelokupnih troškova financijsko knjigovodstvenog vještačenja, s obzirom da je rješenjem od 21. siječnja 2015. protiv njega obustavljen kazneni postupak radi kaznenog djela iz čl. 292. st. 2. u svezi st. 1. al. 4. KZ/97 opisanog pod toč. 1.) predmetne optužnice, u svezi kojeg je također provedeno vještačenje.

Ako je više osoba proglašeno krivima, sud će odrediti koliki će dio troškova podmiriti svaki od njih, a ako to nije moguće odlučiti će da svi okrivljenici solidarno podmire troškove postupka – čl. 148. st. 3. ZKP. Pravilo je da svaki od više suoptuženika koji su proglašeni krivima plati onaj dio troška koji se odnosi na njega i njegovo kazneno djelo, odnosno kako se radi o novčanoj obvezi, koja je djeljiva, moguće je podijeliti, pa i primjenom neke metode pravičnosti troškove između više okrivljenika (na jednake dijelove, prema broju kaznenih djela, većina troškova odnosi se samo na neke od suoptuženika). Tek ako to nije moguće tada postoji ovlast suda da naloži svim suoptuženicima plaćanje troškova solidarno. Plaćanje paušalne svote

Naime, prema čl. 148. st. 2. ZKP/08 osoba koja je okrivljena za više kaznenih djela neće se osuditi na naknadu troškova u svezi s djelima za koja je oslobođena optužbe ako se ti troškovi mogu izdvojiti iz ukupnih troškova.

Tijekom postupka, u fazi istrage, na temelju naloga istražnog suca broj Kio-135/08-30 od 16. listopada 2009. provedeno je financijsko knjigovodstveno vještačenje kako u svezi kaznenog djela za koje je protiv optuženika obustavljen kazneni postupak, tako i u svezi predmetnog kaznenog djela za koje je optuženik pobijanom presudom proglašen krivim, a kako to proizlazi iz sadržaja naloga za vještačenje i nalaza i mišljenja vještaka. Troškovi navedenog vještačenja iznosili su 8.644,12 kn. U fazi rasprave na temelju naloga broj K-78/10-23 od 20. svibnja 2013. provedeno je dopunsko financijsko knjigovodstveno vještačenje i to isključivo radi utvrđivanja činjenica relevantnih za kazneno djelo u svezi kojeg je protiv optuženika obustavljen kazneni postupak, a kako to proizlazi iz sadržaja naloga za vještačenje te dopune nalaza i mišljenja. Troškovi navedenog vještačenja iznosili su 2.975,00 kn.

S obzirom da je dopunsko financijsko knjigovodstveno vještačenje provedeno isključivo u svezi kaznenog djela za koje je protiv optuženika obustavljen kazneni postupak, a troškovi navedenog vještačenja u iznosu od 2.975,00 kn mogu se izdvojiti iz ukupnih troškova vještačenja, sukladno čl. 148. st. 2. ZKP/08, sud prvog stupnja je neosnovano optuženika obvezao na naknadu tih troškova.“

⁴⁴ „Nije u pravu žalitelj kada tvrdi da su u pobijanom rješenju pogrešno primijenjene odredbe ZKP-a koje reguliraju troškove kaznenog postupka. Kako to pravilno u pobijanom rješenju navodi predsjednica vijeća odredbom čl. 149. st. 1. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ br. 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. – odluka Ustavnog suda, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17. – dalje u tekstu: ZKP/08) propisano je da ako sud donese presudu kojom se okrivljenik oslobađa optužbe izreći će da, pored ostalog, nagrada branitelja pada na teret proračunskih sredstava, međutim u ovom predmetu valja imati na umu i odredbu čl. 148. st. 1. ZKP/08 koja propisuje da kad sud okrivljenika proglasi krivim u presudi će mu naložiti da podmiri troškove kaznenog postupka, osim ako ne postoje uvjeti za oslobođenje plaćanja troškova u cijelosti ili djelomično. Iz stanja spisa proizlazi da je u ovom predmetu S. F. pravomoćno proglašen krivim za kazneno djelo iz čl. 196. st. 1. KZ/97, dok je pravomoćno oslobođen od optužbe za kazneno djelo iz čl. 165. st. 1. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15 i 101/17 – dalje u tekstu: KZ/11). Za oba kaznena djela Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (dalje: Tarifa) propisana je ista naknada, dok istom Tarifom nije propisano povećanje naknade branitelju u slučaju da se postupak vodi za dva ili više kaznenih djela. Prema stanju spisa svi dokazi tijekom postupka izvedeni su u odnosu na činjenice relevantne za oba kaznena djela, dakle i ono za koje je osuđenik pravomoćno osuđen i u odnosu na ono za koje je pravomoćno oslobođen, pa u pogledu kaznenog djela za koje je osuđenik oslobođen optužbe nisu nastali nikakvi posebni troškovi pa niti troškovi zastupanja po branitelju te slijedom toga, a imajući u vidu i naprijed citirane zakonske propise, osuđeniku ne pripadaju zatraženi troškovi obrane već je troškove branitelja dužan platiti sam. Samo u situaciji da su u odnosu na kazneno djelo za koje je pravomoćno oslobođen nastali troškovi u svrhu dokazivanja činjenica koje nisu relevantne i za kazneno djelo za koje je optuženik proglašen krivim ti troškovi bi pali na teret proračunskih sredstava suda, što ovdje nije slučaj.“

odrediti će se za svakoga od više suoptuženika pojedinačno (VSRH I KŽ-61/00-3 od 12. travnja 2001.⁴⁵).

Nije rijetka situacija da u vrijeme donošenja odluke nedostaju podaci o troškovima (nema troškovnika branitelja, opunomoćenika oštećenika, nedostaju podaci za provjeru troškovnika). Tada posebnu odluku o troškovima, nakon pribavljanja tih podataka, donosi sudac istrage, sudac pojedinac i predsjednik vijeća (čl. 148. st. 4. ZKP/08). Rok za dostavu zahtjeva za naknadu troškova postupka je 3 mjeseca od dostave pravomoćne odluke (presude ili rješenja) osobi ovlaštenoj za podnošenje zahtjeva. Radi se o prekluzivnom roku, koji kod dostave drugostupanjske odluke počinje teći danom dostave. No, postavlja se pitanje kada započinje teći taj rok ako se radilo o odluci protiv koje nije uložen pravni lijek ili o odluci državnog odvjetnika nakon koje nije uslijedilo preuzimanje progona oštećenika kao tužitelja (VSRH Kzz-2/1999-2 od 6. svibnja 1999.⁴⁶, Kzz-58/10-3 od 25. siječnja 2011.⁴⁷, Kzz-

⁴⁵ „Naime, u posljednjem stavku izreke presude odlučeno je da se opt. T.E. kao i opt. M.M. solidarno obavezuju na plaćanje troškova kaznenog postupka, ali je isto tako sud, i u odnosu na paušalnu svotu obavezao optužene da ju solidarno snose u iznosu od 500,00 kn, što je suprotno odredbi čl. 122. st. 3. ZKP.

Prema toj odredbi sud prvog stupnja u presudi kojom više optuženika proglašava krivim određuje koliki će dio troškova kaznenog postupka podmiriti svaki od njih, a ukoliko to nije moguće odlučit će da optuženici solidarno podmire ove troškove.

Međutim, kada se radi o dosudi paušalne svote onda se plaćanje te svote određuje uvijek samo za svakog pojedinog optuženika, zbog čega sud prvog stupnja kod donošenja odluke o plaćanju paušalne svote istu nije mogao odrediti na način da ju optuženici snose solidarno, s obzirom na izričitu odredbu čl. 122. st. 3. ZKP.“

⁴⁶ „S obzirom da je prema odredbi čl. 88. st. 2. ZKP određen rok od najkasnije tri mjeseca od dana pravomoćnosti odluke, u kojem je osoba koja ima pravo postaviti zahtjev, u konkretnom slučaju branitelj optuženika, takav zahtjev za nadoknadu troškova i postavio u tom roku, to je predsjednik vijeća trebao donijeti posebno rješenje, i time odlučiti o visini troškova kaznenog postupka koje mu pripada po čl. 87. st. 2. toč. 7. ZKP, na način da ti troškovi padaju na teret proračunskih sredstava suda, kada se radi o oslobađajućoj presudi.

U konkretnom slučaju, a prema podacima u spisu izabrani branitelj optuženika, nakon donošenja presude Županijskog suda u Bjelovaru kojem je prvostupanjska presuda Općinskog suda u Bjelovaru postala pravomoćna 19. veljače 1998. godine, u zakonskom roku, još 6. ožujka 1998. godine stavlja zahtjev za nadoknadu troškova kaznenog postupka, pa je dakle očito da je zahtjev u svakom slučaju postavljen u okviru zakonskog roka iz čl. 88. st. 2. ZKP, radi čega nije bilo mjesta donošenju rješenja o odbačaju zahtjeva branitelja za nadoknadom troškova, niti ocjene o neosnovanosti žalbe na prvostupanjsko rješenje o odbačaju (list br. 43 spisa, te list br. 48 spisa).“

⁴⁷ „U pravu je državni odvjetnik kada tvrdi da nije bilo osnove za odbacivanje zahtjeva optuženika za naknadu troškova kaznenog postupka kao nepravovremenog, u čemu je pogriješio kako prvostupanjski tako i drugostupanjski sud donoseći svoja rješenja povrijedivši zakon na štetu oslobođenog okrivljenika.

Naime, odredba čl. 120. st. 2. Zakona o kaznenom postupku izrijekom propisuje da se „zahtjev s podacima o visini troškova može se podnijeti najkasnije u roku od tri mjeseca od dana dostave pravomoćne presude ...osobi koja ima pravo postaviti takav zahtjev“. Kako je pravomoćna odluka dostavljena optuženom L. 4. lipnja 2009. godine to je on svoj zahtjev za naknadu troška kaznenog postupka, u što spada i nagrada branitelju, podnoseći ga 8. srpnja 2009. godine podnio pravodobno.“

35/12-3 od 23. kolovoza 2012.⁴⁸, Županijski sud u Varaždinu Kv II 154/2017-3 od 05.10.2017.⁴⁹, drugačije Načelni stav XXVI. zajedničke sjednice Saveznog suda, Republičkih i Pokrajinskih Vrhovnih sudova i Vrhovnog vojnog suda od 17. svibnja 1988.⁵⁰).

O žalbi protiv rješenja o troškovima suca istrage, suca pojedinca i predsjednika vijeća odlučuje izvanraspravno vijeće općinskog ili županijskog suda, ovisno o tome tko je donio pobijano rješenje (čl. 148. st. 5. ZKP/08) – VSRH Kzz-44/2019-3 od 16. siječnja 2020.⁵¹

⁴⁸ „Kod takvog stanja stvari prvostupanjski sud pogrešno zaključuje kako je zahtjev postavljen nakon tri mjeseca od dana dostave pravomoćne presude jer pravomoćna presuda, kao niti obavijest o pravomoćnosti presude strankama nije dostavljena, pa rok od tri mjeseca nije niti mogao početi teći.

Također i drugostupanjski sud pogrešno tumači zakon kada smatra da je zahtjev nepravovremen zato što je branitelj optuženika mogao i ranije utvrditi da je presuda postala pravomoćna, te da je imao mogućnost zahtjev za naknadu troška staviti odmah po objavi presude, tim više što je tom presudom optuženik oslobođen od optužbe. Naime, branitelju optuženika zakonodavac nije naložio obavezu da motri kada će presuda steći pravomoćnost. Naprotiv, prema odredbi čl. 120. st. 2. ZKP/97 sud je dužan pravomoćnu presudu dostaviti strankama, kako bi iste mogle, ovisno o ishodu postupka, postaviti zahtjev za naknadu troškova, za što im je zakonodavac dao prekluzivan rok od tri mjeseca računajući od dostave pravomoćne presude. Riječ je o kogentnoj i sasvim jasnoj normi koja ne dopušta drugačijeg tumačenja.

Na izloženi način prvostupanjski sud i drugostupanjski sud povrijedili je odredbu čl. 120. st. 2. ZKP-a. prema kojem roku od tri mjeseca za podnošenje zahtjeva za naknadu troškova postupka počinje za optuženika i njegovog branitelja teći nakon što im bude dostavljena pravomoćna presuda.

A kako im pravomoćna presuda od strane prvostupanjskog suda uopće nije dostavljena taj rok nije mogao isteći u trenutku kada su oni postavili svoj zahtjev za naknadu troškova postupka.“

⁴⁹ "Iz spisa Općinskog suda u Varaždinu broj Kov-9/14, u kojem je donijeto citirano rješenje o obustavi kaznenog postupka, proizlazi da je rješenje o obustavi kaznenog postupka dostavljeno samo opunomoćenici oštećenika kao tužitelja S. H., odvjetnici iz Z., ne i okrivljeniku, kao ni njegovom branitelju G. R., odvjetniku iz Č.

Prema čl. 31. st. 5. Pravilnika o naknadi troškova u kaznenom postupku (NN 58/12, 111/12) osobe protiv kojih je pravomoćno obustavljen postupak zahtjev za naknadu troškova koji im pripadaju po odredbama Zakona o kaznenom postupku podnose sudu odnosno državnom odvjetništvu koje je vodilo kazneni postupak u roku od tri mjeseca od dana dostave pravomoćne presude ili rješenja osobi koja ima pravo postaviti takav zahtjev.

Dakle, za pravodobnost podnesenog zahtjeva za naknadu troškova kaznenog postupka odlučan je dan dostave pravomoćne presude ili rješenja osobi koja ima pravo postaviti takav zahtjev.

S obzirom da rješenje o obustavi kaznenog postupka broj Kov-9/14-5 od 17. veljače 2014. nije uopće dostavljeno ni okrivljeniku ni njegovom branitelju, proizlazi da predmetni zahtjev nije podnesen izvan roka od tri mjeseca koji je propisan čl. 31. st. 5. ranije citiranog Pravilnika, pri čemu je po ocjeni ovog vijeća potpuno nebitno kada je okrivljenik odnosno njegov branitelj saznao za navedeno rješenje o obustavi kaznenog postupka, budući da je odlučna činjenica da li mu je i kada mu je rješenje o obustavi kaznenog postupka dostavljeno."

⁵⁰ A. Garačić, Pravna shvaćanja u kaznenom pravu 1956. – 2014., Libertin naklada, Rijeka 2014., str. 457-458-osobe koje imaju pravo tražiti troškove postupka moraju se same interesirati za pravomoćnost odluke, nije im potrebno posebno dostavljati obavijest o pravomoćnosti

⁵¹ „Kako to iz spisa predmeta proizlazi, Županijsko državno odvjetništvo u Karlovcu je obustavilo istragu, u predmetu broj K-DO-10/2011., IS-DO-33/2014., protiv okr. I. Ž., okr. M. V. i okr. T. G. O zahtjevu za naknadu troškova kaznenog postupka, koji je podnijela braniteljica okrivljenika M. V., S. G., odvjetnica iz Z., odlučivalo je Županijsko državno odvjetništvo u Karlovcu, na način da je braniteljici određena naknada u ukupnom iznosu od 22.500,00 kuna, dok je sa preostalim dijelom zahtjeva u iznosu 5.937,00 kuna, bila odbijena.

Izreka odluke o troškovima trebala bi biti uniformna za sve osuđujuće presude, sukladno odredbi čl. 148. st. 2. toč. 8. ZKP/08. Dakle ista bi otprilike trebala glasiti: „Na temelju čl. 148. st. 1. ZKP/08 nalaže se optuženom N.N. da podmiri troškove kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 1. ZKP/08 za putne troškove svjedoka u ukupnom iznosu 455,87 kuna (slovima + €), za nagradu i nužne izdatke psihijatrijskog vještačenja 3.558,89 kuna (slovima + €), iz čl. 145. st. 2. toč. 6. ZKP/08 u paušalnoj svoti od 5.000,00 kuna (slovima + €), odnosno ukupno 9.014,76 kuna (slovima) u korist državnog proračuna u roku od 15 dana te iz čl. 145. st. 2. toč. 8. ZKP/08 oštećeniku Z.Z. za nagradu i nužne izdatke njegova opunomoćenika u iznosu 7.897,90 kuna (slovima + €) u roku od 15 dana. (alternativno te iz čl. 145. st. 2. toč. 8. ZKP/08 oštećeniku Z.Z. za nagradu i nužne izdatke opunomoćenika u iznosu koji će biti određen posebnim rješenjem). Naime, svaka odluka trebala bi sadržavati određivanje obveze osobi kojoj se nalaže plaćanje troška prema svim osnovama za nalaganje plaćanja troškova, iako nedostaju svi podaci o troškovima, jer se na taj način obvezuje osobu na podmirenje troškova postupka. Bez takve odluke optuženika koji je proglašen krivim ne bi se moglo obvezati na plaćanje npr. troška postavljenog branitelja u korist proračuna (VSRH Kzz-6/2021-3 od 22. prosinca 2021.⁵²).

Na takvo rješenje o trošku kaznenog postupka, braniteljica je podnijela žalbu o kojoj je odlučivao sudac istrage Županijskog suda u Karlovcu.

U zahtjevu za zaštitu zakonitosti Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, osnovano, ističe kako je pobijano rješenje donijelo nenadležno tijelo, jer sudac istrage nije bio ovlašten za odlučivanje o žalbi protiv rješenja o troškovima kaznenog postupka, koje je donijelo Županijsko državno odvjetništvo u Karlovcu.

Nadležnost suca istrage za odlučivanje o žalbama, podnesenim protiv rješenja državnog odvjetnika, posebno je propisana nekim odredbama ZKP/08. (npr. čl. 72. st. 4.; čl. 112. st. 4, čl. 218. st. 2. ZKP/08). Međutim, kada je o troškovima kaznenog postupka odlučeno posebnim rješenjem, odredba čl. 148. st. 5. ZKP/08., izričito propisuje da o žalbi protiv tog i takvog rješenja odlučuje vijeće iz čl. 19.b st. 5., odnosno čl. 19.d st. 3. ZKP/08. Kako, dakle, postupovnim kaznenopravnim normama nije drukčije propisano, za odlučivanje o žalbi na predmetno rješenje o troškovima kaznenog postupka, nadležno je vijeće Županijskog suda koje donosi odluke izvan rasprave.“

⁵² „7.1. S obzirom da je pravomoćnom presudom koju čine presuda Općinskog suda u Požegi od 2. travnja 2014. broj K-85/11 i presuda Županijskog suda u Slavanskom Brodu od 10. veljače 2015. broj KŽ-108/14 odlučeno da su optuženici dužni naknaditi troškove kaznenog postupka u paušalnom iznosu, dok će se o ostalim troškovima kaznenog postupka odlučiti posebnim rješenjem (što je pogrešno, jer je optuženike trebalo obvezati na platež istih, a o njihovoj visini odlučiti posebnim rješenjem), te da je rješenjem prvostupanjskog suda od 15. rujna 2015. broj K-85/11 odlučeno da su I-okr. R. H., II-okr. I. V. i III-okr. Z. O. na temelju čl. 148. st. 1. ZKP/11 dužni solidarno na ime troškova kaznenog postupka platiti iznos od 3.688,00 kn u korist državnog proračuna Republike Hrvatske, ali ne i troškove branitelja po službenoj dužnosti, nije niti bilo osnova da se donosi posebno rješenje o visini troškova branitelja po službenoj dužnosti kada se pribave podaci o istima.

8. Stoga nije osnovan zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog povrede zakona u odredbi čl. 148. st. 4. u svezi čl. 145. st. 2. toč. 7. ZKP/08-14, niti je ta zakonska odredba povrijeđena pravomoćnim rješenjem Općinskog suda u Požegi broj K-85/11 kojim je odbijen kao neosnovan zahtjev D. M., odvjetnika iz P., kao preuzimatelja odvjetničkog ureda T. A., branitelja po službenoj dužnosti za naknadu troškova kao branitelja po službenoj dužnosti III-okr. Z. O. u iznosu od 17.239,58 kn, jer navedeno pravomoćno rješenje nije u korelaciji s obvezom opt. Z. O. da naknadi troškove kaznenog postupka, niti je tim rješenjem povrijeđen zakon u korist opt. Z. O.“

Sud je ovlašten okrivljenika koji je proglašen krivim osloboditi u cijelosti ili djelomično obveze naknade troškova postupka, ali samo uz ispunjenje određenih pretpostavki prema čl. 148. st. 6. ZKP/08. Moguće je okrivljenika osloboditi samo troškova iz čl. 145. st. 2. toč. 1. – 6. ZKP/08 te nagrade i nužnih izdataka postavljenog branitelja, ne i drugih troškova poput troškova oštećenika, oštećenika kao tužitelja i privatnog tužitelja (Županijski sud u Koprivnici Kž-224/09-2 od 16. rujna 2009.⁵³; Županijski sud u Karlovcu Kž-266/05-4 od 8. svibnja 2006.⁵⁴). Pretpostavka za takvu odluku je loše imovinsko stanje okrivljenika i ako bi plaćanjem troškova bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje okrivljenika ili osoba koje je on dužan uzdržavati. Radi se o činjeničnom pitanju u kojem pravcu je sud dužan izvoditi dokaze i dati odgovarajuće razloge, jer se radi o odlučnim činjenicama za primjenu ove odredbe (Županijski sud u Osijeku Kž-151/2022-4 od 28. travnja 2022.⁵⁵). Moguća je i naknadna odluka o djelomičnom ili u cijelosti oslobođenju okrivljenika koji je proglašen krivim ako se nakon donošenja odluke o nalaganju podmirenja troškova ustanove okolnosti iz čl. 148. st. 6. ZKP/08. Odluku donosi predsjednik vijeća, a može od osuđenika zatražiti dostavu potvrde o imovinskom stanju i prihodima od porezne uprave (Županijski sud u Varaždinu Kv II-162/2022-3 od 24. kolovoza 2022.⁵⁶; VSRH I Kž-Us 106/15-4 od 4. studenog 2015.⁵⁷).

⁵³ „Ne postoji zakonska mogućnost da se okrivljenika oslobodi obveze plaćanja sudskih troškova privatnoj tužiteljici, jer čl. 122. st. 1. ZKP-a propisuje da će sud okrivljenika kojeg proglasi krivim obvezati da naknadi troškove kaznenog postupka, a st. 4. istog članka nije propisana mogućnost da se osuđena osoba oslobodi troškova koje je povodom kaznenog postupka imao privatni tužitelj.“

⁵⁴ „U pravu je oštećenik M.J. kada u svojoj žalbi ističe da je prvostupanjski sud, s obzirom da je okrivljenika M.Š. proglasio krivim zbog počinjenja kaznenog djela teške tjelesne ozljede označeno po čl. 99. st. 2. KZ-a, trebao obvezati da oštećeniku nadoknadi nužne troškove zastupanja u ovom kaznenom predmetu. Naime, prvostupanjski sud je temeljem čl. 122. st. 4. ZKP-a okrivljenika oslobodio u cijelosti od naknade troškova kaznenog postupka, iako je ovom odredbom propisano da sud može okrivljenika osloboditi obveze da naknadi u cijelosti ili djelomično troškove kaznenog postupka iz čl. 119. st. 2. toč. 1. do 6. ZKP-a te nagradu i nužne izdatke postavljenog branitelja, pod određenim uvjetima. Međutim, citiranom odredbom nisu obuhvaćeni nužni izdaci oštećenika te nagrada i nužni izdaci njegova opunomoćenika označeni u čl. 119. st. 2. toč. 8. ZKP-a, za koje je prvostupanjski sud, kad je okrivljenika proglasio krivim zbog počinjenja kaznenog djela iz čl. 99. st. 2. KZ-a, trebao temeljem odredbe čl. 122. st. 1. ZKP-a izreći u presudi da ih je okrivljenik dužan naknaditi. Prema tome, kako prvostupanjski sud nije utvrđivao činjenice glede dosude navedenih troškova kaznenog postupka, to je valjalo prihvatiti žalbu oštećenika u tom dijelu osnovanom i temeljem čl. 388. st. 4. ZKP-a djelomično ukinuti pobijanu presudu i to u odluci o troškovima kaznenog postupka i u tom dijelu predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.“

⁵⁵ „Osnovano u žalbi zbog odluke o troškovima kaznenog postupka, u odnosu na dio te odluke kojom je opt. M.K. oslobođena obveze naknade troškova kaznenog postupka, za troškove vještačenja i nagradu i nužne izdatke branitelja po službenoj dužnosti, prvostupanjska presuda nema valjanih razloga. Naime, prvostupanjski sud u obrazloženju odluke o trošku, u razlozima (odlomak 21. obrazloženja) samo navodi da se optuženicu djelomično oslobađa obveze naknade troškova vještačenja i nagrade i nužnih izdataka branitelja po službenoj dužnosti, a bez da se za takvu odluku navode bilo kakvi drugi razlozi iz čl. 148. st. 6. ZKP/08 zbog kojih se optuženicu može osloboditi obveze naknade troškova. Na taj način je glede odluke o troškovima kaznenog postupka prvostupanjska presuda donijeta uz bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. t. 11. ZKP/08 jer nema razloga o odlučnim činjenicama...“

⁵⁶ „U odnosu na loše imovinsko stanja, prema odredbi čl. 148. st. 6. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. – odluka Ustavnog suda, 143/12.,

Kada sud donosi odluku o djelomičnom ili potpunom oslobođenju okrivljenika koji je proglašen krivim od obveze plaćanja troškova postupka, tada se sud u izreci dužan pozvati i na odredbu čl. 148. st. 1. i čl. 148. st. 6. ZKP/08 i jasno naznačiti da li se okrivljenik te obveze oslobađa u cijelosti ili u dijelu, uz naznaku u kojem dijelu se okrivljenik oslobađa obveze.

Od obveze plaćanja troškova postupka može se osloboditi samo okrivljenik, ne i oštećenik⁵⁸, oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj⁵⁹.

56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19. i 80/22., dalje: ZKP/08), da bi došlo do naknadnog oslobođenja od plaćanja troškova kaznenog postupka, mora se raditi o okolnostima iz kojih proizlazi da bi se loše imovno stanje osuđenice dodatno pogoršalo nakon donošenja odluke kojim je već djelomično oslobođena plaćanja troškova. Dakle, prema citiranoj zakonskoj odredbi ZKP/08, kada osuđena osoba traži oslobođenje od plaćanja troškova kaznenog postupka u većoj mjeri nego što joj je to već omogućeno, razlozi na kojima temelji svoj zahtjev moraju biti novi, odnosno ne može se raditi o okolnostima koje su već bile razmatrane prilikom donošenja prethodne odluke o visini obveze podmirenja troškova kaznenog postupka.“

⁵⁷ „Naime, odredbom članka 148. stavka 6. ZKP/08, na kojoj prvostupanjski sud s pravom utemeljuje pobijanu odluku, izrijekom su propisani uvjeti koji moraju biti zadovoljeni u vrijeme izvršenja odluke o troškovima postupka da bi osuđenik uopće mogao biti oslobođen od dužnosti naknade tih troškova, kao i dokazi koji moraju biti priloženi uz takav zahtjev osuđenika.

Stoga, imajući na umu upravo sadržaj te zakonske odredbe, koji je u cijelosti citiran u obrazloženju pobijanog rješenja, ocjena je i ovog drugostupanjskog suda da okolnosti navedene u zahtjevu osuđenika, zajedno s podacima sadržanim u dokumentaciji priloženoj uz predmetni zahtjev, ne opravdavaju izmjenu odluke o troškovima postupka, već upravo suprotno, ukazuju na zaključak da je osuđenik u mogućnosti platiti troškove kaznenog postupka.

Naime, iako je osuđeni S. J. od 24. veljače 2015. nezaposlen te je tijekom 2014. ostvario ukupan dohodak u iznosu od 5.625,93 kune, ta okolnost, kako sama za sebe, tako ni povezana s mjesečnim obvezama troškova stanovanja te prethodnim dugovanjima prema plaćanju mjesečnih obveza, što se posebno apostrofira u žalbi osuđenika, u konkretnoj situaciji, i prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, ne ukazuje da je imovinsko stanje osuđenika takvo da bi plaćanjem tih troškova bilo dovedeno u pitanje njegovo uzdržavanje, kao ni uzdržavanje osoba koje je on po zakonu dužan uzdržavati, tim više što takvih osoba ni nema, a što se žalbom niti ne spori. Stoga je ocjena i ovog drugostupanjskog suda da istaknute okolnosti ne predstavljaju naknadno utvrđene okolnosti koje, u smislu 148. stavka 6. ZKP/08, opravdavaju izmjenu odluke o dužnosti naknade troškova kaznenog postupka.

Ovo tim više kad se ima na umu da iz stanja spisa predmeta proizlazi da je osuđeniku još 25. travnja 2013., na njegovu zamolbu, bila odobrena obročna otplata troškova kaznenog postupka te da je do 17. siječnja 2014., kada se sam javio na izdržavanje kazne zatvora, bio zaposlen, iz čega proizlazi da je osuđenik do sada bio u mogućnosti u cijelosti podmiriti troškove kaznenog postupka.

Kraj takvog stanja stvari, uz žalbu dostavljen podatak o prometu na tekućem računu osuđenika za 2013. te o prometu na njegovom žiro računu, kao niti istaknuta činjenica da od vrednije imovine ima stan u S., površine 88,75 četvornih metara i da je stekao status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, nemaju značaja na pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja.“

⁵⁸ Županijski sud u Splitu Kž-158/2021-5 od 16. ožujka 2021. „Osnovano se u žalbi državnog odvjetnika ističe da se na oštećenika ne primjenjuje odredba članka 148. stavak 6. ZKP/08...

Dakle, iz citirane odredbe jasno proizlazi da se samo okrivljenik, odnosno osuđenik mogu uz određene uvjete osloboditi u cijelosti ili djelomično obveze da naknade troškove kaznenog postupka.

U članku 149. stavak 4. ZKP/08 (u žalbi je pogrešno navedeno da se radi o odredbi članka 149. stavak 1. ZKP/08) propisano je da žrtva koja je odustala od prijedloga za kazneni progon pa zbog toga bude obustavljen postupak, snosi troškove kaznenog postupka ako okrivljenik nije izjavio da će ih platiti.

S obzirom na istaknute okolnosti, ukoliko okrivljenik ne izjavi da će platiti troškove kaznenog postupka iste snosi žrtva, odnosno oštećenik u suglasju sa člankom 149. stavak 4. ZKP/08.“

Kakva je situacija s troškovima oštećenika, ako je donijeta oslobađajuća presuda, ima li pravo oštećenik tražiti naknadu troškova na teret proračunskih sredstava? Odgovor je dakako da ne, oštećenik plaća svojeg opunomoćenika po čl. 150. ZKP/08, ne može prevaliti trošak postupka na teret proračuna, jer to nije predviđeno u ZKP/08.

Odluka o troškovima postupka donosi se prema odredbama ZKP koji je bio na snazi u vrijeme donošenja odluke (VSRH I Kž 704/16.-6 od 21. veljače 2017.⁶⁰).

Protiv odluke o troškovima, ako je sadržana u presudi, dopuštena je žalba po osnovi iz čl. 471. st. 2. ZKP/08, ako ne postoji povreda zakona iz čl. 469. toč. 5. ZKP/08, ali je sud nepravilno donio tu odluku ili nije donio odluku o troškovima, iako su za to postojali zakonski uvjeti. Žalbu mogu podnijeti stranke, branitelj, osobe koje su ovlaštene podnijeti žalbu u korist okrivljenika i oštećenik, koji može pobijati odluku

⁵⁹ VSRH Kzz 22/07-2 od 11. prosinca 2007. „Neosporno je, s obzirom na podatke u spisu predmeta, da je rješenjem istog suda (Općinskog suda u Karlovcu) od 18. studenoga 2005., broj K-579/05, pravomoćno obustavljen kazneni postupak protiv okr. S. S. i dr., zbog kaznenog djela iz čl. 200. st. 1. i 2. KZ, pokrenut privatnom tužbom M. B., zastupanog po opunomoćeniku Đ. S., odvjetniku iz K., na temelju čl. 437. st. 1. i 2. u svezi čl. 201. st. 1. toč. 3. ZKP, zbog apsolutne zastare kaznenog progona.

Nakon što je posebnim rješenjem sud odlučio o nagradi branitelja, koja pada na teret proračunskih sredstava suda, donio je i predmetno rješenje (od 26. svibnja 2006., broj K-579/05-202).

Odredbom čl. 123. st. 1. ZKP propisano je, da kada se obustavi kazneni postupak ili kad se donese presuda kojom se okrivljenik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi kaznenog postupka iz čl. 119. st. 2. toč. 1. do 5. ovoga Zakona, te nužni izdaci okrivljenika i nužni izdaci i nagrada branitelja padaju na teret proračunskih sredstava, osim u slučajevima određenim u st. 2., 3., 4. i 5. ovoga članka.

U smislu odredbe čl. 123. st. 3. ZKP, koja predstavlja jednu od iznimki u primjeni prethodno navedene zakonske odredbe (čl. 123. st. 1. ZKP), postoji obveza privatnog tužitelja da naknadi troškove kaznenog postupka kada presuda nije osuđujuća, ali se isto tako privilegira, kada se razlozi za drukčiju sudsku odluku ne mogu pripisati u njegovu krivnju; kao što je to u konkretnom slučaju, nastupanjem apsolutne zastare kaznenog progona.

U pravu je dakle, državni odvjetnik kada tvrdi da nije moguće tumačenje navedenih zakonskih propisa na način, a kako je to učinjeno u predmetnom rješenju, da u slučaju obustave kaznenog postupka zato što je nastupila zastara kaznenog progona, troškovi kaznenog postupka koje ima privatni tužitelj, padaju na teret proračunskih sredstava.“

⁶⁰ „Žalitelj tvrdi da „u trenutku donošenja rješenja o postavljanju branitelja po službenoj dužnosti opt. J. K. pa do izmjene Zakona o kaznenom postupku nije postojala zakonska obveza da okrivljenici snose troškove naknade i nužnih izdataka branitelja po službenoj dužnosti“. Točno je da prijašnje odredbe Zakona o kaznenom postupku nisu predviđale „zakonsku obvezu da okrivljenici snose troškove naknade i nužnih izdataka branitelja po službenoj dužnosti“ nego je to bila mogućnost. Obveza je uvedena izmjenama objavljenim u „Narodnim novinama“ broj 145/13. od 6. prosinca 2013. No, prijašnja zakonska rješenja u tom dijelu nisu odlučna jer je prvostupanjski sud donio pravilnu odluku na temelju članka 148. stavka 1. ZKP/08. koji je bio na snazi u vrijeme donošenja odluke, a i dalje je zakonsko rješenje koje su sudovi dužni primjenjivati. Drugim riječima, za odlučivanje o dužnosti podmirivanja troškova kaznenog postupka nije odlučna zakonska odredba koja je bila na snazi u vrijeme donošenja rješenja o postavljanju branitelja po službenoj dužnosti nego zakonska odredba koja je na snazi u vrijeme donošenja odluke o podmirivanju troškova. Zato je prvostupanjski sud pravilno naložio optuženiku da podmiri troškove kaznenog postupka jer je upravo tako morao postupiti na temelju članka 148. stavka 1. ZKP/08.“

suda o njegovim troškovima postupka, prema čl. 464. st. 4. ZKP/08. Iste osobe ovlaštene su podnijeti žalbu protiv posebnog rješenja o troškovima postupka, a pretpostavka za to je dostava tog rješenja svim ovlaštenicima na podnošenje žalbe.

Protiv odluke o trošku žalbu je ovlašten podnijeti državni odvjetnik (VSRH I Kž 251/1998-3 od 28. svibnja 1998.⁶¹).

Nerijetke su odluke viših sudova koji ukidaju djelomično presude prvostupanjskih sudova u dijelu odluke o troškovima postupka i to zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka (VSRH Kžzd 7/2018-4 od 10. svibnja 2018.⁶²

⁶¹ „Radi toga se ne može državnom odvjetniku odreći pravo na žalbu ni u slučaju kada je o visini troškova kaznenog postupka odlučeno posebnim rješenjem u smislu čl. 88. st. 2. ZKP/93 jer u vrijeme donošenja presude sud nije raspolagao podacima o njihovoj visini, a niti je u zakonu izričito propisano da u takovom slučaju žalba državnog odvjetnika nije dopuštena.

Prema tomu, upravo oslonom na čl. 382. st. 1. ZKP/93 koji propisuje da protiv rješenja suda donesenih u prvom stupnju, kao što je pobijano, stranke, ovdje državni odvjetnik, i osobe čija su prava povrijeđena, mogu podnijeti žalbu uvijek kad u zakonu nije izričito određeno da žalba nije dopuštena, a za ovakav slučaj zakonom to nije izričito određeno, trebalo je uvažiti žalbu državnog odvjetnika i ukinuti pobijano rješenje time, da sud prvog stupnja odluči o žalbi državnog odvjetnika podnesenoj na rješenje tog suda kojim je odlučeno o visini troškova kaznenog postupka.“

⁶² „Prvostupanjski sud je pozivom na čl. 148. st. 1. u vezi s čl. 145. st. 2. toč. 1.-8. ZKP/08 optuženiku naložio plaćanje troškova kaznenog postupka u iznosu od 28.205,00 kuna time da je u izreci razlučio iznose troškova koji se odnose na vještaka psihologa, postavljenog branitelja, svjedoke i opunomoćenika oštećenice. U razlozima pobijane presude sud prvog stupnja navodi: „Kako je Zakonom o kaznenom postupku određeno da kada sud optuženika proglasi krivim, da će mu naložiti da podmiri troškove kaznenog postupka“, nakon čega je reproducirao iznose troškova iz izreke. Prvostupanjski sud pri tome nije iznio razloge za odluku o visini troškova postavljenog branitelja i troškova opunomoćenika oštećenice, posve je izostala odluka o paušalnoj svoti iz čl. 145. st. 2. toč. 6. ZKP/08 premda je i ovaj trošak obuhvaćen odredbom na koju se poziva sud prvog stupnja, a čija visina se utvrđuje s obzirom na složenost i trajanje kaznenog postupka. Pored toga, iako se prvostupanjski sud pravilno poziva na odredbe ZKP/08 koje uključuju i posljednju VII novelu Zakona, (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku, „Narodne novine“ broj 70/17), propustio je dati razloge postoje li ili ne postoje uvjeti za oslobođenje od plaćanja troškova u cijelosti ili djelomično s obzirom na imovinsko stanje i druge obveze uzdržavanja optuženika (čl. 148. st. 1. i 6. ZKP/08) zbog čega žalbene prigovore optuženika s osnova pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja glede odluke o troškovima postupka nije bilo moguće ispitati. Stoga je u tom dijelu trebalo ukinuti prvostupanjsku presudu.“

VSRH I Kž 682/05-3 od 2. svibnja 2007.⁶³ VSRH I Kž 169/2020-7 od 15. ožujka 2022.⁶⁴).

Posebne odredbe o troškovima postupka postoje i u odnosu na izjavu o priznanju krivnje iz čl. 360. st. 4. toč. 3. ZKP/08 – izjava sadrži i sporazum o troškovima postupka. Presuda na temelju sporazuma sadrži i odluku o troškovima, a vijeće može u izreci o troškovima postupka odrediti da se okrivljenik u cijelosti oslobađa troškova, osim troškova oštećenika, čije plaćanje mu može naložiti (čl. 363. st. 4. ZKP/08). Presuda na temelju sporazuma ne može se pobijati zbog žalbenih osnova iz čl. 471. ZKP/08, dakle niti zbog odluke o troškovima.

Neke specifičnosti vezano za troškove postupka postoje u posebnim vrstama postupaka. Tako, ako je maloljetniku izrečena odgojna mjera, troškovi postupka padaju na teret proračunskih sredstava (čl. 89. st. 1. druga rečenica ZSM), ali i u toj situaciji, ako maloljetnik ostvaruje prihode ili ima imovinu, sud ga može obvezati na plaćanje troškova postupka (čl. 89. st. 2. ZSM). Ako je maloljetniku izrečena kazna, sud ga može osuditi na plaćanje troškova kaznenog postupka (čl. 89. st. 1. prva rečenica ZSM). Prema čl. 107. st. 1. ZSM, ako prema mlađem punoljetniku primjenjuje maloljetničko pravo, primjenjuje se odredba čl. 89. ZSM (VSRH I Kž 127/05-5 od 28. ožujka 2007.⁶⁵).

⁶³ „Međutim, prvostupanjski sud u obrazloženju ovakve odluke uopće ne spominje imovno stanje optuženika, niti daje ocjenu njegovih mogućnosti plaćanja troškova kaznenog postupka iz članka 119. stavka 1. točke 1. Zakona o kaznenom postupku i posljedice koje bi njihovo plaćanje moglo imati na optuženikovo uzdržavanje, iako bi iz optuženikovih osobnih podataka proizlazilo da je on nezaposlen i bez imovine, a te okolnosti su od utjecaja na primjenu odredbe članka 122. stavka 4. Zakona o kaznenom postupku, na temelju koje je prvostupanjski sud odlučio o paušalnoj svoti troška kaznenog postupka.

Budući da su imovinske prilike optuženika okolnosti odlučne za pravilno rješavanje o troškovima kaznenog postupka, a tim činjenicama prvostupanjski sud nije naveo nikakve razloge, počinjenja je u ovome dijelu bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 367. stavka 1. točke 11. Zakona o kaznenom postupku na koju drugostupanjski sud, u skladu s odredbom članka 379. stavka 1. točke 1. Zakona o kaznenom postupku, pazi po službenoj dužnosti.“

⁶⁴ „Naime, prvostupanjski sud je pobijanom presudom optuženika obvezao na plaćanje troškova postupka i to na ime paušala 3.000,00 kuna, na ime troškova svjedoka 80,00 kuna te troškove vještaka 37.243,00 kuna, što je sve ponovljeno i u obrazloženju presude. Pritom u obrazloženju presude uopće nije naveo razloge koji se odnose na visinu troškova vještačenja pa nije jasno koja su vještačenja obuhvaćena dosuđenim troškom, a niti je navedeno na koje se svjedoke odnosi trošak svjedoka. Stoga u tom dijelu pobijanu presudu uopće nije moguće ispitati jer nema razloga o odlučnim činjenicama pa je u tom dijelu presudu u povodu žalbi optuženika i državnog odvjetnika, a po službenoj dužnosti, trebalo ukinuti i predmet u dijelu odluke o troškovima postupka uputiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje, sukladno članku 483. stavku 1. ZKP/08-19. Uslijed te odluke, žalba državnog odvjetnika kojom se pobija visina dosuđenih troškova te žalba optuženika koji smatra da nije bilo osnova za donošenje odluke da je upravo on dužan snositi troškove ovog postupka, su postale bespredmetne. Stoga je odlučeno kao u točki I. izreke ove presude i rješenja.“

⁶⁵ „Kao prvo, valja istaći da je prvostupanjski sud, obzirom da je optuženiku izrekao odgojnu mjeru upućivanja u odgojni zavod, pogrešno ga obvezao na naknadu troškova kaznenog postupka, jer se kod mlađih punoljetnika u slučaju primjene maloljetničkog kaznenog prava, prema propisu čl. 111. st. 1. ZSM primjenjuje odredba čl. 86. ZSM i stoga troškovi postupka padaju na teret državnog proračuna.“

Kod neubrojivih počinitelja protupravnih radnji situacija je bila raznovrsna prije posljednje izmjene ZKP/08. Postojalo je jedno razmišljanje koje je govorilo da takav okrivljenik nije proglašen krivim pa da se na njega ne može primijeniti odredbu čl. 148. st. 1. ZKP/08, ali i drugo, da valja odgovarajuće primijeniti tu odredbu, iz razloga jer u dijelu ZKP/08 koji uređuje postupak protiv neubrojivih počinitelja nema posebne odredbe o troškovima. Ta je dvojba sada, donekle, riješena zakonskom odredbom čl. 554. st. 1. ZKP/08 (posljednjom rečenicom) da će u utvrđujućoj presudi sud izreći da troškovi kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 1. do 5. ZKP/08, nužni izdaci okrivljenika, kao i nužni izdaci i nagrada branitelju padaju na teret proračunskih sredstava. Ostaje i nadalje pitanje paušalne svote i nužnih izdataka i nagrade opunomoćenika oštećenika.

Kod presude – kaznenog naloga, sud je ovlašten odlučiti o svim troškovima postupka, iako državni odvjetnik nije predložio sudu odlučivanje o (svim) troškovima kaznenog postupka (Županijski sud u Zagrebu Kž-55/16-3 od 9. veljače 2016.⁶⁶), suprotno (Županijski sud u Splitu Kž-485/2018-5 od 21. rujna 2018.⁶⁷). Sud je dužan prihvatiti prijedlog državnog odvjetnika i izdati kazneni nalog sukladno zahtjevu, a ako se s zahtjevom ne složi, dužan je zakazati raspravu (Županijski sud u Zagrebu Kžmp-49/2018-4 od 23. listopada 2018.⁶⁸).

⁶⁶ „Prema odredbi čl. 145. st. 1. ZKP/08 troškovi kaznenog postupka su izdaci od započinjanja do njegovog završetka, izdaci za dokazne radnje prije početka kaznenog postupka, te izdaci za pružanje pravne pomoći. Nadalje, prema odredbi čl. 148. st. 1. ZKP/08, kada sud okrivljenika proglasi krivim, u presudi će mu naložiti da podmiri troškove kaznenog postupka.

Dakle, kada je prvostupanjski sud donio presudu (kazneni nalog) kojom je optuženika oglasio krivim, sve ako državni odvjetnik u kaznenom nalogu i nije predložio da se optuženika obveže na naknadu troškova kaznenog postupka, prvostupanjski sud je u pogledu svih nastalih troškova u ovom kaznenom predmetu, pa i onih koji su nastali prije započinjanja kaznenog postupka, trebao o tome odlučiti po službenoj dužnosti – ex officio te obvezati optuženog B. V., sukladno čl. 148. st. 1. ZKP/08, da ih naknadi.“

⁶⁷ „U članku 541. ZKP/08 propisano je da ako se sa zahtjevom složi, sudac pojedinac će presudom izdati kazneni nalog. U presudi o kaznenom nalogu navest će se samo da se prihvaća zahtjev državnog odvjetnika te okrivljeniku, čiji osobni podaci moraju biti jasno određeni izriče kazna ili mjera iz zahtjeva. Izreka presude o kaznenom nalogu obuhvaća podatke iz čl. 459. st. 1. – 3. ovog Zakona, uključujući i odluku o imovinskopravnom zahtjevu, ako je bio postavljen.

Prema članku 459. stavcima 1.– 3. ZKP/08 propisano je kako pisana presuda mora potpuno odgovarati presudi koja je objavljena, mora imati uvod, izreku i obrazloženje. Uvod presude sadrži naznaku da se presuda izriče u ime Republike Hrvatske, naziv suda, ime i prezime predsjednika i članova vijeća i zapisničara, ime i prezime optuženika, kazneno djelo za koje je optužen, naznaku tužitelja i optužnog akta, dan rasprave, je li rasprava bila javna, je li optuženik bio prisutan na raspravi, imena i prezimena tužitelja, branitelja koji su bili prisutni na raspravi te dan donošenja i dan objave izrečene presude. Izreka presude sadrži osobne podatke o optuženiku i odluku kojom se optuženik proglašava krivim za djelo za koje je optužen ili kojom se oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija.

Dakle, iz citiranih zakonskih odredbi ne proizlazi da je prvostupanjski sud dužan odlučiti o troškovima kaznenog postupka po službenoj dužnosti, i onda kada državni odvjetnik nije predložio to u svojoj optužnici kojom traži izdavanje kaznenog naloga.“

⁶⁸ „U obrazloženju pobijane presude prvostupanjski sud navodi da je državni odvjetnik predložio...“da sud izda kazneni nalog... i da odluči o troškovima kaznenog postupka...“ (str. 2 presude).

Otpis troškova na plaćanje kojih je obavezan osuđenik koji je nakon pravomoćnosti presude umro, nije predviđen u ZKP/08, već valja primijeniti odredbe o univerzalnoj sukcesiji iz Zakona o nasljeđivanju (VSRH Kž 979/09-3 od 13. siječnja 2010.⁶⁹

U pogledu primjene instituta zabrane reformacije in peius na odluku o troškovima postupka postoje prijepori u sudskoj praksi. Jedni (VSRH Kzz 14/04-2 od 17. lipnja 2004.⁷⁰) smatraju da i u odnosu na odluku o troškovima vrijedi ova zabrana.

Međutim, uvidom u zahtjev Općinskog državnog odvjetnika u Koprivnici za izdavanje kaznenog naloga utvrđeno je da je državni odvjetnik predložio da sud odluči o troškovima kaznenog postupka na način da optuženoj S. K. naloži da u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti presude uplati troškove temeljem čl. 145. st. 2. toč. 6. ZKP/08 u paušalnoj svoti od 300 kuna, te temeljem čl. 145. st. 2. ZKP/08 u postupku obveže na plaćanje troškova dovođenja optužene u iznosu od 798,40 kuna te je temeljem čl. 149. st. 2. ZKP/08 obveže na plaćanje troškova kaznenog postupka protiv D. O. u sveukupnom iznosu od 280,10 kuna, koji trošak se odnosi na isplatu ispitanih svjedoka u tom kaznenom postupku.

Slijedom navedenog, prvostupanjski sud je prihvatio zahtjev za izdavanje kaznenog naloga temeljem čl. 541. ZKP/08, a suprotno zahtjevu državnog odvjetnika oslobodio optuženu troškova kaznenog postupka, čime je počinio povredu kaznenog zakona i prekoračio ovlasti koju ima po zakonu.

Prihvaćanjem kaznenog naloga sud je bio dužan dosuditi i trošak, a u suprotnom ako se ne složi, zakazati raspravu.“

⁶⁹ „Presudu u svezi s troškovima kaznenog postupka i oduzimanjem imovinske koristi izvršava nadležan sud prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak.

Općinski građanski sud u Zagrebu je u tom ovršnom postupku, protiv ovršenika N. F., donio rješenje od 30. rujna 2009. pod brojem Ovr-102/02 kojim utvrđuje prekid postupka u toj pravnoj stvari, u odnosu na ovršenika zbog činjenice smrti.

Dakle, ovršni postupak zbog smrti ovršenika nije obustavljen već je prekinut, a nastaviti će se prema odredbama čl. 215. st. 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03. 88/05., 2/07., 123/08. i 84/08.) koji se primjenjuje na odgovarajući način ako Ovršnim zakonom („Narodne novine“ broj 57/96., 29/99., 42/00. 173/03., 194/03., 151/04., 88/05. i 121/05.; nastavno: ZKP) nije drukčije određeno.

Člankom 215. st. 1. Zakona o parničnom postupku predviđeno je, između ostalog, da postupak koji je prekinut iz razloga navedenih u čl. 212. toč. 1. Zakona o parničnom postupku (smrt stranke), nastaviti će se kad nasljednik ili staratelj ostavštine, novi zakonski zastupnik, stečajni upravitelj ili pravni slijednici pravne osobe preuzmu postupak ili kad ih sud na prijedlog protivne strane ili po službenoj dužnosti pozove da to učine.

Navedene propise je sud prvog stupnja zanemario, kao i odredbu čl. 139. Zakona o nasljeđivanju („Narodne novine“ broj 48/03. i 163/03.) prema kojoj nasljednik odgovara za ostaviteljeve dugove do visine vrijednosti naslijeđene imovine, što omogućava i državnom odvjetniku da se uključi u ostavinski postupak, budući su troškovi kaznenog postupka i oduzeta imovinska korist prihod državnog proračuna.“

⁷⁰ „ Naime, protiv prve prvostupanjske presude od 22. veljače 1999. godine, broj: K-803/96 kojom je okrivljenik oslobođen dužnosti naknade troškova kaznenog postupka, žalbu je podnio samo okrivljenik, a prema odredbi čl. 381. ZKP, ako je žalba izjavljena samo u korist optuženika, presuda se ne smije izmijeniti na njegovu štetu.

Kako je, unatoč navedene zakonske odredbe u ponovljenom postupku novom presudom okrivljenik obavezan na dužnost naknade troškova kaznenog postupka, time je ranija presuda izmijenjena na njegovu štetu i na taj način je na predmet optužbe primijenjen zakon koji se ne može primijeniti, pa je počinjena povreda kaznenog zakona u odredbi čl. 368. toč. 4. ZKP u svezi s čl. 381. ZKP. Slijedom navedenog pobijana pravomoćna presuda je na temelju odredbe čl. 422. st. 1. ZKP preinačena kako je navedeno u izreci ove presude.“

Drugi, smatraju da u pogledu odluke o troškovima nema te zabrane⁷¹. Dosljednim tumačenjem odredbe čl. 13. ZKP/08 da se presuda ne može izmijeniti na štetu okrivljenika, prema stajalištu autora, ako je samo u njegovu korist izjavljen pravni lijek, valjalo bi se prikloniti prvospomenutom stavu, jer odredba govori o izmjeni presude na štetu okrivljenika, a odluka o trošku je sastavni dio presude.

U čl. 148.a ZKP/08 stvarno je propisana obveza državnog odvjetnika da 10 godina od pravomoćnosti odluke o troškovima prati imovinsko stanje osuđenika, pa da, ako sazna da mu se imovinsko stanje toliko promijenilo da je u mogućnosti platiti troškove postupka u cijelosti ili djelomično, predloži sudu donošenje nove odluke o troškovima postupka. Pretpostavka za takvo postupanje je u prethodnom donošenju odluke kojom je okrivljenik u cijelosti ili djelomično oslobođen obveze plaćanja troškova postupka koja je postala pravomoćna i u izmijenjenom imovinskom statusu osuđenika u 10 godišnjem razdoblju nakon toga. 10 godišnje razdoblje očito je određeno s obzirom na rokove zastare potraživanja čije plaćanje je naloženo pravomoćnom sudskom odlukom iz čl. 233. Zakona o obveznim odnosima.⁷² Odluku donosi predsjednik vijeća, osuđeniku valja omogućiti očitovanje o prijedlogu, a o žalbi protiv rješenja predsjednika vijeća odlučuje izvanraspravno vijeće nadležnog suda. Ovakvo rješenje postavlja dodatne zahtjeve pred državne odvjetnike, koji su dužni pratiti imovno stanje osuđenih osoba koje su u kaznenom postupku oslobođene obveze plaćanja troškova postupka kroz razdoblje od 10 godina.

Odredba čl. 149. ZKP/08 uređuje koju vrstu odluke sud (državni odvjetnik) donosi u pogledu pitanja naknade troškova kaznenog postupka kad izriče oslobađajuću ili odbijajuću presudu te rješenje o obustavi postupka. Osnovno je pravilo sadržano u čl. 149. st. 1. ZKP/08, dok odredbe čl. 149. st. 2. do 5. ZKP/08 predstavljaju izuzetak od tog osnovnog pravila, što je jasno naznačeno u st. 1. čl. 149. ZKP/08.

Dakle, kada se obustavi kazneni postupak ili izrekne presuda kojom se okrivljenika oslobađa od optužbe ili se optužba odbija, troškovi kaznenog postupka iz čl. 145. st. 1. toč. 1. – 5. ZKP/08 padaju na teret proračunskih sredstava, kao i nužni izdaci okrivljenika i nužni izdaci i nagrada njegovom branitelju. U drugom dijelu prethodne rečenice sadržana je formula izreke o troškovima u takvim slučajevima. Dakle, ako je tijelo koje vodi postupak predujmilo troškove iz čl. 145. st. 2. toč. 1. – 5. ZKP/08, tada je time riješeno pitanje plaćanja troškova iz proračunskih sredstava. Ostaje za riješiti pitanje nužnih izdataka okrivljenika i nužnih izdataka i nagrade branitelju, što se u pravilu rješava posebnim rješenjem, zbog nedostatka podataka o

⁷¹ A. Garačić, Zakon o kaznenom postupku, Pravni lijekovi, Libertin naklada, Rijeka 2014., str. 150, pozivom na odluku Okružnog suda u Karlovcu KŽ-214/76 od 28. lipnja 1976.

⁷² Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21

visini pojedinih troškova. Navedena odredba ne izaziva previše problema u praksi, više problema vezano je uz slijedeće odredbe iz čl. 149. ZKP/08.

Kod donošenja rješenja o odbačaju kaznene prijave, valjalo bi odlučiti o troškovima postupka (VSRH Kzz 16/14-3 od 10. lipnja 2014.⁷³). Odluka o odbačaju kaznene prijave izjednačena je po učinku s rješenjem o obustavi kaznenog postupka, a isti učinak ima i rješenje državnog odvjetnika o obustavi istrage. O navedenom nema odgovarajuće odredbe u ZKP/08, ali je praksa na stajalištu da rješenje o odbačaju kaznene prijave ima učinak odluke o obustavi kaznenog postupka. Postavlja se pitanje učinka preuzimanja progona od strane oštećenika kao tužitelja i učinka te radnje na podmirivanje troškova kaznenog postupka na teret proračunskih sredstava. Zamislive su dvije situacije, da oštećenik ne preuzme progona, kada troškovi iz čl. 149. st. 1. ZKP/08 svakako padaju na teret proračunskih sredstava, te druga situacija preuzimanja progona, s dvije daljnje podvrste ovisno o uspjehu oštećenika kao tužitelja u postupku. Ako postupak završi osuđujućom presudom, odluka o troškovima zasniva se na odredbi čl. 148. st. 1. ZKP/08, ali ako dođe do oslobađajuće presude ili obustave postupka i primjene čl. 149. st. 1. ZKP/08, postavlja se pitanje koje troškove će snositi oštećenik kao tužitelj, odnosno da li će snositi sve troškove koji su nastali i prije njegova stupanja na mjesto ovlaštenog tužitelja ili samo troškove nastale nakon toga. Odgovor na to pitanje riješila je sudska praksa (VSRH I Kž-286/16-3 od 6. lipnja 2016.).

U ZKP/08, u odredbama o troškovima postupka, nema odredbe koja bi se odnosila na situaciju "uvjetnog" odustanka državnog odvjetnika od kaznenog progona u smislu čl. 206.d ZKP/08. Takva mogućnost postoji i u vezi kaznene prijave za kaznena djela od 5 godina, pa državni odvjetnik, nakon što osumnjičenik ispuni neku od obveza iz čl. 206.d st. 1. toč. 1) do 6) ZKP/08 u određenom mu roku, donosi rješenje o odbačaju kaznene prijave. Ista mogućnost postoji i tijekom rasprave, kada sud donosi rješenje o prekidu postupka, do ispunjenja obveze okrivljenika, nakon čega državni odvjetnik izjavom odustaje od optužbe, a sud rješenjem obustavlja kazneni postupak. Ovdje stvarno ne dolazi do proglašavanja okrivljenika krivim za kazneno djelo, iako okrivljenik preuzima obvezu ispuniti određenu obvezu koja ima

⁷³ „Odredba čl. 145. st. 1. ZKP/08 predviđa da u troškove kaznenog postupka ulaze i izdaci za dokazne radnje prije početka kaznenog postupka, a po čl. 145. st. 2. t. 7. ZKP/08 troškovima se smatraju nagrada i nužni izdaci branitelja. Na listu 72 do 74 spisa nalazi se zapisnik o prvom ispitivanju okrivljenika T. A. pri Općinskom državnom odvjetništvu u Samoboru od 17. svibnja 2013. godine u kojem je konstatirano da je ispitivanju prisutan izabrani branitelj H. K. odvjetnik iz Z. Kako ispitivanje osumnjičenika uz snimanje tehničkim uređajem predstavlja dokaznu radnju, zbog čega su osobe koje su sudjelovale u radnji i upozorene da u skladu s odredbom čl. 87. st. 3. ZKP/08 snimka može biti uporabljena kao dokaz u postupku, a ispitivanju je bio prisutan izabrani branitelj osumnjičenika u skladu s odredbom čl. 65. st. 1. ZKP/08, to je nedvojbeno da sukladno citiranim zakonskim odredbama osumnjičeniku pripada pravo na naknadu troškova u vidu nagrade i nužnih izdataka njegovog branitelja. Konačno, odredba čl. 149. st. 1. ZKP/08 predviđa slučaj obustave postupka u kojem nužni izdaci okrivljenika, te nagrada i nužni izdaci branitelja padaju na teret proračunskih sredstava, u koje se u vezi čl. 145. st. 1. i 2. ZKP/08 mora svrstati i situacija kada kazneni postupak nije ni započeo zbog donošenja rješenja o odbačaju kaznene prijave.“

preventivno/restorativne funkcije i ima određeni karakter sankcije, ali postupak završava odbačajem kaznene prijave ili obustavom kaznenog postupka. Primjenjujući opće odredbe čl. 149. st. 1. ZKP/08, valjalo bi i u tim situacijama označiti da troškovi kaznenog postupka padaju na teret proračunskih sredstava, uz razmišljanje de lege ferenda o potrebi drugačijeg uređenja ovih situacija i obvezivanju i tih osumnjičenika/okrivljenika na plaćanje troškova postupka koje su, nota bene, sami prouzročili (?!).

Smrt okrivljenika je razlog obustave kaznenog postupka, ali i u takvoj je situaciji sud dužan odlučiti o troškovima kaznenog postupka (VSRH I Kž 1092/04-3 od 13. siječnja 2005.⁷⁴).

Naknađuju se svi troškovi postupka, koji se naknađuju okrivljeniku, ne nekoj drugoj osobi (branitelju), koji obuhvaćaju sve troškove obrane okrivljenika, pa i u slučaju kada je optuženik imao više branitelja koji su ga branili sukcesivno (VSRH Kzz 4/05-2 od 24. ožujka 2005.⁷⁵). Prema čl. 69. st. 3. ZKP/08 okrivljenik može imati istodobno najviše tri branitelja, pa se postavlja pitanje naknade nužnih troškova i nagrada u situaciji kada okrivljenik ima više branitelja u postupku istovremeno.

⁷⁴ „Naime, uvidom u spisu priloženi Smrtni list za opt. G. V. utvrđeno je da je ovaj optuženik preminuo dana ... godine, pa je sud prvog stupnja pobijanim rješenjem, pravilno i osnovano, temeljem čl. 166. ZKP, obustavio kazneni postupak protiv opt. G. V. zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH. No međutim, u navedenom rješenju propušteno je odlučiti o troškovima kaznenog postupka.

Odredbom čl. 123. st. 1. ZKP propisano je, da kad se obustavi kazneni postupak ili kad se donese presuda kojom se okrivljenik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi kaznenog postupka iz čl. 119. st. 2. toč. 1. do 5. ovog Zakona te nužni izdaci okrivljenika i nužni izdaci i nagrada branitelj padaju na teret proračunskih sredstava, osim u slučajevima određenim u stavcima 2., 3., 4. i 5. tog članka.

Kako je, dakle, pobijanim rješenjem sud prvog stupnja propustio odrediti da troškovi kaznenog postupka u odnosu na opt. G. V., protiv kojeg je zbog činjenice smrti obustavljen kazneni postupak, te nagrada i nužni izdaci njegova branitelja, na temelju čl. 123. st. 1. ZKP, padaju na teret proračunskih sredstava, to je prihvaćanjem žalbe, u navedenom smislu valjalo preinačiti pobijano rješenje, dok će o visini troškova, sud prvog stupnja, temeljem čl. 120. st. 2. ZKP, odlučiti posebnim rješenjem.“

⁷⁵ „Državno odvjetništvo Republike Hrvatske je u pravu kada ukazuje da je pobijanim pravomoćnim rješenjem počinjena povreda zakona u odredbi čl. 123. st. 1. ZKP-a. Naime, prema toj zakonskoj odredbi, u slučaju kada se kazneni postupak obustavi, sud je u rješenju dužan izreći da troškovi kaznenog postupka iz čl. 119. st. 2. toč. 1-5. ZKP, te nužni izdaci okrivljenika i nužni izdaci i nagrada branitelja padaju na teret proračunskih sredstava. Iz izričaja citirane zakonske odredbe jasno proizlazi da okrivljenik u slučaju obustave kaznenog postupka ima pravo na naknadu sveukupnih troškova obrane, a to u ovom predmetu znači da ima pravo i na naknadu izdataka koje je okrivljenik imao za plaćanje nužnih izdataka i nagrade u odnosu na prve dvije navedene braniteljice.

Državni odvjetnik s pravom ukazuje kako se iz podneska u kojem su specificirani troškovi okrivljenika, jasno vidi da ga je podnio okrivljenik putem braniteljice i da on traži naknadu troškova kaznenog postupka, a ne braniteljica u svoje ime. S obzirom da pobijanim rješenjem okrivljeniku nisu priznati i troškovi obrane koji su nastali prije preuzimanja obrane od strane odvjetnice I. B.-A., povrijeđen je zakon u odredbi čl. 123. st. 1. ZKP, pa su na temelju odredbe čl. 422. st. 1. ZKP ukinuta oba rješenja i predmet se vraća prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje. Na ponovnom odlučivanju prvostupanjski sud je dužan ocijeniti da li su za okrivljenika nastali svi troškovi navedeni u podnesku (list 131) i da li su osnovani, te nakon toga će donijeti novo pravilno i zakonito rješenje.“; slično Županijski sud u Varaždinu Kv II-41/2021-3 od 2. ožujka 2021.

Prema pregledanoj sudskoj praksi (VSRH Kzz-12/2021-6 od 20. svibnja 2021.)⁷⁶ postojala bi obveza naknade svih troškova koje je okrivljenik, koji je "uspio" u postupku, imao tijekom postupka u smislu čl. 149. st. 1. ZKP/08, pa i nagrade i nužnih izdataka za više branitelja.

Kratka je odredba čl. 149. st. 2. ZKP/08 koja lakonski konstatira da će osoba koje je svjesno podnijela lažnu prijavu podmiriti troškove kaznenog postupka. Ovdje se javlja nekoliko problema, najprije pitanje na koji način će se utvrđivati da je netko podnio lažnu prijavu, pravomoćnim proglašenjem krivim za kazneno djelo lažnog prijavljivanja ili je to pitanje prethodno pitanje o kojem može odlučiti onaj tko je pozvan odlučivati o troškovima kaznenog postupka.⁷⁷ Zbog potrebe brzog rješavanja pitanja troškova kaznenog postupka, a s obzirom da nužno postoji određena podloga u odluci državnog odvjetnika o odbačaju kaznene prijave ili o obustavi istrage, gdje se državni odvjetnik bavi s pitanjem lažne prijave, stav autora priklanja se također potonjem stavu. Dakle, u situaciji obustave kaznenog postupka, o troškovima postupka koji su nastali uslijed svjesnog podnošenja lažne prijave, može se odlučiti rješavajući pitanje svjesnog lažnog prijavljivanja, kao prethodnog.

U praksi se, prije posljednje izmjene čl. 145. st. 4. ZKP/08, pojavilo pitanje na koji način odrediti isplatu troškova kaznenog postupka na teret osobe koja je svjesno podnijela lažnu prijavu. Posebno se to odnosi na pitanje troškova branitelja po službenoj dužnosti kod koje kategorije se postavlja pitanje namirenja troškova i nagrade najprije od tijela koje je takvog branitelja angažiralo, a potom potraživanja tijela koje vodi postupak povrata troškova od osobe koja je svjesno podnijela lažnu prijavu ili izravnim nalaganjem osobi koja je svjesno podnijela lažnu prijavu plaćanja troškova postupka lažno prijavljenoj osobi (okrivljeniku u postupku u kojem je odbačena prijava, obustavljena istraga, postupak obustavljen ili donijeta oslobađajuća ili odbijajuća presuda). Postojala je argumentacija za jedan i drugi zaključak, a s obzirom da se pojavilo to sporno pitanje u radu Kaznenog odjela Županijskog suda u Varaždinu, održana je sjednica odjela, na kojoj je prihvaćeno pravno shvaćanje.⁷⁸

⁷⁶ "Usljed odluke pod I., preinačuje se pravomoćna presuda u dijelu odluke o troškovima postupka na način da je na temelju čl. 149. st. 1. i 3. ZKP/08.-VI oštećeni kao tužitelj P. B. dužan naknaditi troškove kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 6. u paušalnoj svoti od 10.000,00 kuna, nužne izdatke okrivljenika **te nužne izdatke i nagradu njegovih branitelja**, dok troškovi iz čl. 145. st. 2. toč. 1. ZKP/08.-VI koji se odnose na troškove usmenog i pisanog prevođenja okrivljenika padaju na teret proračunskih sredstava."

⁷⁷ B. Pavišić, Komentar ZKP, str. 329 zalaže se za potonje rješenje

⁷⁸ " U situaciji kada je žrtva podnijela lažnu kaznenu prijavu, a okrivljeniku je postavljen branitelj po službenoj dužnosti, troškovi obrane prethodno se plaćaju iz proračuna, a potom od osobe koja je podnijela lažnu kaznenu prijavu" – pravno shvaćanje Kaznenog odjela Županijskog suda u Varaždinu od 24. ožujka 2022.

Izmjenom čl. 145. st. 4. ZKP/08 ova dvojba postala je suvišna, jer je vraćeno rješenje da postavljeni branitelj može i prije konačnog završetka postupak od tijela koje vodi postupak zatražiti donošenje odluke o nužnim troškovima i nagradi. Na tragu tog, sada, zakonskog rješenja je i slijedeća odluka Županijskog suda u Varaždinu Kv II-220/2021-3 od 30. ožujka 2022.⁷⁹

Kada postupak završi obustavom, oslobađajućom ili odbijajućom presudom, a ovlaštenu tužitelj je privatni tužitelj ili oštećenik kao tužitelj, tada oni snose troškove kaznenog postupka (VSRH Kzz 1/2019-3 od 8. siječnja 2019.⁸⁰ ; Županijski sud u Varaždinu KŽ-185/17-3 od 2. svibnja 2017.⁸¹). Ti troškovi obuhvaćaju troškove iz čl.

⁷⁹ " S obzirom da je u konkretnom slučaju državni odvjetnik na temelju dokaza i podataka u spisu pravilno zaključio da je N. M. svjesno podnijela lažnu kaznenu prijavu protiv okrivljenog S. I. zbog čega je rješenjem broj Kis-DO-21/2021-66 od 21. rujna 2021. obustavio istragu protiv okrivljenika, nije sporno da će u ovom slučaju u konačnici troškove postupka u smislu odredbe čl. 149. st. 2. ZKP/08 snositi N. M. kao podnositeljica lažne kaznene prijave. Međutim, prije konačne odluke o naplati troškova kaznenog postupka, prema stavu ovog suda drugog stupnja, za odluku o tome tko je odvjetnici obvezan platiti troškove obrane okrivljenika, odlučna je činjenica da je ista angažirana kao braniteljica po službenoj dužnosti, konkretno ista je na zahtjev Županijskog državnog odvjetništva u Varaždinu, postavljena okrivljeniku kao braniteljica po službenoj dužnosti rješenjem Županijskog suda u Varaždinu broj Kir-452/2021-2, Su-1/2021-229 od 24. srpnja 2021. Prema zaključku Županijskog suda u Varaždinu, zauzetog 18. ožujka 2022., u slučaju kada se radi o obrani po službenoj dužnosti, dakle u situaciji kada je odvjetnicu angažiralo državno odvjetništvo ili sud, dakle državna tijela, nagrada i troškovi branitelja okrivljenika iz čl. 145. st. 2. toč. 7. ZKP/08 plaćaju se iz sredstava proračuna, dakle iz sredstava tijela koje je braniteljicu angažiralo, a potom se to državno tijelo za isplaćene troškove branitelju po službenoj dužnosti, skladu s čl. 149. st. 2. ZKP/08, naplaćuje od osobe koja je svjesno podnijela lažnu kaznenu prijavu. Navedeno iz razloga jer prema stavu ovog suda drugog stupnja, u slučaju kada je branitelj angažiran po službenoj dužnosti, ne može se zanemariti građanskopravni aspekt takvog odnosa, odnosno da je državno tijelo to koje angažira odvjetnika te stoga to državno tijelo stupa u ugovorni odnos s angažiranim odvjetnikom, konkretno radi se o Ugovoru o nalogu iz čl. 763. Zakona o obveznom odnosu ("Narodne novine" broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21), a bez obzira što se radi o angažmanu u korist druge osobe, konkretno obrane okrivljenika. Stoga je u smislu navedenog građanskopravnog odnosa onaj tko je nalogodavac, taj je angažman dužan i platiti odvjetniku kao nalogoprimcu, a nakon toga se, primjenom odredbi ZKP/08 kao specijalnih odredbi za konačnu naplatu troškova kaznenog postupka, regresirati od osobe koja je u obvezi snositi troškove kaznenog postupka."

⁸⁰ „Suprotno stajalištima prvostupanjskog i drugostupanjskog suda, Vrhovni sud Republike Hrvatske nalazi da je u pravu državni odvjetnik kada u zahtjevu tvrdi da je u pobijanoj presudi ostvarena bitna povreda iz čl. 468. st. 3. u vezi čl. 149. st. 3. ZKP/08., a to iz razloga jer je čl. 149. st. 3. ZKP/08. izričito određeno da je oštećenik kao tužitelj obvezan naknaditi troškove kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 1. do 5. ZKP/08., kao i nužne izdatke i nagradu okrivljenikova branitelja u situaciji kada je postupak završen presudom kojom je okrivljenik oslobođen od optužbe, a što je u konkretnom predmetu bio slučaj, slijedom čega, suprotno odluci o troškovima iz pobijane presude, nije bilo osnove za primjenu čl. 149. st. 1. ZKP/08.

Zbog iznijetih razloga osnovan je zahtjev za zaštitu zakonitosti državnog odvjetnika, te je pravomoćnu presudu koju čine presuda Općinskog kaznenog suda u Zagrebu od 12. svibnja 2017. broj K-1012/2015 i presuda Županijskog suda u Dubrovniku od 23. siječnja 2018., broj KŽ-175/2017 trebalo ukinuti u pogledu odluke o troškovima kaznenog postupka, te u tom dijelu predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovnu odluku, u kojoj će navedena povreda zakona biti otklonjena.“

⁸¹ „Prema tome u postupku po privatnoj tužbi ako nastanu neke od naprijed navedenih situacija, a nije riječ o nekom od taksativno navedenih razloga u čl. 149. st. 3. ZKP/08 (smrt okrivljenika ili nastup zastare kaznenog progona zbog odugovlačenja postupka koje se ne može pripisati u krivnju privatnog tužitelja) troškove kaznenog postupka snosi privatni tužitelj. Budući da se u predmetnom slučaju ne radi o obustavi kaznenog postupka iz naprijed navedena dva razloga u kojima je privatni

145. st. 2. toč. 1. do 6. ZKP/08, nužne izdatke okrivljenika i nužne izdatke i nagradu njegova branitelja. Izuzetak od ovog pravila postoji u situaciji kada su donijete spomenute odluke zbog smrti okrivljenika ili nastupa zastare kaznenog progona zbog odugovlačenja postupka koji se ne može pripisati u krivnju ovlaštenom tužitelju. Posebna je situacija kada oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj odustanu od optužbe ili tužbe, tada se mogu nagoditi s okrivljenikom o međusobnim troškovima (Županijski sud u Zagrebu Kž-376/14-3 od 13. svibnja 2014.⁸²). Više oštećenika kao tužitelja i privatnih tužitelja koji su dužni platiti troškove postupka, dužni su to učiniti solidarno (čl. 149. st. 3. ZKP/08).

No, i ovdje je potrebno procijeniti tko je kriv za nastanak određenih troškova (Županijski sud u Slavonskom Brodu Kž-6/2018-2 od 22. siječnja 2018.⁸³).

Ako žrtva kod kaznenih djela za koja se progon vrši povodom prijedloga, odustane od prijedloga, što predstavlja razlog za obustavu postupka/donošenje odbijajuće presude prema čl. 452. toč. 4. ZKP/08, tada je dužna platiti troškove kaznenog postupka, osim ako okrivljenik nije izjavio da će ih platiti (čl. 149. st. 4. ZKP/08). U vezi ove odredbe u praksi su se pojavila dva stajališta. Prema jednima (većinsko stajalište) troškove snosi žrtva, pa i kada na temelju odustanka od prijedloga žrtve, državni odvjetnik izjavi da odustaje od kaznenog progona (Županijski

tužitelj oslobođen obveze plaćanja troškova kaznenog postupka, prvostupanjski sud je postupio u skladu sa zakonom kada je privatnu tužiteljicu u ovom slučaju obvezao na plaćanje paušalne svote od 300,00 kn (čl. 145. st. 2. t. 6. ZKP/08). Ovaj žalbeni sud nalazi da u postojećim neprijepornim okolnostima na koje se poziva privatna tužiteljica ovakva odluka uistinu nije pravična, no zakonodavac nije ostavio sudu druge mogućnosti, budući da je izričito poimenično propisao slučajeve u kojima privatni tužitelj nije dužan snositi troškove kaznenog postupka u situaciji obustave kaznenog postupka.“

⁸² „Nije u pravu okrivljenik kad u žalbi tvrdi da je neosnovano pobijanim rješenjem obvezan na snajanje troškova kaznenog postupka. Naime, a kako to nedvojbeno proizlazi iz zapisnika s ročišta održanog dana 17. ožujka 2014. godine, okrivljenik i privatni tužitelj su se nagodili, i to ne samo o povlačenju privatne tužbe odnosno o odustanku od kaznenog progona već i o troškovima kaznenog postupka, i to upravo na način kako je to i navedeno u pobijanom rješenju, te su i obojica potpisali zapisnik koji sadrži upravo takvu nagodbu. Stoga se, a kako pobijano rješenje upravo i sadrži odluku o troškovima kaznenog postupka koja je sukladna dogovoru odnosno nagodbi između stranaka, okrivljenik neosnovano žali protiv takvog rješenja, a s obzirom da je takvo rješenje i doneseno upravo na temelju odredbe čl. 149 st. 3 ZKP/08. Naime, po toj izričitoj odredbi, ako je postupak obustavljen zbog odustajanja od tužbe ili kaznenog progona, okrivljenik i privatni tužitelj mogu se nagoditi o svojim međusobnim troškovima, a što su oni i učinili.“

⁸³ „Osnovana je žalba privatnog tužitelja u pogledu odluke o troškovima kaznenog postupka. Prvostupanjski sud je primjenom članka 149 stav 3 ZKP/08 odredio da je privatni tužitelj I. P. dužan nadoknaditi troškove kaznenog postupka iz članka 145 stav 2 točka 1.-6. te nužne izdatke okrivljene, a o visini kojih će na temelju članka 148 stav 4 ZKP/08 odlučiti posebnim rješenjem. Prema navedenoj odluci proizlazi da bi privatni tužitelj trebao platiti sve troškove koji su nastali tijekom postupka, samo je u pitanju određivanje visine tih troškova, a o čemu će se odlučiti posebnim rješenjem. Ovakva odluka prvostupanjskog suda glede troškova kaznenog postupka je nepravilna. Naime, okrivljena je tijekom postupka u više navrata neopravdano izostala s rasprave tako da nije opravdano da i ti troškovi odgođenih rasprava, a koje su odgođene zbog neopravdanog izostanka okrivljene, padaju na teret privatnog tužitelja, pa je stoga žalba privatnog tužitelja u odnosu na odluku o troškovima kaznenog postupka osnovana.“

sud u Slavonskom Brodu KŽ-33/2021-4 od 5. svibnja 2021.⁸⁴; Županijski sud u Varaždinu KŽ-529/2020-4 od 2. prosinca 2020.⁸⁵), dok prema drugima (manjinsko stajalište) u identičnoj situaciji troškovi padaju na teret proračunskih sredstava (Županijski sud u Osijeku KŽ-281/2022-4 od 30. lipnja 2022.⁸⁶).

Odredba čl. 150. ZKP/08 odnosi se na pitanje tko je dužan platiti račun za zastupanje po branitelju i opunomoćeniku, to je osoba koja je angažirala osobu za zastupanje. To je i sukladno prirodi pravnog odnosa iz ugovora o nalogu, gdje zastupana osoba plaća zastupnika. Izuzetak je u situaciji kada prema odredbama ZKP/08 nužni izdaci i nagrada postavljenog branitelja/opunomoćenika oštećenika kao tužitelja padaju na teret proračunskih sredstava.

⁸⁴ „U pravu je državni odvjetnik iz Zagreba kada u žalbi tvrdi da je prvostupanjski sud u pobijanoj presudi nepravilno primijenio zakonsku odredbu koja propisuje obvezu plaćanja troškova kaznenog postupka. Naime, prvostupanjskom presudom odbijena je optužba protiv okrivljenika I. R radi toga što je oštećenik K. L. na raspravi od 4. prosinca 2020. odustao od prijedloga za kazneni progon, a na temelju toga državni odvjetnik predložio sudu da postupi po zakonu. U takvoj procesnoj situaciji članak 149. stavak 4. ZKP/08. u pogledu obveza plaćanja troškova kaznenog postupka propisuje da žrtva koja je odustala od prijedloga za kazneni progon da zbog toga postupak bude obustavljen snosi troškove kaznenog postupka ako okrivljenik nije izjavio da će ih platiti. Ovaj drugostupanjski sud smatra da ovu odredbu o plaćanju troškova kaznenog postupka treba primijeniti, ne samo kada zbog odustanka oštećenika postupak bude obustavljen, već i kada zbog odustanka oštećenika protiv okrivljenika bude donesena presuda kojom se optužba odbija. Kako je prvostupanjski sud u pobijanoj presudi odredio da troškovi kaznenog postupka padaju na teret proračunskih sredstava, osnovana je žalba ODO u Zagrebu, pa ju je ovaj drugostupanjski sud prihvatio.“

⁸⁵ „Na ovom mjestu prije svega valja primijetiti da iz odredbe čl. 355. st. 1. ZKP/08 proizlazi da će vijeće rješenjem obustaviti kazneni postupak ako ustanovi postojanje pretpostavki propisanih u toč. 1. do 4. citirane odredbe, dok će sukladno čl. 355. st. 2. ZKP/08 zbog istih razloga odbaciti optužnicu ako nije vođena istraga, tako da smislenim tumačenjem ranije spomenute odredbe iz čl. 149. st. 4. ZKP/08 valja zaključiti da se ista odnosi i na situaciju kada je optužnica odbačena na temelju čl. 355. st. 2. u svezi st. 1. ZKP/08.

U konkretnom slučaju optužnica je odbačena na temelju citirane odredbe iz čl. 355. st. 2. u svezi st. 1. ZKP/08 iz razloga jer je oštećenik odustao od prijedloga za kazneni progon protiv okrivljenika, a budući da iz stanja spisa proizlazi da okrivljenik nije izjavio da će platiti troškove kaznenog postupka, to je slijedom svega navedenog državni odvjetnik u pravu kada u žalbi smatra da je prvostupanjski sud propustio odlučiti o naknadi troškova ovog postupka.

Stoga je prihvaćanjem žalbe ODO-a, na temelju čl. 494. st. 3. toč. 3. ZKP/08 valjalo preinačiti pobijano rješenje na način na način da se na temelju čl. 149. st. 4. ZKP/08 žrtva E. H. obvezuje naknaditi troškove kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 1. do 6. ZKP/08 te nužne izdatke okrivljenika i nužne izdatke i nagradu branitelja, s time da će predsjednik vijeća o visini troškova odlučiti posebnim rješenjem (čl. 148. st. 4. ZKP/08).“

⁸⁶ „Naime, prvostupanjski sud je pravilno, nakon što je žrtva N.G. odustala od prijedloga za kazneni progon optuženika, pobijanom presudom na temelju čl. 452. t. 4. ZKP/08 protiv opt. N.M. odbio optužbu za kazneno djelo iz čl. 139. st. 2. KZ/11, te na temelju čl. 149. st. 1. ZKP/08 odlučio da troškovi kaznenog postupka padaju na teret proračunskih sredstava. Suprotno žalbenom navodu državnog odvjetnika takva odluka o troškovima kaznenog postupka nije protivna izričitoj odredbi st. 4. čl. 149. ZKP/08 kojom je propisano da kada žrtva odustane od prijedloga za kazneni progon, te zbog toga bude obustavljen postupak, tada žrtva snosi troškove kaznenog postupka, izuzev u slučaju kada optuženik izjavi da će platiti te troškove. Naime, u konkretnom slučaju prvostupanjski sud nije obustavio kazneni postupak, već je donio presudu kojom se protiv optuženika optužba odbija. Stoga je pravilno prvostupanjski sud odluku o trošku u takvoj postupovnoj situaciji utemeljio na izričitoj odredbi iz st. 1. čl. 149. ZKP/08.“

O troškovima koji nastanu kod višeg suda konačno odlučuje taj sud primjenom čl. 145. ZKP/08. Ova će odredba, s obzirom na drugačije uređenje drugostupanjskog postupka i moguće drugostupanjske rasprave sve više početi dolaziti do izražaja.

Prema čl. 152. ZKP/08 ministar pravosuđa donosi propise o naknadi troškova u kaznenom postupku – Pravilnik o naknadi troškova u kaznenom postupku iz 2012.

2. Dostava

Dostava je radnja kojom se određeno pismeno (sudska/državnoodvjetnička odluka) dostavlja primatelju. Odredbe o dostavi su sustavno povezane s odredbama ZKP/08 o donošenju odluka i podnescima.

U dijelu 2., Glave XII. ZKP/08 propisani su načini dostave, o dostavi posebnim kategorijama primatelja, načinu neposredne dostave, dostavnici kao dokumentu koji prati dostavu, nove odredbe o dostavi putem informacijskog sustava. Slijede odredbe o dostavi svjedocima i vještacima, branitelju, okrivljeniku i načinima dostave.

U čl. 169. ZKP/08 propisani su načini dostave, pa se tako dostava pismena vrše putem:

- a) službene osobe državnog tijela koje sudjeluje u kaznenom postupku (sudski dostavljač, dostavljač državnog odvjetništva, policija, putem pretinca u sudu)
- b) pošte
- c) javne ili privatne organizacije koja je posebnom odlukom ministra pravosuđa ovlaštena za poslove dostave u kaznenom postupku
- d) telekomunikacijskog sredstva (VSRH II KŽ-268/16-4 od 1. kolovoza 2016.⁸⁷, I KŽ-341/15-4 od 21. srpnja 2015.)⁸⁸ i

⁸⁷ "Iz ispisa elektroničke pošte (list 189) koji je upućen braniteljima optuženika vidljivo je da im je pobijano rješenje poslano putem elektroničke pošte, no, iz podataka u spisu nije vidljivo je li prvostupanjski sud zaprimio potvrdu prijema tog pismena od strane branitelja optuženika, sukladno odredbi članka 79. stavka 2. ZKP/08. To iz razloga što je navedenom zakonskom odredbom propisano da ukoliko pošiljalac, odnosno u ovom slučaju prvostupanjski sud, u roku kojeg je odredio za obavijest o primitku tog pismena ne primi potvrdu prijema, smatra se da podnesak u obliku elektroničke isprave nije poslan. Prema tome, kako iz podataka u spisu ne proizlazi da je prvostupanjski sud zaprimio potvrdu o primitku pismena, a niti da je odredio rok u kojem je obavijestio primatelja da ta potvrda nije zaprimljena, to se niti dostava pobijanog rješenja putem telekomunikacijskog uređaja, odnosno elektroničke pošte braniteljima optuženika ne može smatrati urednom."

⁸⁸ "Prema odredbi čl. 169. st. 1. toč. 5. ZKP/08 odluke i dopisi (pozivi i druga pismena) dostavljaju se i putem telekomunikacijskih sredstava. Prema odredbi čl. 170. st. 3. ZKP/08 odluke i dopisi odvjetnicima dostavljaju se i slanjem telekomunikacijskim sredstvom, a suglasno odredbi čl. 79. st. 2. ZKP/08 primatelj osigurava uredno djelovanje automatiziranog sustava potvrde prijema.

Imajući u vidu navedeno, žalbeni navod kako je telefax uređaj, navodno, izvan funkcije više od dvije godine, nije odlučan s obzirom na nedvojbenu činjenicu da je upravo taj broj telefax-a bio uredno naznačen u podnescima kao broj telefax uređaja odvjetničkog ureda žalitelja i s obzirom da je sud zaprimio potvrdu prijema."

e) informacijskog sustava.

Dostava pod a) je oblik dostave koji se može koristiti i koristi se kod nekih složenijih poslova dostave, kada je potrebno izvršiti dostavu osobi koja izbjegava dostavu, za dostavu zamolbenim putem, korištenjem sudskog dostavljača nadležnog suda.

Dostava putem pošte je trenutno uobičajeni način dostavljanja. Hrvatska pošta d.d. obavlja poslove dostave u kaznenom postupku, time da je propis koji uređuje ugovaranje poslova dostave i tko može biti pravna osoba koja obavlja poslove dostave u kaznenom postupku Pravilnik o uvjetima za obavljanje poslova dostave u kaznenom postupku. To je propis koji se spominje u čl. 169. st. 4. ZKP/08.

Dostava putem telekomunikacijskog sredstva i informacijskog sustava povezana je s odredbama o podnescima u elektroničkom obliku iz čl. 78.a i čl. 79. ZKP/08, koje odredbe govore o kvalificiranom elektroničkom potpisu kao pretpostavci za slanje podnesaka telekomunikacijskim sredstvom tijelu koje vodi postupak (Županijski sud u Varaždinu Kv II-81/2021-3 od 2. lipnja 2021.⁸⁹), odnosno između obveznika dostave podnesaka putem informacijskog sustava. Poseban propis koji uređuje elektroničku komunikaciju je Zakon o elektroničkim komunikacijama (NN 76/22), a elektroničku komunikaciju, Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji u kaznenom postupku. Dostava telekomunikacijskim sredstvom može biti dostava putem telefax-a, e maila, telefona i sl. Dostava putem informacijskog sustava je međusobno dostavljanje sudova i državnih odvjetništava putem web servisa, veze

⁸⁹ "Prema odredbi čl. 89. st. 2. ZKP/08 kad je izjava vezana za rok, smatra se da je dana u roku ako je prije nego što rok protekne predana onome tko je ovlašten da je primi. U smislu čl. 89. st. 3. ZKP/08 ta se izjava, osim neposredno, može predati putem pošte, brzojavom ili telekomunikacijskom sredstvom s time da prema toj odredbi, kad je izjava predana poštom preporučenom pošiljkom, brzojavom ili drugim telekomunikacijskim sredstvom, dan predaje pošti odnosno dan slanja telekomunikacijskim sredstvom sukladno odredbi članka 79. stavka 2. ovog Zakona smatra se danom predaje onomu komu je dostavljena. Smatra se da pošiljatelj izjave nije propustio rok ako primatelj poslanu izjavu nije dobio na vrijeme zbog pogrešnog rada uređaja za predaju ili prijam poruka, a za koji pošiljatelj nije znao. Međutim ta citirana zakonska odredba, kao niti jedna druga odredba ZKP/08 ne predviđa mogućnost slanja skenirane žalbe putem e-maila.

7. Naime, žalba može biti dostavljena kao elektronička isprava u smislu čl. 79. ZKP/08, no tad mora u takvom obliku biti i sastavljena. Prema odredbi čl. 79. ZKP/08 podnesci koji se prema ovom Zakonu pisano sastavljaju i potpisuju, mogu se podnijeti u obliku elektroničke isprave ako su izrađeni, otpremljeni, primljeni i pohranjeni primjenom dostupne informacijske tehnologije, i osiguravaju utvrđivanje jednoznačnog obilježja kojim se utvrđuje sastavljač elektroničke isprave. Prema odredbi čl. 7. Zakona o elektroničkoj ispravi („Narodne novine“ br.:150/05) koji zakon kao *lex specialis* regulira tu materiju, građa elektroničke isprave sastoji se obvezno od dva neodvojiva dijela, i to općeg dijela kojeg čini predmetni sadržaj (informacije u elektroničkom obliku) isprave. Uključuje i naslov primatelja ako je elektronička isprava namijenjena otpremi imenovanom primatelju te posebnog djela kojeg čine jedan ili više ugrađenih elektroničkih potpisa i podaci o vremenu nastajanja (završetka izrade) elektroničke isprave, kao i druga dokumentacijska svojstva. Nema dvojbe da žalba odvjetnika Želimira Petrovića nema elektronički potpis te ne predstavlja elektroničku ispravu.

8. Stoga u smislu citiranih odredbi, skenirana žalba putem e-maila, a bez da je dostavljena i u originalu putem pošte ili neposredno, ne predstavlja pravovremeno dostavljenu žalbu."

između e spisa i CTS, sustava za upravljanje spisima na sudovima i državnim odvjetništvima.

Neposredna dostava u tijelu koje vodi postupak je način ubrzanja postupaka, neposrednom dostavom primatelju u tijelu koje vodi kazneni postupak, npr. neposrednom predajom optužnice na odgovor okrivljeniku i branitelju na sjednici optužnog vijeća koje odlučuje o istražnom zatvoru/mjerama opreza.

Policija, prema čl. 169. st. 3. ZKP/08 pronalazi osobe kojima je nepoznato boravište i uručuje im poziv na zahtjev državnog odvjetnika ili suda. Takve osobe, kada ih pronađe, policija ima ovlast i bez dovedbenog naloga dovesti u prostorije policije i uručiti im poziv, to zabilježiti u službenoj bilješci ili zabilježiti odbijanje primitka poziva i razloga odbijanja (čl. 97. st. 6. ZKP/08). Nekada se široko koristila mogućnost dostave bilo kojeg sudskog pismena putem policije, da bi nakon nekog vremena policija počela odbijati vršenje dostave uz obrazloženje da to nije policijski posao i da utječe na redovito obavljanje policijskih poslova. No, i danas je moguće koristiti policijske resurse za dostavu osobama koje se ne mogu pronaći jer su nepoznatog boravišta ili izbjegavaju dostavu putem pošte i to pozivom na odredbu čl. 191. st. 1. ZKP/08 o obvezi pružanja pomoći tijela državne vlasti, sudovima i državnim odvjetništvima. Sudovi se mogu koristiti i odredbom čl. 12. st. 2. Zakona o sudovima⁹⁰ o dužnosti državnih tijela u pružanju pomoći sudovima u obavljanju sudbene vlasti.

Odredba čl. 170. ZKP/08 razrađuje opće pravilo o načinu dostave primatelju koji nije obveznik dostave putem informacijskog sustava, o dostavi obveznicima dostave putem informacijskog sustava, posebnim načinima dostave vojnim osobama, osobama kojima je oduzeta sloboda, osobama koje uživaju pravo imuniteta prema međunarodnom pravu, hrvatskim državljanima u stranoj državi i osobama uključenima u program zaštite svjedoka.

Dostava sudionicima kaznenog postupka koji nisu obveznici dostave putem informacijskog sustava vrši se na adresu prebivališta, boravišta, zaposlenja i na drugu adresu na kojoj se primatelj može zateći. U tom pogledu značajni su podaci o adresi prebivališta i boravišta koju kod ispitivanja daju okrivljenik (čl. 272. ZKP/08), svjedoci (čl. 288. st. 2. ZKP/08) i drugi sudionici u postupku, ali i obveza okrivljenika da prijavi sudu/državnom odvjetniku svaku promjenu adrese prebivališta ili boravišta ili namjeru promjene adrese, uz upozorenje da ako tako ne postupi da ga se može prisilno dovesti ili odrediti druge mjere osiguranja prisutnosti (čl. 272. st. 2. ZKP/08). U današnje doba vođenja podataka o prebivalištu/boravištu osoba u Republici Hrvatskoj u elektroničkom obliku u sustavu Jedininstvenog registra osoba s kojim su povezani sustavi eSpis i CTS, lako je moguće provjeriti prijavljene adrese prebivališta

⁹⁰ Zakon o sudovima, Narodne novine broj 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 126/19, 130/20, 21/22, 60/22

i boravišta osoba u Republici Hrvatskoj⁹¹. Dakle, dostava je moguća na bilo koju adresu na kojoj se osobu može pronaći.

Za državna tijela, državno odvjetništvo, odvjetnike, sudske vještake, sudske tumače i pravne osobe odluke i dopisi dostavljaju se putem informacijskog sustava, osim poziva za raspravu ili drugog poziva ili obavijesti o odgodi rasprave, koji se mogu, prema čl. 176. st. 3. ZKP/08 obaviti putem telekomunikacijskog sredstva (čl. 170. st. 1. druga rečenica ZKP/08). Dostava putem informacijskog sustava moguća je i drugom sudioniku postupka ako izjavi da je suglasan s takvim načinom dostave. Propisan je i oblik davanja izjave i mogućnost svakodobnog povlačenja takve izjave (čl. 170. st. 2. ZKP/08). S tom odredbom povezana je i odredba čl. 170. st. 3. ZKP/08 koja predviđa obvezu tijela koje vodi postupak da stranku ili drugog sudionika postupka koji dostavi podnesak putem informacijskog sustava zatraži za davanje suglasnosti za istovrsnu dostavu pismena. S obzirom na okolnost da je moguće privremeno nefunkcioniranje informacijskog sustava, dostavu je prema čl. 170. st. 4. ZKP/08 moguće obaviti i na drugi način.

Vojnim osobama (čl. 87. st. 4. KZ/11), policiji i pripadnicima pravosudne policije dostava se vrši, osim uobičajenim putem, i putem zapovjedništva ili voditelja ustrojstvene jedinice. Osobama koje su lišene slobode dostava se vrši preko uprave kaznionice ili zatvora ili u sudu. Osobama koje uživaju pravo imuniteta dostava se vrši preko ministarstva vanjskih poslova. Hrvatskim državljanima koji se nalaze u stranim državama dostava se može vršiti preko diplomatskog ili konzularnog predstavništva Republike Hrvatske, ako se tome strana država ne protivi. Osobama koje se nalaze u programu zaštite svjedoka dostava se vrši preko tijela koje provodi zaštitu.

Način dostave pismena putem dostavljača (sudskog ili poštara) propisan je u čl. 171. ZKP/08. Dostava se vrši predajom pismena primatelju neposredno, a ako nije prisutan na adresi prebivališta/boravišta⁹², predajom odraslom članu domaćinstva

⁹¹ VSRH III Kr-81/2021-5 od 26. kolovoza 2021. "U konkretnom slučaju drugostupanjski sud je već običnim pregledom osobnih podataka osuđenika iz izreke prvostupanjske presude, a radi upućivanja obavijesti o sjednici vijeća, mogao i trebao uočiti da je protiv osuđenika u tijeku drugi kazneni postupak i da je višekratno osuđivana osoba. Stoga je, kraj takvog stanja stvari kao i činjenice protoka preko dvije godine od podnošenja žalbe do određivanja sjednice vijeća, a nakon višekratno neuspjelih, vraćenih dostava preuranjeno bilo zaključiti da su ispunjeni uvjeti iz čl. 175. st. 5. ZKP/08. za dostavu poziva putem oglasne ploče suda. Naprotiv, uvažavajući mogućnosti pristupa relevantnim centraliziranim podacima Jedinog registra osoba RH MUP-a u okviru e-spisa razumno je bilo provjeriti je li osuđenik lišen slobode, kako se osnovano upire u zahtjevu. Iz spomenutih, sudu lako dostupnih podatka (JRO RH) jasno je vidljivo da se osuđenik u vrijeme dostavljanja obavijesti o sjednici vijeća nalazio u Zatvoru u V. (... V.), dakle nije dragovoljno promijenio adresu niti očito izbjegavao primitak poziva što posljedično upućuje na zaključak da nisu bili ispunjeni uvjeti za održavanje sjednice vijeća iz čl. 475. st. 4. ZKP/08."

⁹² VSRH Kzz 16/1996-3 od 15. svibnja 1996. "Prema odredbi čl. 346. st. 3. ZKP ovjereni prijepis presude dostavlja se okrivljeniku i branitelju, u skladu s odredbom čl. 115. ZKP. Kako se okrivljenik prema podacima u spisu nalazio u Nj., na poznatoj adresi koju je sam dao sudu (list 22 spisa) radi dostave pismena, sud prvog stupnja je trebao presudu o opozivu uvjetne osude dostaviti okrivljeniku u

koji je dužan primiti pismeno (Županijski sud u Puli-Pola, KŽ-316/16 od 21. studenoga 2016.⁹³). Ako se ne zateknu odrasli članovi domaćinstva, predaja se može izvršiti susjedu ili nadstojniku ako oni na to pristanu. Ovaj posljednji dio odredbe postoji u ZKP i iz ranijih verzija, pitanje je uopće praktične primjene iste.

Dostava na radnom mjestu propisana je u odredbi čl. 172. st. 2. ZKP/08. Dostava se vrši primatelju, a ako ga se ne zatekne, predajom osobi koja je ovlaštena za primanje pošte koja ga je dužna primiti ili osobi koja je zaposlena na istome mjestu, ako pristane primiti dopis.

Ako nije moguća dostava na opisani način jer je primatelj odsutan i osobe koje su dužne primiti ili su ga voljne primiti mu pismeno ne mogu predati na vrijeme, dostavljač se dužan raspitati gdje se primatelj nalazi i dostaviti podatak o toj adresi pošiljatelju. O pokušanoj dostavi dostavljač će primatelju ostaviti obavijest, koja nije dokaz o obavljenoj dostavi (VSRH Kzz-2/15-3 od 10. veljače 2015.⁹⁴).

Odredba čl. 171. ZKP/08 modificirala je način dostave od ranije dostave s 1. pokušajem dostave, ostavljanjem obavijesti primatelju koji nije zatečen o mjestu i vremenu druge dostave, nakon čega je dostavljač imao ovlast predati pismeno odraslom članu kućanstva, ako primatelja ne bi ponovno zatekao. Sada je taj međukorak preskočen, tako da je dostavu, osim neposredno primatelju, moguće izvršiti posredovanjem većeg broja osoba koje su dužne primiti pismeno ili mogu pristati na primitak. Time i dokument koji prati dostavu treba izgledati drugačije i dostavljač je dužan vršiti dostavu prema pravilima iz ZKP/08.

inozemstvo, a ne isticati je na oglasnu ploču, protivno odredbama ZKP, čime je ista postala pravomoćna, budući je time okrivljeniku onemogućeno da podnese žalbu."

⁹³ "Žalitelj osporava da bi primio presudu kojom mu je izrečena novčana kazna navodeći da se na dostavnici nalazi potpis osobe s naznakom da se radi o supruzi optuženika, te da on nije oženjen. Međutim, na dostavnici je vidljiv potpis Lj. P., a iz podataka koje je optuženik dao proizlazi da mu se majka zove Lj., te je provjerom u evidenciju o prebivalištu utvrđeno da Lj. P. ima prebivalište na adresi u Z., na kojoj adresi živi optuženik, te se radi o odraslom članu domaćinstva optuženika. Zbog toga je izvršena uredna dostava sukladno odredbama čl.171.st.1.ZKP/08. Okolnost što je pogrešno naznačeno na dostavnici da se radi o supruzi, a ne majci ne dovodi u pitanje pravilnost dostave."

⁹⁴ "Prema članku 171. stavak 3. ZKP/08 ostavljanje obavijesti ne smatra se urednom dostavom. Protiv prvostupanjske presude žalbu i dopunu žalbe podnio je branitelj osuđenika i o njoj je odlučeno presudom Županijskog suda u Vukovaru od 17. veljače 2014. broj KŽ-104/12.

Dakle, drugostupanjski sud je odlučio o žalbi koju je podnio branitelj osuđenika, iako osuđenik nije primio prvostupanjsku presudu kojom je osuđen na kaznu zatvora. Posljednja rečenica članka 175. stavak 7. ZKP/08 je vrlo jasna i glasi: „[P]resuda kojom je okrivljenik osuđen na kaznu zatvora uvijek se dostavlja i okrivljeniku“. Budući da je presudom Općinskog suda u Vukovaru osuđeni B. S. osuđen na kaznu zatvora, to je tu presudu trebalo dostaviti i njemu, a to je propušteno. Time je povrijeđena odredba članka 175. stavak 7. ZKP/08., a posljedično je time osuđeniku onemogućeno pravo na podnošenje osobne žalbe protiv nepravomoćne presude koje mu je zajamčeno člankom 18. Ustava Republike Hrvatske i člankom 464. stavkom 1. ZKP/08."

Dostavnica⁹⁵ je isprava koji prati dostavu i dokazuje izvršenu dostavu. Dostavnicu potpisuje primatelj ili druga osoba koja je dužna/ovlaštena primiti pismeno, uz naznaku datuma i sata primitka. Dostavnicu potpisuje i dostavljač. Ako primatelj ne zna ili ne može pisati, dostavljač će ga potpisati i naznačiti razlog za to. U slučaju ako primatelj odbije primitak pismena ili odbije potpisati dostavnicu, dostavljač će to zabilježiti na dostavnici i, uz naznaku dana, sata i mjesta ostavljanja dopisa, dopis ostaviti na mjestu na kojem je zatekao primatelja. I time je dostava obavljena. Dostavnicom se dokazuje da je dostava izvršena, ali se dostava može dokazivati i na druge načine ako je dostavnica zagubljena (potražnica, podaci pošte).

Odredba čl. 172.a ZKP/08 je nova i uvedena je u ZKP/08 u ZID ZKP iz NN 80/22. Ova odredba uređuje način dostave putem informacijskog sustava, slanje pismena primatelju u sigurni elektronički poštanski pretinac. Odmah po slanju pismena, primatelj na adresu informatičke pošte prima poruku kojom ga se obavještava o dostavi uz upozorenje na posljedice ne preuzimanja pismena u roku. Naime, ako primatelj ne preuzme pošiljku u roku od 8 dana od zaprimanja u sigurni elektronički poštanski pretinac, smatra se da je dostava izvršena. Dostava putem informacijskog sustava moguća je i za prijepis izvornika odluke koja postoji u fizičkom obliku, ako je prijepis izrađen na temelju izvornika i ovjeren kvalificiranim elektroničkim pečatom suda. Dostava koja je obavljena putem informacijskog sustava smatra se neposrednom dostavom. Potanje propise o dostavi putem informacijskog sustava sadrži Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji u kaznenom postupku. Taj propis sadrži definicije pojmova, popis vanjskih korisnika, način na koji vanjski korisnici ostvaruju pristup sustavu, način prijema podnesaka, obavijest o primitku, preuzimanje odluka, posljedice propuštanja roka za preuzimanje i dr. Pravilnik je stupio na snagu 30. kolovoza 2022., ali se ne primjenjuje na temelju dopisa Ministarstva pravosuđa i uprave Klasa: 650-02/22-01/36 Urbroj: 514-03-02-01/01-22-03 od 1. rujna 2022. do ispunjenja svih tehničkih preduvjeta za primjenu e-komunikacije, već se dostava vrši na dosadašnji način.

Odredbe čl. 173. – čl. 176. ZKP/08 propisuju tko šalje i na koji način pozive svjedocima, vještacima i okrivljeniku, ovisno o fazi postupka, dostavi braniteljima, drugim sudionicima u postupku i o usmenom pozivanju, odnosno pozivanju putem druge osobe.

⁹⁵ VSRH Kzz 11/08-2 od 29. svibnja 2008. "Državni odvjetnik je u pravu kada ističe da je Općinski sud u Splitu, u navedenom kaznenom predmetu, povrijedio zakon na štetu osuđenika u odredbama čl. 145. i čl. 146. ZKP, jer svoju presudu nije uredno dostavio opt. M. B.

Naime, u skladu s odredbom čl. 145. ZKP, sud prvog stupnja propustio je utvrditi da optuženik nije osobno primio presudu, jer je ista zaprimljena od sada nepoznate osobe s potpisom D. J., a niti je pravilno postupano u skladu s odredbom čl. 146. ZKP, što je naknadno rezultiralo, u daljnjem postupku, donošenjem navedenih rješenja od strane Općinskog suda Splitu te Županijskog suda u Splitu.

Osim navedenih povreda iz čl. 145. i čl. 146. ZKP, povrijeđeno je i pravo optuženika iz čl. 449. ZKP, jer optuženik na navedenu presudu kojom je izdan kazneni nalog ima pravo prigovora, koje mu je nepravilnom dostavom onemogućeno."

Svjedoke i vještake poziva državni odvjetnik ili istražitelj radi provođenja dokazne radnje, dok ih sud poziva na raspravu. Pozvana osoba mora biti upozorena na posljedice neodazivanja – novčano kažnjavanje i/ili prisilno dovođenje. Samo sud izdaje dovedbeni nalog, državni odvjetnik treba zatražiti izdavanje takvog naloga uz predočavanje dokaza o izvršenoj urednoj dostavi ili o nemogućnosti uručivanja poziva, kako bi sud mogao izdati dovedbeni nalog. Dijete kao svjedok koje nije navršilo 16 godina poziva se putem roditelja ili zakonskog zastupnika, osim kod potrebe hitnog postupanja ili drugih opravdanih okolnosti. Ako oštećenik, oštećenik kao tužitelj, privatni tužitelj, njihovi zakonski zastupnici i opunomoćnici ne primaju pismena na dosadašnjoj adresi ili je očito da izbjegavaju prijem, dostava im se može izvršiti putem oglasne ploče i internetske stranice tijela koje vodi postupak, a dostava se smatra urednom protekom roka od osam dana. Ovo iz razloga jer su i te osobe dužne tijelu koje vodi postupak prijaviti promjenu adrese (čl. 54. st. 2. i čl. 63. st. 1. ZKP/08). Postoji mogućnost novčanog kažnjavanja sudionika u postupku koji izbjegava primitak dopisa do 50.000,00 kuna. (čl. 173. ZKP/08).

Odredba čl. 565. ZKP/08 daje mogućnost tijelu koje vodi postupak da raspisivanjem objave zatraži od policije da potraži okrivljenika ili svjedoka za kojega nije poznata adresa i obavijesti o njihovoj adresi. Ovo je prilično korisna odredba kojom se uz okrivljenika može, putem policije, potražiti i svjedoka za kojeg je nepoznata adresa.

Ako okrivljenik ima više branitelja, dostava se vrši onome kojega su odredili, a ako nisu odredili, bilo kojem od branitelja. Inače je za dostavu odluke od čije dostave teče rok za podnošenje žalbe mjerodavan datum kasnije dostave, ako je dostava izvršena okrivljeniku i branitelju u različite datume (čl. 463. st. 3. ZKP/08)⁹⁶. Kod suđenja u odsutnosti dostava se vrši branitelju okrivljenika. Dostava za oštećenika, oštećenika kao tužitelja⁹⁷, privatnog tužitelja vrši se pravnom savjetniku(?),

⁹⁶ VSRH Kzz 21/13-3 od 19. veljače 2014. "Stoga se osnovano u zahtjevu za zaštitu zakonitosti tvrdi da je rješenjem Županijskog suda u Dubrovniku broj Kv-9/13 (K-13/08) od 20. veljače 2013. godine povrijeđena odredba čl. 147. st. 5. ZKP/97 jer je drugostupanjski sud odlučivao o žalbi branitelja osuđenika na prvostupanjsko rješenje, a da pritom nije imao iskazanu dostavu da je osuđenik osobno primio prvostupanjsko rješenje, jer se rok za žalbu računa od kasnijeg datuma dostave (čl. 362. st. 2. ZKP/97)."

⁹⁷ VSRH Kž-47/1999-3 od 22. ožujka 2000. "Uvidom u predmet utvrđeno je da je pobijano rješenje, osim punomoćnici, dostavljeno i oštećeniku kao tužitelju osobno, iako za to nije bilo zakonskog osnova jer se prema čl. 148. st. 3. ZKP dostava vrši samo punomoćniku. Međutim, u situaciji kada je, kao ovdje, dostava ipak izvršena i oštećeniku kao tužitelju i njegovoj punomoćnici, rok za podnošenje žalbe treba računati od dana dostave odluke punomoćniku, s obzirom na analognu primjenu odredaba koje vrijede za branitelja okrivljenika u smislu čl. 147. st. 5. ZKP, a očito je da se ne radi o situaciji kakovu ima u vidu čl. 362. st. 2. ZKP. U ocjeni ovog pitanja, Vrhovni sud polazi od toga da se ovlaštenom tužitelju, ovdje oštećeniku kao tužitelju, svakako ne mogu priznati veća prava na podnošenje žalbe od onih koje uživa sam okrivljenik, jer bi suprotno razmišljanje išlo njemu na štetu. Stoga u ovom predmetu nije odlučno da bi žalba bila pravodobna računajući od dana dostave rješenja oštećeniku kao tužitelju."

zakonskom zastupniku ili opunomoćeniku⁹⁸, a ako ih ima više, samo jednom od njih (čl. 174. ZKP/08). Postoje i posebne odredbe o dostavi presude u čl. 458. st. 5. i 6. ZKP/08. Pisana presuda s uputom o pravu na žalbu dostaviti će se tužitelju, optuženiku i njegovu branitelju, oštećeniku ako ima pravo na žalbu, osobi čiji predmet je oduzet tom presudom te pravnoj osobi kojoj je izrečeno oduzimanje imovinske koristi⁹⁹ (naravno i fizičkoj osobi kojoj je izrečeno oduzimanje imovinske koristi). Oštećeniku koji nema pravo na žalbu dostaviti će se odbijajuća presuda zbog odustanka državnog odvjetnika s uputom o pravu na traženje povrata u prijašnje stanje. Pravomoćna presuda dostaviti će se oštećeniku ako on to zahtijeva.

Državni odvjetnik poziva okrivljenika radi ispitivanja prije podizanja optužnice, a ako se okrivljenik ne odazove pozivu, državni odvjetnik može sucu istrage predložiti da naloži njegovo prisilno dovođenje. Čl. 175. st. 2. ZKP/08 propisuje način dostave poziva i sadržaj istoga, kod čega okrivljenika valja upozoriti na posljedice neodazivanja i obvezu javljanja promjene adrese¹⁰⁰. Poziv se treba dostaviti na način

⁹⁸ VSRH Kzz 19/07-2 od 4. listopada 2007. "Iz spisa predmeta proizlazi da sud prvog stupnja nije dostavio ovjereni prijepis presude opunomoćeniku privatnog tužitelja, odvjetniku K. R., suglasno odredbama o dostavi odluka. Dostava opunomoćeniku privatnog tužitelja je vraćena sa naznakom da je na godišnjem odmoru, pa je sud pogrešno zaključio da je time dostava uredno obavljena (list 76 spisa).

Ovjerovljeni prijepis presude dostavit će se i privatnom tužitelju (čl. 358. st. 4. ZKP) kome se mora dostaviti i uputa o pravu na žalbu (čl. 358. st. 5. ZKP).

Prema odredbi čl. 148. st. 3. ZKP ako privatni tužitelj ima opunomoćenika, dostava će se obaviti njemu.

Kako presuda nije uspješno dostavljena opunomoćeniku privatnog tužitelja a nije ostavljena osobi ovlaštenoj za primanje pismena (čl. 146. st. 1. ZKP) niti je bila istaknuta na oglasnoj ploči suda (čl. 148. st. 2. ZKP) nije se moglo smatrati da je odluka dostavljena.

U konkretnom slučaju nije se postupilo na način kako to izričito propisuju navedene odredbe ZKP, uslijed čega je opunomoćenik privatnog tužitelja bio onemogućen u podnošenju žalbe na presudu suda prvog stupnja."

⁹⁹ VSRH Kzz 38/12-4 od 15. svibnja 2012. "Člankom 358. stavak 6. ZKP/97 propisano je da će se ovjerovljeni prijepis presude s uputom o pravu na žalbu dostaviti, između ostalih, i pravnoj osobi prema kojoj je izrečeno oduzimanje imovinske koristi, upravo radi mogućnosti podnošenja žalbe.

Kako je u konkretnom slučaju imovinska korist u iznosu od 971.383,76 kuna oduzeta od Općine S., prvostupanjski sud je bio dužan, u skladu s citiranom zakonskom odredbom, istoj dostaviti ovjerovljeni prijepis prvostupanjske presude s uputom o pravu na žalbu.

Budući da iz stanja spisa proizlazi da prvostupanjski sud to nije učinio, na takav način je povrijeđena citirana zakonska odredba, čime je Općina S. uskraćena u svom pravu na ulaganje žalbe protiv prvostupanjske presude, a odredba čl. 384. st. 2. ZKP/97 propisuje da će drugostupanjski sud o svim žalbama protiv iste presude odlučiti jednom odlukom.

S obzirom da je drugostupanjski sud donio odluku prije nego što je prvostupanjska presuda dostavljena svim osobama koje imaju pravo na ulaganje žalbe, u skladu s odredbom članka 358. stavak 6. ZKP/97, trebalo je ukinuti pobijanu presudu Županijskog suda u Karlovcu i predmet vratiti Općinskom sudu u Ogulinu da postupi u skladu s citiranom zakonskom odredbom i ovjerovljeni prijepis prvostupanjske presude dostavi Općini S. s uputom o pravu na žalbu."

¹⁰⁰ VSRH Kzz 56/16-3 od 6. prosinca 2016. "Nasuprot tvrdnji podnositelja zahtjeva, osuđenik I. P. nije nezakonito upućen na izdržavanje kazne. Na temelju naloga Županijskog suda u Zagrebu, koji je bio dostavljen Probacijskom uredu Z. I., pokrenut je postupak nadzora nad izvršavanjem rada za opće dobro. Međutim, na pozive Probacijskog ureda, radi upućivanja na izvršenje rada za opće dobro, osuđenik se nije odazivao. Pozivi upućeni na adresu u Z., na kojoj je osuđenik bio prijavljen, bili su vraćeni uz naznaku „obaviješten nije podigao pošiljku“. O neuspjelim dostavama, suglasno čl. 55. st.

da između dostave poziva i ročišta ima dovoljno vremena za pripremu obrane, a najmanje 8 dana (čl. 383. st. 3. ZKP/08 – poziv za raspravu). Uz prvi poziv dostavlja se i pouka o pravima. Za radnje koje se odvijaju na sudu (dokazno ročište, sjednice optužnog vijeća¹⁰¹ i raspravu) pozive upućuje sud¹⁰². Poziv za raspravu, ovisno o

6. KZ/11, bio je obaviješten sudac izvršenja Županijskog suda u Zagrebu, uz naznaku Probacijskog ureda Z. I. „... nismo u mogućnosti započeti s izvršenjem sankcije ...“ (list 8 spisa).

Kako to iz spisa proizlazi, osuđenik je prijavio sudu adresu u Z., dakle onu adresu na kojoj je bio prijavljen. Ista ta adresa je navedena kako u potpisanoj Izjavi za donošenje presude na temelju priznanja stranaka (list 149-151 spisa) tako i u pravomoćnoj presudi Županijskog suda u Zagrebu, broj IV Kov-Us-51/15 (list 165-175 spisa). Nadalje, iz dopisa Policijske uprave zagrebačke, I Policijska postaja Z. od 1. siječnja 2016. proizlazi da su djelatnici policije, prilikom provjere adrese stanovanja u ..., utvrdili da osuđenik ne stanuje na toj adresi, ali nisu mogli utvrditi njegovu sadašnju adresu (list 14 spisa). Izvršenom provjerom u Prijavno-odjavnoj evidenciji MUP-a je utvrđeno da osuđenik od 30. prosinca 2004 ima prijavljeno prebivalište u Z., ..., dakle na onoj adresi na koju je Probacijski ured slao pozive radi upućivanja na izvršenje rada za opće dobro.

Premda podnositelj zahtjeva za zaštitu zakonitosti tvrdi da je osuđenik I. P., dao i drugu adresu u Z., ...9, jer na toj adresi prebiva, zanemario je činjenicu da su osuđeniku upućivani dopisi i na tu adresu, ali je dostava 25. i 29. siječnja 2016. vraćena i sa adrese u Z., ..., uz naznaku „nepoznat“ (list 189. i list 192 spisa).

Pod pretpostavkom da je osuđenik i promijenio adresu, pravilno je u pobijanom rješenju utvrđeno kako je propustio izvršiti svoju obvezu i promjenu prijaviti nadležnoj policijskoj upravi, te o tome obavijestiti kako Županijski sud u Zagrebu tako i Probacijski ured."

¹⁰¹ VSRH II Kž 24/2021-4 od 4. veljače 2021. "Iz zapisnika s ročišta za odlučivanje o potrebi primjene mjera opreza od 9. prosinca 2020., proizlazi da je na to ročište pristupio zamjenik županijskog državnog odvjetnika, dok okrivljenik i njegov branitelj nisu pristupili. Navedeno je da su okrivljenik i branitelj okrivljenika uredno pozvani, što ne odgovara stanju u spisu predmeta. Naime, iz dostavnica koje prileže spisu je razvidno da je okrivljenik poziv za ročište primio 10. prosinca 2020., a njegov branitelj 15. prosinca 2020.

Odredbom članka 129. stavka 2. ZKP/08. propisano je da se na ročište na kojem se odlučuje o određivanju, produljenju i ukidanju istražnog zatvora pozivaju državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj okrivljenika. Nadalje, propisani su uvjeti pod kojima će sud održati ročište i to ako uredno pozvani državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj ne dođu na sjednicu, ili ako okrivljenik ili branitelj nije uredno primio poziv zbog toga jer je promijenio boravište ne obavijestivši o tome sud ili zbog toga jer mu dostava nije bila moguća zbog njegove nedostupnosti.

Budući da su mjere opreza zamjena za istražni zatvor i mogu se primijeniti samo ako postoje okolnosti iz članka 123. ZKP/08. zbog kojih je moguće odrediti istražni zatvor, to je smislenim tumačenjem navedenu odredbu trebalo primijeniti i na ročište na kojem se odlučivalo o potrebi daljnje primjene mjera opreza.

Kraj takvog stanja stvari, okolnost da za okrivljenika i njegovog branitelja nije bila iskazana dostava poziva, ne predstavlja ispunjenje zakonskih pretpostavki iz članka 129. stavka 2. ZKP/08., za održavanje ročišta bez njihove nazočnosti. Smisao te odredbe je da se strankama omogući da na ročištu izlože svoja stajališta o potrebi daljnje primjene tih mjera, kao i da u vezi s time predoče sudu određene dokaze na kojima temelje svoja stajališta."

¹⁰² VSRH Kzz 8/2022-3 od 14. travnja 2022. "U pravu je podnositelj zahtjeva kako za sjednicu optužnog vijeća 16. rujna 2021., nisu bile ispunjene zakonom propisane pretpostavke. Stoga je pravomoćnim rješenjem Općinskog suda u Slavanskom Brodu povrijeđen zakon u odredbi čl. 348. st. 2. ZKP/08. Naime, u konkretnom slučaju se ne radi o kaznenom djelu za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, kada optužno vijeće ispituje optužnicu bez pozivanja stranaka (čl. 348. st. 4. ZKP/08).

7. Neovisno o nedopustivoj konfuznosti citiranih zapisnika optužnog vijeća Općinskog suda u Slavanskom Brodu, ipak se može iščitati da je sjednica 16. rujna 2021. bila održana bez prisutnosti okrivljenika, koji nije bio pozvan na sjednicu, pa dostava poziva nije niti mogla biti uredno iskazana. Sjednicu je stoga trebalo odgoditi (čl. 349. st. 2. ZKP/08). Usprkos tome, sjednica optužnog vijeća je održana te je doneseno rješenje kojim se potvrđuje optužnica Općinskog državnog odvjetništva u Slavanskom Brodu protiv J. N. M., zbog kaznenog djela iz čl. 158. st. 2. KZ/11. U obrazloženju je, između ostaloga, navedeno kako je bila dužnost i obveza braniteljice komunicirati svog branitelja o

visini kazne zapriječene za kazneno djelo, treba sadržavati i upozorenja iz čl. 404. st. 3. i 5. ZKP/08 o mogućnosti održavanja rasprave bez prisutnosti okrivljenika¹⁰³. Posebna je odredba čl. 475. st. 3. ZKP/08 o mogućnosti održavanja drugostupanjske sjednice u odsutnosti optuženika, koji nije izvijestio sud o promjeni adrese, iako on o sjednici nije bio izviješten. Isto tako, posebna je i odredba čl. 564. st. 2. ZKP/08 o ispitivanju osuđenika u postupku opoziva uvjetne osude na izviđajnom ročištu, ako je dostupan. Moguća je i dostava pismena¹⁰⁴ i optužnice za okrivljenika na oglasnu ploču¹⁰⁵. Pretpostavke su da okrivljenik nije prijavio promjenu adrese¹⁰⁶ ili je očito da

sjednici optužnog vijeća „... no samo iz njoj poznatih razloga nije postupila odnosno nije udovoljila traženom ...“.

8. Neovisno o tome što se braniteljica na zapisniku obvezala da će o datumu održavanja nove sjednice obavijestiti okrivljenika (što nije učinila), sud je bio obvezan na sjednicu optužnog vijeća propisno pozvati okrivljenika, suglasno odredbi čl. 175. st. 4 i 5. ZKP/08. Naime, braniteljica nije imala punomoć okrivljenika za primitak poziva (čl. 175. st. 7. ZKP/08.), pa njezino propuštanje izvijestiti okrivljenog za ročište („... iz samo iz njoj poznatih razloga ...“) nije moglo imati učinak uredne dostave poziva okrivljeniku.

9. Kako je okrivljeniku i formalno bila uskraćena mogućnost prisustvovanja sjednici optuženog vijeća jer nije bio uredno pozvan, došlo je do povrede temeljenog ustavnog i konvencijskog prava, a to je pravo na obranu u svim stadijima kaznenog postupka."

¹⁰³ VSRH Kr 25/2022-5 od 4. svibnja 2022. "6.2. Naime, na raspravi održanoj 5. listopada 2020., koja je odgođena za 8. prosinca 2020., osuđenik je primio na znanje poziv za novu raspravu, a tada je i upozoren da ukoliko ne pristupi na tu slijedeću raspravu da će se ista održati u njegovoj odsutnosti, budući se očitovao o osnovanosti optužbe, a uredno je primio na znanje datum održavanja slijedeće rasprave. Dana 7. prosinca 2020. dakle, dan prije zakazane rasprave, braniteljica je zatražila odgodu rasprave kojem zahtjevu je udovoljeno, pa je nova rasprava zakazana za 9. lipnja 2021.. Osuđenik je pozvan na tu raspravu ali se poziv vratio, s oznakom "nepoznat" na adresi koju je prijavio. Nakon toga dostava poziva je neuspješno pokušana u dva navrata preko dostavljača Općinskog suda u Puli-Pola, da bi se preko MUP-a Republike Hrvatske utvrdilo da je osuđenik dana 23. prosinca 2020. odjavio prebivalište i sudu nije prijavio promjenu adrese.

6.3. S obzirom na navedeno, osnovano je prvostupanjski sud održao raspravu bez optuženika pozivajući se na čl. 404. st. 5. ZKP/08.. Na raspravi je bila nazočna braniteljica optuženika, a na kraju dokaznog postupka pročitana je zapisnik o prvom ispitivanju optuženika te reproducirana snimka o njegovom ispitivanju.

7. Ista povreda nije ostvarena niti tvrdnjom iz zahtjeva za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude da osuđeniku nije dostavljena prvostupanjska presuda.

7.1. Dostava prvostupanjske presude vratila se s oznakom "obaviješten, nije podigao pošiljku", a pokušaj dostave preko sudskog dostavljača Općinskog suda u Puli-Pola u dva navrata nije uspio. S obzirom na neprijavljivanje promjene adrese, prvostupanjska presuda, kao i podnesena žalba državnog odvjetnika su dostavljene putem oglasne ploče suda (list 200 spisa) čime se dostava smatra urednom."

¹⁰⁴ VSRH Kzz 17/2021-3 od 2. rujna 2021. "Uvidom u spis predmeta utvrđeno je da je dostava rješenja Općinskog kaznenog suda u Zagrebu broj Kv-1218/18 (K-789/16) od 5. prosinca 2018. u dva navrata pokušana na adresi osuđenice u S., te je oba puta ostala bez uspjeha. Prvi pokušaj dostave od 19. prosinca 2018. vraćen je s naznakom "ostavljena obavijest, nije tražio", a ponovljena dostava od 7. siječnja 2019. nije uspjela zbog nepoznate adrese primatelja s napomenom poštara "po izjavi susjede kuća je dulje vrijeme prazna". Budući da je osuđenica puštena iz istražnog zatvora 20. prosinca 2018., očito je već u vrijeme prvog pokušaja uručjenja bila u mogućnosti pošiljku podignuti na pošti, a nastavno i primiti ponovljenu dostavu. Zbog toga, pravilna je ocjena suda da je osuđenica očito izbjegavala primitak pismena zbog čega su bile ispunjene zakonske pretpostavke za dostavu pismena putem e-oglasne ploče suda, kako predviđa odredba čl. 175. st. 5. ZKP/08."

¹⁰⁵ VSRH Kzz 1/2021-3 od 4. veljače 2021. "Iz podataka u spisu razvidno je da su optužnicu uz pouku o pravu na podnošenje odgovora uredno primili okr. J. P. i branitelj okr. T. P., odvjetnik M. H., dok je dostava optužnice za okr. T. P., okr. B. P. i okr. Z. P. bila neuredna.

izbjegava primitak (VSRH III Kr-114/15-4 od 17. prosinca 2015.¹⁰⁷, III Kr-168/14-4 od 3. veljače 2015.¹⁰⁸, III Kr-159/13-5 od 3. prosinca 2013.¹⁰⁹). Istekom roka od 8 dana smatra se da je dostava izvršena. Na ovaj način nije moguće izvršiti dostavu poziva niti presude kojom je izrečena zatvorska kazna okrivljeniku¹¹⁰.

Naime, iz dostavnica za ovu trojicu okrivljenika proizlazi da nisu zatečeni u vrijeme dostave pa je dostavljač ostavio obavijest o pokušanoj dostavi na adresi na kojoj je dostava imala biti obavljena, što se ne smatra urednom dostavom (čl. 171. st. 3. ZKP/08.), a sud nije postupio sukladno čl. 175. st. 5. ZKP/08. prema kojem bi se dostava smatrala urednom. Prema tome u pravu je državni odvjetnik da shodno tome nisu ni istekli rokovi za podnošenje odgovora na optužnicu da bi predsjednik optužnog vijeća mogao odrediti održavanje sjednice optužnog vijeća kako to predviđa čl. 348. st. 1. ZKP/08."

¹⁰⁶ VSRH III Kr 60/2022-3 od 20. srpnja 2022. "Podnositelj u zahtjevu tvrdi da, usprkos njegovom zahtjevu u žalbi, nije uredno pozvan na sjednicu drugostupanjskog vijeća. Smatra da mu je, umjesto osobnom dostavom, objavom obavijesti na e-Oglasnoj ploči onemogućeno sudjelovanje na javnoj sjednici, a time i pravo na osobnu obranu u žalbenom postupku pa da je počinjena povreda odredaba kaznenog postupka u žalbenom postupku koja je utjecala na presudu (članak 517. stavak 1. točka 3. u vezi s člankom 475. stavkom 2. ZKP/08.).

5.1. Podnositelj, međutim, ispušta iz vida da je dostava prvostupanjske presude koja mu je bila otpremljena na adresu koju je on bio dao tijekom postupka vraćena s naznakom da je primatelj odselio u N.

5.2. Prema odredbi članka 475. stavka 4. ZKP/08., sjednica vijeća drugostupanjskog suda može se održati i u odsutnosti optuženika iako on o sjednici nije bio izviješten ako nije izvijestio sud o promjeni boravišta ili stana."

¹⁰⁷ "Osuđenik se na tu presudu nije žalio, a žalba državnog odvjetnika dostavljena mu je na odgovor sukladno čl. 175. st. 5. ZKP/08. Naime, uvjeti za dostavu tog podneska putem oglasne ploče suda bili su ispunjeni budući da osuđenik, usprkos obavijesti, u dva navrata nije podigao sudsku pošiljku na pošti, što je ukazivalo da očito izbjegava primitak. S obzirom da se osuđeniku pošiljka nije mogla dostaviti na poznatu adresu niti je sudu prijavio eventualnu promjenu adrese, to je protekom osam dana od isticanja pošiljke na oglasnoj ploči suda, dostava po zakonu uredno obavljena."

¹⁰⁸ "Naime, dostava osuđeniku nije nezakonita jer mu je dostava prvostupanjske presude i žalbe državnog odvjetnika višekratno pokušana i putem sudskog dostavljača, ali nije uspjela jer osuđenik nije prijavio promjenu adrese iako je na to upozoren. Budući da se radi o prvostupanjskoj presudi kojom mu nije izrečena kazna već uvjetna osuda, to je prvostupanjski pravilno izvršio dostavu na oglasnu ploču, sukladno članku 175. stavak 5. ZKP/08."

¹⁰⁹ "Nadalje, nije u pravu osuđenik navodeći da je počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka u smislu članka 367. stavak 2. ZKP/97, koju uostalom ne obrazlaže niti ističe na kakvom bi se to nezakonitom dokazu temeljila presuda, već prigovara načinu dostavljanja prvostupanjske presude. Međutim, niti u tom djelu zahtjev nije osnovan. Osuđenik je tijekom cijelog kaznenog postupka imao braniteljicu po službenoj dužnosti, kojoj je dostavljena prvostupanjska presuda na koju je braniteljica podnijela žalbu pa prema tome osuđeniku nije uskraćeno pravo na žalbu. S obzirom na to da sud nije mogao osuđeniku uručiti prvostupanjsku presudu, postavljena mu je, uz postojeću braniteljicu po službenoj dužnosti i braniteljica radi uručjenja presude. Ova braniteljica je također podnijela žalbu na prvostupanjsku presudu te je drugostupanjski sud odlučivao o obje žalbe podnesene u korist osuđenika. Konačno, s obzirom na to da osuđeniku nije bilo moguće uručiti prvostupanjsku presudu, sud je tu presudu istaknuo na oglasnoj ploči. Dakle, sud je na propisani način izvršio dostavu prvostupanjske presude osuđeniku, što više dodatno je, iako bez potrebe, štitiio prava osuđenika postavljajući mu drugu braniteljicu po službenoj dužnosti radi dostavljanja presude, iako je osuđeniku već tijekom postupka bila imenovana braniteljica po službenoj dužnosti. Objе braniteljice su odvjetnice izabrane s popisa odvjetnika upisanih u Hrvatsku odvjetničku komoru pa je prigovor njihovog neiskustva u kaznenim stvarima neutemeljen i neprimjeren."

¹¹⁰ VSRH Kzz 2/15-3 od 10. veljače 2015. "Naime, presuda Općinskog suda u Vukovaru od 27. veljače 2012. broj Kv-176/11 kojom je osuđeni B. S. osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju tri godine i deset mjeseci dostavljena je branitelju osuđenika, odvjetniku Z. C. 16. ožujka 2012. (list 15). Međutim, tu presudu osuđenik nije primio. To proizlazi iz dostave na adresu osuđenika u V., ...

Presuda kojom je izrečena kazna zatvora i presuda o kaznenom nalogu koje se ne mogu dostaviti okrivljeniku na dosadašnju adresu, a okrivljenik nema branitelja ne mogu se dostaviti putem oglasne ploče.¹¹¹ U toj će situaciji sud takvom okrivljeniku postaviti branitelja po službenoj dužnosti, odrediti mu rok za upoznavanje s spisom i nakon proteka tog roka¹¹² dostaviti mu presudu i nastaviti postupak. (čl. 175 st. 6. ZKP/08)

vraćene sudu s napomenom „obaviješten, nije podigao pošiljku“ (list 16). Prema članku 171. stavak 3. ZKP/08 ostavljanje obavijesti ne smatra se urednom dostavom. Protiv prvostupanjske presude žalbu i dopunu žalbe podnio je branitelj osuđenika i o njoj je odlučeno presudom Županijskog suda u Vukovaru od 17. veljače 2014. broj KŽ-104/12.

Dakle, drugostupanjski sud je odlučio o žalbi koju je podnio branitelj osuđenika, iako osuđenik nije primio prvostupanjsku presudu kojom je osuđen na kaznu zatvora. Posljednja rečenica članka 175. stavak 7. ZKP/08 je vrlo jasna i glasi: „[P]resuda kojom je okrivljenik osuđen na kaznu zatvora uvijek se dostavlja i okrivljeniku“. Budući da je presudom Općinskog suda u Vukovaru osuđeni B. S. osuđen na kazna zatvora, to je tu presudu trebalo dostaviti i njemu, a to je propušteno. Time je povrijeđena odredba članka 175. stavak 7. ZKP/08., a posljedično je time osuđeniku onemogućeno pravo na podnošenje osobne žalbe protiv nepravomoćne presude koje mu je zajamčeno člankom 18. Ustava Republike Hrvatske i člankom 464. stavkom 1. ZKP/08."

¹¹¹ VSRH Kzz-27/1999-2 od 19. prosinca 2000. "S pravom ističe državni odvjetnik u zahtjevu da je prvostupanjski sud nepravilno primijenio odredbu čl. 147. st. 4. ZKP i osuđeniku postavio branitelja po službenoj dužnosti radi dostave rješenja, iako se nije radilo o slučaju dostavljanja presude kojom je okrivljeniku koji nema branitelja izrečena bezuvjetna kazna zatvora.

Naime, kad je osuđeniku uredno dostavljena prvostupanjska presuda kojom mu je bila izrečena novčana kazna, koja će se u slučaju nenaplativosti zamijeniti kaznom zatvora, kao i drugostupanjska presuda kojom je prvostupanjska presuda potvrđena, uz okolnost da osuđenik ne samo da nije u određenom roku platio izrečenu novčanu kaznu, nego je promijenio adresu a da o tome nije obavijestio sud, nisu postojale zakonske pretpostavke da se osuđeniku postavi branitelj po službenoj dužnosti radi dostave rješenja kojim je novčana kazna zamijenjena bezuvjetnom kaznom zatvora.

Uostalom, prema izričitoj odredbi čl. 147. st. 4. ZKP sud će okrivljeniku postaviti branitelja po službenoj dužnosti samo radi dostave presude kojom mu je izrečena bezuvjetna kazna zatvora, o čemu se u ovom slučaju ne radi, jer je u pitanju druga odluka (rješenje) od čije dostave, doduše, teče rok za žalbu, međutim za dostavu takve odluke primjenjuje se odredba čl. 147. st. 3. ZKP, kako ispravno smatra državni odvjetnik."

¹¹² VSRH Kzz 3/06-3 od 30. ožujka 2006. Pregledom spisa doista je utvrđeno da je rješenjem predsjednika suda br. Su-170/75 okrivljeniku J. B. zbog toga, što njegova dotadašnja adresa nije bila poznata, radi dostavljanja citirane presude kojom je on zbog dva kaznena djela osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od jedne godine, dana 30. listopada 2003. godine postavljen branitelj po službenoj dužnosti u smislu čl. 147. st. 4. ZKP, u osobi M. B. odvjetnika iz Z.

Međutim, iz spisa predmeta ne proizlazi, da je postavljenom branitelju uopće dostavljeno citirano rješenje predsjednika suda a niti da mu je određen rok za upoznavanje sa spisima koji ne može biti kraći od osam dana, kako je to izričito propisano u čl. 147. st. 4. ZKP, time da se tek nakon proteka tog roka postavljenom branitelju dostavlja presuda i postupak nastavlja.

Naime, upravo ovakvom imperativnom normom, da se postavljenom branitelju, koji predstavlja specifičan oblik obvezne obrane, ostavlja rok za upoznavanje sa spisima prije nego što mu se dostavi presuda ukazuje, da je prvenstveni cilj postavljanja branitelja zaštita prava okrivljenika u daljnjem tijeku postupka i da se omogućiti aktivna uloga branitelja radi izjavljivanja žalbe na presudu, eventualnog podnošenja odgovora na žalbu i slično.

Kako je u konkretnom slučaju postavljenom branitelju odmah dostavljena presuda a da mu prethodno nije određen rok za upoznavanje sa spisima i da je od dostavljanja presude započelo računanje roka za žalbu, koji je protekao neiskorišten, tako da je sud sa danom 3. prosinca 2003. godine utvrdio pravomoćnost presude, evidentno je, da je nepoštivanjem odredbe čl. 147. st. 4. ZKP u označenom dijelu povrijeđen postupak koji je prethodio donošenju odluke o pravomoćnosti presude. Takvom povredom procesnog propisa povrijeđen je zakon na štetu okrivljenika jer mu je

Posebne su odredbe o dostavi poziva radi uručenja rješenja o upućivanju u Zakonu o izvršavanju kazne zatvora. U čl. 57. st. 1. ZIKZ propisano je da ako dostava poziva nije uspjela na adresu koju je osuđenik dao sudu ili se uredno pozvani osuđenik nije odazvao pozivu, sudac izvršenja će rješenje o upućivanju dostaviti osuđeniku putem oglasne ploče. Što to znači da dostava poziva nije uspjela je činjenično pitanje, no svakako bi npr. pokušane 2 dostave koje su vraćene uz naznaku "obaviješten, nije podigao" trebale značiti neuspjelu dostavu, pogotovo ako sud raspolaže podatkom da osuđenik na toj adresi prebiva ili boravi. Navedena odredba povezana je s nastojanjem ubrzanja postupka izvršenja kazne zatvora.

Okrivljenik može opunomoćiti branitelja za prijem dopisa, poziva, optužnih akata i odluka od čije dostave teže žalbeni rok, ali se presuda kojom je izrečena kazna zatvora uvijek dostavlja i okrivljeniku. Dostavom branitelju, neposredno, putem informacijskog sustava, presumpcijom dostave, smatra se da je dostava izvršena okrivljeniku.

Pozivanje je moguće i usmeno, uz zabilješku o tome u zapisniku, npr. u zapisniku o raspravi na kojem se utvrđuje datum i vrijeme slijedeće rasprave i utvrđuje koje su osobe usmeno pozvane. Poziv je moguće nekom sudioniku u postupku, osim okrivljenika, uputiti i posredstvom druge osobe. Poziv i obavijest o odgodi moguće je poslati i telekomunikacijskim sredstvom. U obje situacije, štetne posljedice propuštanja mogu nastupiti samo ako se utvrdi da je osoba pravovremeno primila poziv i bila poučena o posljedicama propusta (VSRH I Kž-190/15-3 od 14. travnja 2015.¹¹³).

onemogućeno da u drugostupanjskom postupku ishodi donošenje odbijajuće presude zbog kaznenog djela krađe, za koje je u međuvremenu, do donošenja odluke o pravomoćnosti presude nastupila apsolutna zastara kaznenog progona."

¹¹³ "Pobijano rješenje je zasnovano na utvrđenju suda prvog stupnja kako punomoćnik oštećenika kao tužitelja nije pristupio sjednici optužnog vijeća iako je bio uredno pozvan, uslijed čega je primijenio odredbu čl. 349. st. 2. ZKP/08 i obustavio postupak. Međutim, kako je to propisano odredbom čl. 176. st. 1. ZKP/08, u pozivu za ročište pred optužnim vijećem pozvana osoba mora biti upozorena na posljedice nedolaska. Dakle, za pozvanu osobu, na osnovi čl. 176. st. 5. ZKP/08 mogu nastupiti štetne posljedice propisane za propuštanje, ako se utvrdi da je bila poučena o posljedicama propusta."

3. Vježbe

PRIMJER 1.

Nadležno državno odvjetništvo donijelo je rješenje o obustavi istrage. Postupajući po zahtjevu branitelja po službenoj dužnosti za nadoknadom troška donijeto je rješenje o nadoknadi troškova, kojim je braniteljev zahtjev djelomično usvojen. Nakon što je zaprimio to rješenje branitelj je državnom odvjetništvu podnio žalbu e-mailom, i to na e-mail adresu zamjenika DO koji je donio rješenje. Žalba je u zamjenikovom pretincu e-mail pošte „zaprimljena“ zadnji dan roka za njezino podnošenje i zamjenik je vidio poruku e-pošte, ali nije potvrdio njezin primitak.

Treba li izreka rješenja o obustavi istrage sadržavati odluku o trošku?

Treba li izrekom u rješenju odbiti neosnovani dio zahtjeva za nadoknadom troška?

Kako biste postupili sa žalbom?

Ima li razlike u postupanju prije i nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (N.N. broj 80/22.)?

Kako provjeriti identitet pošiljatelja?

Tko mora odlučiti o žalbi?

Kako će postupiti DO ako je branitelj podnio zahtjev za nadoknadom troškova prije, a kako ako ga je podnio nakon podizanja optužnice?

PRIMJER 2.

Istoga dana, ali u različitim terminima, državno je odvjetništvo tijekom istrage provelo tri dokazne radnje ispitivanja svjedoka, kojima je prisustvovao okrivljenikov branitelj po službenoj dužnosti. Prva je dokazna radnja trajala od 9,00 do 9,55 sati, druga je započela u 12,00 sati i trajala do 13,20, dok se treća nadovezala neposredno na drugu i trajala do 14,15 sati. Istraga se protiv okrivljenika vodila zbog kaznenog djela iz članka 246. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona, za koje je kao zakonski maksimum propisana kazna zatvora u trajanju do 10 godina.

Kako biste kao branitelj u ovom kaznenom predmetu postavili zahtjev za nadoknadom troškova? Kada ga možete postaviti?

Kako biste kao državni odvjetnik ili sudac odlučili o postavljenom zahtjevu?

Treba li branitelju omogućiti prisustvovanje dokaznoj radnji koju nije predložio?

PRIMJER 3.

Državno odvjetništvo donijelo je rješenje o obustavi istrage te ga dostavilo okrivljeniku, izabranom branitelju i oštećeniku. Branitelj je podnio zahtjev za nadoknadom troškova, isplatom njegove nagrade i nužnih izdataka. Oštećenik je podnošenjem zahtjeva sucu istrage preuzeo progon sukladno članku 55. Zakona o kaznenom postupku.

Kako će postupiti državno odvjetništvo sa zahtjevom?

S obzirom na opisanu procesnu situaciju, tko je sve mogući obveznik nadoknade troškova kaznenog postupka?

PRIMJER 4.

Tijekom istrage tijelo koje vodi postupak naložilo je provođenje sudsko-medicinskog vještačenja. Sudsko-medicinski vještak nalaz i mišljenje iznio je usmeno na zapisnik.

Na temelju kojeg propisa i u kolikom iznosu ćete odrediti nagradu za rad vještaka?

Ima li vještak pravo na nagradu za naloženo dopunsko vještačenje?

PRIMJER 5.

Kao hitnu dokaznu radnju državno odvjetništvo naložilo je obdukciju mrtvog tijela koje nije imalo posebno izražene truležne promjene, sve radi utvrđivanja identiteta tijela te uzroka i vremena smrti. Obdukcija je od strane patologa provedena u bolnici te je patolog dostavio pisani nalaz i mišljenje. Dostavio je i troškovnik i račun za nagradu u ukupnom iznosu od 4.000,00 kn, koji uključuje nagradu za provođenje obdukcije po vještaku i pomoćniku obducenta (2.500,00 kn) te nagradu za izradu pisanog nalaza i mišljenja (1.500,00 kn).

Na temelju kojeg propisa i u kolikom iznosu ćete odrediti nagradu za rad vještaka?

Jedna od ustanova koja provodi obdukcije svojom je odlukom odredila više iznose nagrade za provođenje obdukcije i izradu pisanog nalaza i mišljenja. Kako ćete odrediti isplatu troška ako ste toj ustanovi naložili provođenje obdukcije?

PRIMJER 6.

Nakon što je izravno zaprimila kaznenu prijavu, policija je, prethodno provevši izvide, i to prikupljanjem opsežne dokumentacije, izradom njezine preslike, obavljanjem 20-tak obavijesnih razgovora s presumptivnim svjedocima, ispitivanjem

osumnjčenika sukladno članku 208.a Zakona o kaznenom postupku, ali i obavljanjem dokazne radnje prepoznavanja po nalogu državnog odvjetnika, državnom odvjetniku dostavila posebno izvješće iz kojeg ne proizlazi postojanje osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela.

Tko će snositi nastale troškove?

Kako biste protumačili zakonski izričaj iz članka 145. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku „ako kaznena prijava nije podnesena“?

PRIMJER 7.

Optuženik, stranac, osuđen je presudom za počinjenje kaznenog djela. Tijekom kaznenog postupka izvršen je niz usmenih i pisanih prijevoda, kako isprava, tako i raspravnih radnji, sve po stalnom sudskom tumaču.

Tko će snositi nastale troškove prevođenja?

Oštećenik, ne opravdavši svoj izostanak, nije pristupio na raspravu na kojoj je trebao biti ispitan kao svjedok, uz usmeni prijevod na okrivljenikov jezik? Tko će snositi tumačeve troškove prouzročene odgodom rasprave?

PRIMJER 8.

Tijekom rasprave žrtva je odustala od prijedloga za kazneni progon, a kazneni postupak se vodi za kazneno djelo koje se progoni po prijedlogu.

Tko će snositi troškove kaznenog postupka?

Treba li i koje radnje poduzeti državni odvjetnik na raspravi nakon ovakve izjave žrtve?

PRIMJER 9.

Sud je utvrdio da je okrivljenik protupravnu radnju kaznenog djela počinio u stanju nebrojivosti te mu je odredio prisilni smještaj u psihijatrijsku ustanovu.

Kakvu će odluku o troškovima donijeti sud?

Pozivom na koju odredbu?

Što s troškovima oštećenika koje on potražuje postavljenim zahtjevom?

PRIMJER 10.

Sud je na temelju članka 148. stavka 6. Zakona o kaznenom postupku oslobodio okrivljenika obveze nadoknade troškova kaznenog postupka u cijelosti, uključujući i oštećenikove nužne izdatke te nagradu i nužne izdatke oštećenikova opunomoćenika.

Možete li komentirati odluku?

Literatura

- B. Pavišić, Komentar Zakona o kaznenom postupku, Templar-book, Šmrika, 2015.
A. Garačić, D. Novosel, Zakon o kaznenom postupku u sudskoj praksi, Libertin naklada, Rijeka, 2018.,
Š. Pavlović, Zakon o kaznenom postupku, Libertin naklada, Rijeka, 2018.
A. Garačić, Zakon o kaznenom postupku, Pravni lijekovi, Libertin naklada, Rijeka, 2014.
D. Novosel, Z. Hrvoj Šipek, Dosuđivanje i naplata troškova kaznenog postupka u korist Proračuna Republike Hrvatske, HLJKPP 2/2006.

Pravni izvori

Kazneni zakon („Narodne novine“ broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21)

Zakon o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19)

Zakon o sudovima („Narodne novine“ broj: 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 129/19 i 130/2020)

Zakon o sudovima za mladež („Narodne novine“ broj: 84/11, 143/12, 148/13, 56/15 i 126/19)

Zakon o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“ broj: 14/21)

Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije („Narodne novine“ broj: 91/10, 81/13, 124/13, 26/15, 102/17, 68/18, 70/19, 141/20)

Pravilnik o naknadi troškova u kaznenom postupku („Narodne novine“ broj: 58/12 i 111/12)

Rješenje o određivanju paušalnog iznosa za troškove kaznenog postupka („Narodne novine“ broj: 145/11)

Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Narodne novine“ broj: 142/12, 103/14, 118/14, 107/15 i 37/22)

Pravilnik o visini nagrade za rad odvjetnika prilikom obrana po službenoj dužnosti, obrana na teret proračunskih sredstava i odvjetnika kao opunomoćenika djeteta žrtve kaznenog djela („Narodne novine“ broj: 22/22 i 100/22) – raniji propis Pravilnik o visini nagrade odvjetniku određenom za branitelja po službenoj dužnosti (NN 101/12)

Rješenje o utvrđivanju cijena posebnih troškova nastalih radom Ministarstva unutarnjih poslova ("Narodne novine" br. 55/11., 58/11., 100/12., 83/13., 110/14., 45/16.)

Pravilnik o stalnim sudskim vještacima ("Narodne novine" br. 38/14., 123/15., 29/16., 61/19., 21/22.)

Pravilnik o stalnim sudskim tumačima ("Narodne novine" br. 88/08., 119/08., 28/13., 21/22.)

Pravilnik o uvjetima za obavljanje poslova dostave u kaznenom postupku („Narodne novine“ broj: 58/12)

Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji u kaznenom postupku („Narodne novine“ broj: 97/22)

Odluka Ministarstva pravosuđa o utvrđivanju visine naknade za preslike sudskih akata, Klasa: 700-01/10-01/781 od 20. prosinca 2010.

Odluka o troškovima tehničkog snimanja i prepisivanja zvučnih snimki Klasa 011-01/12-01/101 od 19. rujna 2012. i 11. svibnja 2015.

Pravilnik o naknadama za obavljanje službenih radnji izvan zgrade suda ("Narodne novine" br. 38/14., 127/19.)